

သမုတ္တနာဂျာ

၂၀၃၁ ခုနှစ်

သက္ကရာဇ်တည်ပြု၍ သစ်ဝင်ခြေထိုး ထိန်းသိမ်းပြု။

ပျက်စွဲများ:

◆ ပုသိမ် - မုချောလင်း လင်းမကြီး ပဲယာစိုက်ခင်း၊ မင်းတုန်းမြို့နယ် (ပါတ်ပုံ-စိုးလွင်သူ)

ပါးပို့:

◆ မြေသယံဇာတများအကျိုးရှိစွာအသုံးချေရေး ပူးပေါင်း ပိုင်ဆောင်ရွက်ပေး

သတ်မှတ်ချက်:

◆ သစ်တောသတင်းများ တရားမဝင်သစ်နှင့် သစ်တော ထွက်ပစ္စည်းများဖော်လိုပါခြင်းသတင်းများ

သစ်စာမျက်နှာ:

◆ အသင့်တော်ဆုံး ပင်ထောင်သိပ်သည်းမှု (Optimum stand density) - ဒေါက်တာ ကျော်တင့်

◆ ခရိုင်သစ်တော့အုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်မှု စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်း - ဇော်ဌာန်(၅၃)

◆ စိမ်းလန်းသာယာ ပြည်ပြန်မာ - ဒေါက်တာ သောင်းနိုင်း

◆ လူသုံးနည်းသစ်ပျိုးများ ကျယ်ပြန်စွာ သုံးစွဲရေး - ဇော်ဌာန်

အားလုံးသာသံပို့ဆောင်ရေး:

◆ မြန်မာ့သစ်တောသုတေသနအလားအလာ - ဦးချို့သာက်(ကြော်ကြားရေးမှုပြု)

◆ ဥတေနနတ်နှင့် ဆင်ကလေး တောင်ထန်းမောင် - မောင်မြို့ပွဲ (သစ်စာမျက်)

◆ ပြုပြင်ထန်းသိမ်း ပြုစုပ္ပါးထောင် - မင်းဆွေ

ဘဝတိုင်းရွှေ့ကြား:

◆ သစ်တော့စိုက်ခင်းနှင့် ကျေးလက်ဘဝ(၁) - အောင်ကျေး(မှတ်သမ်း)

◆ ကွွဲပန်ဒီဂို ဖြတ်ကျော်ခြင်း - ဦးရဲ့စွဲ(၉၃)

◆ တောအလယ်-ပြောဖွယ်ရာ အမှတ်တရ - အောင်ကျော်(၇၃)

◆ ထွေးစွဲတိသတိခြင်း (၁၂) - ချုံးပြု(၉၂)

◆ ချမ်းလည်းချမ်းသူး ထစ်းလည်းထစ်းသူး - အောင်သူ

မျက်နှာများ:

၁

J-၆

၈-၁၀

၁၁-၁၃၁ၧ

၁၄-၁၅

J၁-J၄

၂၀-၂၂

၄၁-၄၂

J၈-J၁၃၂၂

၃၃-၃၆

၄၅-၄၇

၄၈-၄၉

ရုံးကြော်ကြား:

◆ အကြောင်းပေါ်တော်တရာ် လောင်တရာ် တစ်ခွောင်း(၂) - မျိုးပြို့

၃၇-၃၈

ကျော် / ကျော်ကြား:

◆ မှတ်သုံးကွဲပွဲ (ကျော်) - ကိုနဲ့ပြီး(မြှောင်)

၄၅

◆ ကာတွန်း - အော်ပို့ကျော်

၄၉

အံပို့ကြော်:

◆ An Old Forester Looks Back. Sixteen-Teak- Bearing Forest Types in Myanmar

၃၉-၄၀

- U Sein Thet

နှောက်ကျော်:

◆ ကုံးကော်ပင် - ဦးဟုံဗ္ဗာ

၄၃-၄၄

နောက်ကျော်

စာတည်းမှု၊ ချုပ်နှင့် ထုတ်ဝေသူ:
ဦးထုတ်း:

အဲနဲ့ကြားရေးမှု၊ တိုးချဲ့ပညာပေးရေးဌာန၊ ရုံးအမှတ်(၃၉)၊ သစ်တော့ရုံးဌာန၊ သယ်စာတန်းသာဝပတ်နှင့်ကျောင်ထန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန၊ နောက်ကျော်တော်ထုတ်ဝေနှင့်အမှတ် - (၆၆-၀၀၄၀၀)

စာတည်း:

ဦးမောင်မောင်အေး - ၃ - လက်ထောက်အဲနဲ့ကြားရေးမှု

စာတည်းအေးဌာနများ:

ဦးအောင်ကျော်ဦး၊ လက်ထောက်အဲနဲ့ကြားရေးမှု၊ ဒေါ်မောင်မြှင့်၊ ဦးစီးအရာရှိ (English Editor) ဦးချုံးမြှောင်(၁) ဦးစီးအရာရှိ

ပုံနှိပ်သူ:

ဦးရဲ့စွဲ(၆၅-၀၁၁၅၅)၊ ပေါ်ပြုလာမိသားရုံးနှင့်ရိုးတို့က်(၁၀-၁၃၃)၊ ပွဲရုံးတန်း၊ မြို့မရေး၊ ဓမ္မာသိရီမြို့နယ်၊ နောက်ကျော်တော်

ဆိုဒ်မှုနှင့် - စိုးရွှေ့ကြား၊ fdextension39@gmail.com

မြေသုကာတမ္မားအကျိုးရှိစွာအသုံးချက်များပူးပေါင်ပါဝင်ဆောင်ရွက်ပေး

မြေသယံကတသည် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံတွင် အလွန်အရေးပါသော စွမ်းအားတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ သစ်တော့မြေ၊ လယ်ယာမြေ၊ မြှုပြုမြေ၊ စားကျက်မြေ၊ စသည်ဖြင့် မြေများကို အမျိုးအစားခွဲခြားပြီး စိုက်ပျိုးထိန်းသိမ်း စောင့်ရောက်လျက်ရှိပါသည်။ ပိုမိုနိုင်ငံတွင်ရှိသော မြေသယံကတများကို အကျိုးပြုရှိအသုံးချက်ဖို့ နိုင်ငံတော်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကို အထောက်အကြံပြုနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ၂၀၁၂ ခုနှစ်မှစ၍ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ၊ ပြည်တွင်းပြည်ပ ပညာရှင်များနှင့်ပူးပေါင်းပြီး အမျိုးသားမြေအသုံးချမှု မူဝါဒတစ်ရပ် ပြောနှင့်နိုင်ရန် စတင်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်မှစ၍ လုပ်ငန်းအဖွဲ့များဖွဲ့စည်းပြီး အစည်းအဝေးများ၊ အလုပ်ရုံးဆွဲများကျင်းပောက် အကြိမ်ကြိမ် ညီးမြှုပ်နှံ ဆွဲးနွေးဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ အမျိုးသားမြေအသုံးချမှု မူဝါဒသည် မြေယာနှင့်အရင်းအမြစ်များကို ရေရှည်တည်တဲ့စွာအသုံးပြုနိုင်မှ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး၊ ပြည်သူ့အများမြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်ခိုင်မာရေး၊ တိုင်းရင်းသားလူ့ပျိုးတို့၏ လေလှယ်ထုံးတစ်း၊ မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို အသိအမှတ်ပြုအကာအကွယ်ပေးရေး၊ ပွဲလုပ်ငြင်သာမှု၊ တရားမျှတော်မြေကြေားအကုန်အကျောက်သာမှုနှင့် လွတ်လပ်နှိမ်သာ တော်ဝန်ယူနိုင်သည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နည်းမှုနှင့် မြေအသုံးချမှုလီမံခန့်ခွဲမှုတို့ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရေး၊ အမျိုးသားမြောပဒေရေးဆွဲပြီး၊ တည်ဆောက်သွေးဆွဲပြီး သဟာဏတေဖြစ်အောင်ဆောင်ရွက်ရေးတို့ကို ရည်ရွယ်ထားပြီး မူဝါဒလမ်းညွှန်ချက် အသေးစိတ်များ ပြောနှင့်ထားယားရှိပါသည်။

အမျိုးသားမြေအသုံးချုံ မူဝါဒပါ ရည်ရွယ်ချက်များ၊ လမ်းညွှန်များနှင့်အခြေခံမူးများကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရေးနှင့် မြေအသုံးချုံ မူဝါဒနှင့်သက်ဆိုင်သည့်ဥပဒေများကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရှိခြင်းအတွက် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေး ကောင်စီ၏ ၂၀၂၁ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာ ၃၀ ရက်နာရီ အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ် ၃၀၇/၂၀၂၁နှင့် ၂၀၂၂ခုနှစ် ဧပြီ ၁၉ ရက်နာရီ အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ် ၁၀၇/၂၀၂၂တိဖြင့် ဖွဲ့စည်းခဲ့သည့် အမျိုးသားမြေအသုံးချုပ်ကောင်စီကို နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ၏ ၂၀၂၃ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီ ၁၈ ရက်နာရီ အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ် ၄၇/၂၀၂၃ဖြင့် ပြင်ဆင်ဖွဲ့စည်းပြီး (၂၃-၆-၂၀၂၃) ရက်နေ့တွင် သစ်တော်းစီးဌာန၊ အင်ကြော်းခန်းမတွင် ပထမဆုံး အစည်းအဝေးအဖြစ် ကျင်းပဲခဲ့သည်။

ဝန်ကြီးဌာနများက ပိမိတို့ဌာနနှင့်သက်ဆိုင်သော မြေအသုံးချမှုများကို အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ သစ်တေားပြီး ဌာနအနေဖြင့် သစ်တော့မြေများ ထာဝစဉ်တည်တဲ့ရေး၊ တော့ရှင်းတိရဲ့လွှန်များအတွက် နေရာင်းဒေသ ပြန်လည်တည်ထောင်ခြင်းလုပ်ငန်းအစီအစဉ်များ၊ နိုင်ငံအဆင့် ဒီဇိုင်တော့နှင့် ကမ်းရုံးတန်းဒေသများထိန်းသိမ်းခြင်းဆိုင်ရာ မဟာပူးပါးနှင့်လုပ်ငန်းစီမံချက်များ အစရှိသည့် စီမံကိန်းများကို ရေးဆွဲပြီး သစ်တော့သစ်ပင်စိုက်ပြီးထိန်းသိမ်းခြင်းလုပ်ငန်းများကို

အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

သမ်တောမူဝါဒ (၆)ချက်

- (c) ကော်မြင်း
ရေး ပြု တော်ဝင်းတိရဲ့အနေ စိုးပျိုးစုံနှင့် သဘော ဝန်ကျင်းမာရည်။

(d) ထာဝိတည်တဲ့အခြင်း
လက်ဖြုပ်ဆုံးလုပ်နှင့် နှောင်လာနောက်သားများပါ သစ်တော်များမှုပို့ခိုင်သည် တို့ကိုရိုက်နှင့်သွယ်ရိုက်သာ အကြော်ဖျက်တဲ့အကျင့်ပြု ခဲ့တဲ့အပြုံးစွဲများကို သစ်တော် သယ်ယောတော်ဝင်းအပြုံးများကို ထာဝိ တည်တဲ့နောက် ရေးအတွက် ထိန်းသီးရမည်။

(e) အငြော်အတော်အငြော်များ
ပြည်သူရှုတော် လောင်စာ နှုန်းအိမ်အဆောက်အအုံ၊ အတော်အတန်းများ၊ ပြုဗ္ဗားနှုန်းအရိယာသည် အငြော်အငြော် စားဝပ်နေရာ ထိအပ်ပျက်များကို ပြည်သူရှုပေးရမည်။

(f) ဓမ္မးအောင်ရည်တိုးတက်ပြင်ဟေးစေခြင်း
သစ်တော်သယ်ယောများ ရရှိနိုင်သည် အိုးရေး အကျိုး အပြုံးတိုးအား လူမှုပေါ်နှင့် သဘောဝန်ကျင်းမာရ် ထိန်းသီးရေး နောက်ရောက်ရှိ မှတိုက်ငြော်အပြည့်အဝအပုံးချိုင်းရှိ စိပ်ရမည်။

(g) ပြည်သူတို့က ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်လာစေခြင်း
သစ်တော်များ ပြုစတိန်းသီးပူးရေးနှင့် သစ်တော်သယ်ယောများအသာဆောင်ရွက်ခြင်းတို့တွင် ပြည်သူရှုက ပူးပေါင်းပါဝင်လာကြစေရန် ဆောင်ရွက်သွားရမည်။

(h) ပြည်သူတွေ့်း
နိုင်ငံတော်၏ လူမှုစီးပွားရေးပွံ့ဖိုးတက်မှ ဖော်ဆောင်ရွက်နှင့် သစ်တော်များ၏ အစိတ်အသန်းများ ပါဝင် နှုန်းကြော်ရေးကြော်ရေးနှင့် ပြည်သူရှုက နိုင်ငံတော်၏ စည်ရုံကြစေရန် သွေးစွဲကြသွားရမည်။

၂၀၂၃ ခုနှစ် ပိုးရာသီသင်ပင်စိုက်ပျိုးပွဲဘာမ်းဘာနားကျင်းပြုမြောက်

၂၀၂၃ ခုနှစ် ပိုးရာသီသင်ပင်စိုက်ပျိုးပွဲ အခမ်းအနားကို ၂၀၂၃ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၅ ရက်နေ့ နံနက် ပိုင်းတွင် ပြည်ထောင်စုနယ်မြေ၊ နေပြည်တော် ဒဂုံးကာ ခရိုင်၊ လယ်ဝေးမြို့နယ်၊ ရန်အောင်ပြင်ကြီးစိုင်း အကွက် အမှတ် (၁၄) အတွင်း ရန်ကုန်-မန္တလေး မိုင်တိုင်အမှတ် ၂၀၄ ဧိုင် ၁ ဟာလုံမှ မာရိပေါ်သူရားအဝင်လမ်း ပဲယာ ၄၇ ကျော်ပါးရာ နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ ဒုတိယ ဥက္ကဋ္ဌ ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး စိုးဝင်း တက်ရောက်၍ ကုံးကော်ပင်ကို ဦးဆောင်စိုက်ပျိုးပွဲမြောက်သည်။

အခမ်းအနားသို့ နိုင်ငံတော် စီမံအုပ်ချုပ်ရေး ကောင်စီအတွင်းရောမျှ၊ တွဲဖက်အတွင်းရောမျှ၊ ကောင်စီ အဖွဲ့ဝင်များ၊ ပြည်ထောင်စုအဆင့်ပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် ပြည် ထောင်စုနှင့်များ၊ နေပြည်တော်ကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ ညို့နိုင်း ကွပ်ကဲရေးမှူး (ကြည်းရေးလေ)၊ ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် ရုံးမှ အဆင့်မြှင့်တပ်မတော်အရာရှိကြီးများ၊ နေပြည်တော် တိုင်း စစ်ဌာနချုပ်တိုင်းမှူး၊ ဒုတိယဝန်ကြီးများနှင့် ၀န်ကြီး ဌာနများမှ ဌာနဆိုင်ရာ အရာထမ်းများ၊ အမှုထမ်းများ၊ သစ်တော်နှင့်ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာတဗ္ဗာသိုလ်နှင့် အခြေခံ ပညာကျောင်းများမှ ကျောင်းသား ကျောင်းသူများ၊ တာဝန် ရှိသူများ တက်ရောက်ကြသည်။

ဆက်လက်၍ နိုင်ငံတော် စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ်သည် ၂၀၂၃ ခုနှစ်

ပိုးရာသီ သစ်ပင်စိုက်ပျိုးပွဲ အခမ်းအနားသို့ တက်ရောက် လာကြသူများက ပျိုးပင်များကို တပျော်တပါး စိုက်ပျိုးနေ မှုကို လုညွှေလည်ကြည့်ရှာအားပေးသည်။

ထို့နောက် ပိုးရာသီ သစ်ပင်စိုက်ပျိုးပွဲတွင် ငါးကျင်းပြုသထားသည့် သစ်ပင်များစိုက်ပျိုးခြင်း၊ ပြုစပျိုး ထောင်ခြင်းနှင့်ထိန်းသိမ်းခြင်းလုပ်ငန်းများ သစ်ကိုယ်ဖျေားသုံး နှင့်ထိန်းတမ်းများ ပြုလုပ်ခြင်း၊ ပေါ်လိုနီးယားသစ်ပျိုးနှင့် ပတ်သက်သည့် အချက်အလက်များ၊ ကြီးမြှုပ်သစ်ပင် မာလာလူးကားသစ်မျိုး စိုက်ခင်းတည်ထောင်ခြင်းနှင့်အသုံး ပြုခြင်းတို့ကိုလည့်လည်ကြည့်ရှုရာ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဦးခင်းမောင်ရှိနှင့် တာဝန်ရှိသူများက သက်ဆိုင်ရာ ကဏ္ဍအလိုက် ရှင်းလင်းတင်ပြခဲ့ကြပါသည်။

သစ်ပင်စိုက်ပျိုးပွဲတော်တွင် သစ်မျိုး (၁၃)မျိုး အပင်အရေအတွက် (၂၂၂၀)ပင်ကို စိုက်ပျိုးခဲ့ကြပါသည်။

ကုလသမဂ္ဂစားနှင့်ရိုက်ပျိုးရေးအဖွဲ့(FAO) ၏ သစ်တော်သယ်ယူတော်ဆန်းစစ်လေ့လာခြင်းအစီရင်ခံ စာ(FRA)အရ မြန်မာနိုင်ငံ၏သစ်တော်ပုံးလွှမ်းမှုရေးရာ မှ ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်တွင် နိုင်ငံရေးရာ၏ ၅၁.၅၄%၊ ၂၀၁၀ ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံရေးရာ၏ ၄၆.၉၆%၊ ၂၀၂၀ ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံရေးရာ၏ ၄၂.၁၉% ရှိပါသည်။ အမျိုးသားသစ်တော်ကဏ္ဍ ရည်မှန်းချက် ၂၀၃၀ ပြည့်နှစ်တွင် နိုင်ငံရေးရာ၏ ၃၀%ကို သစ်တော်ကြီးစိုင်း/ကြီးပြင်ကာကွယ်တော်များ ဖွဲ့စည်းရေးနှင့်နိုင်ငံရေးရာ၏ ၁၀% ကို သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနှင့်နိုင်ငံရေးသိမ်းနှင့်ရေးသယံ့အတွက် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန၊ သစ်တော်ကြီးစီးဌာနမှ ကြီးပမ်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

၂၀၂၃ ခုနှစ် မြို့ကာသီးသနပိုင်နှင့် ပွဲအချုပ်အနာဂတ် မြန်မာနိုင်ငြန် (ရန်ပြည့်နယ်)

အမျိုးသားသဘာဝတေးအန္တရာယ်ဆိုင်ရာ စီမံ
ခန့်ခွဲမှုကော်မတီအဖွဲ့ဝင် သယံဇာတနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်း
ကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး
ဦးခင်မောင်ရိသည် ပြည်နယ်ဝန်ကြီးချုပ် ဦးထိန်လင်း၊
ဒုတိယဝန်ကြီးများ ပြည်နယ်ဝန်ကြီးများ တာဝန်ရှိသူများ
နှင့်အတူ (၃-၁-၂၀၂၃)ရက်နေ့ နံနက်ပိုင်းတွင် စစ်တွေ
ကန်တော်ကြီး ရေလျှောင်ကန်၍ကျင်းပသည့် ၂၀၂၃ ခုနှစ်
မြို့ရာသီသစ်ပင်စိုက်ပြီးပွဲအမ်းအနားသို့တက်ရောက်သည်။

ဦးစွာ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးက သစ်ပင်စိုက်ပျီး
ခြင်းသည် အရေးကြီးသည့်ပြန်လည်တည်ထောင်ရေး
လုပ်ငန်းတွင်ခြေစိန်သည့်အတွက် မှန်တိုင်းတိုက်ခတ်မှု
ကြောင့် ပြုလဲပျက်စီးခဲ့သည့် သစ်တောသစ်ပင်များ နေရာ
တွင် အစားထိုးစိုက်ပျီးပြုစုတိန်းသိမ်းနိုင်စေရန်၊ သဘာဝ
ဘေးအန္တရာယ်များတားဆီးကာကွယ်ရန်၊ သစ်တောသယံ
အတော်များ ရေရှည်တည်တွဲစေရန်နှင့် သစ်ပင်စိုက်ပျီးပွဲတော်
များတွင် ပြည်သူများတက်ကွဲစွာပူးပေါင်းပါဝင်လာစေရန်
ရည်ရွယ်၍ ယခုကဲ့သို့သော သစ်ပင်စိုက်ပျီးခြင်း အခမ်းအ
နားကို ကျင်းပောခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ ယခုကျင်းပသည့်
သစ်ပင်စိုက်ပျီးပွဲတော်တွင် ဒေသနှင့်ကိုက်ညီသည့် သစ်မျိုး
အပင် ၄၂၀၀ ကို စိုက်ပျီးသွားမည်ဖြစ်ကြောင်း။

တစ်နိုင်ငံလုံး အတိုင်းအတာအနေဖြင့် သစ်ပင်
ပါရ်း၂၄. ၆၁၉ သန်းစိက်ပျီးရန်လျှေထားခဲ့ရာ ယနေ့အထိ
သစ်ပင်ပေါင်း၂၀.၅၅ သန်းကော် စိက်ပျီးပြီး ဖစ်ကြောင်း၊
ထိုပြင် ကျေးလက်နေပြည်သူများ၏ လောင်စာလိုအပ်ချက်
ဖြည့်ဆည်းနိုင်ရေးအတွက် ယခုနှစ် မီးရာသိတွင် ကျေးဇူာ
ထင်းစိက်ခင်းတစ်ရွာ ၂ ကောအပါအဝင် ၄၂၈၈ ကောတည်
ထောင်ရန်လျှေထားပြီးစိက်ပျီးဆောင်ရွက်လျက်ရှိနေကြောင်း။

ရာသို့တုပြောင်းလဲခြင်းနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ
ပြဿနာများဖြေရှင်းရန် နည်းလမ်းအပျီးမျီးရှိသည့်အနက်
ဒုက္ခလုပ်မှုများစွာ ပြုလုပ်နိုင် သို့သော်လည်းကောင်း၊

သည်အနိမ့်ရှင်းဆုံး အလွယ်ကူးဆုံးအထိရောက်ဆုံး
ကုန်ကျစရိတ်အသက်သာဆုံး၊ သဘာဝနှင့်လိုက်
လျောညီတွေအဖြစ်ဆုံးဖြစ်သည့်အတွက် တစ်ဦး
တစ်ယောက်ချင်းမှစ၍ ရပ်ကွက်နှင့်ကျေးရွာ၊ မြို့
နယ်အဖွဲ့အစည်းများအလိုက် တစ်ပင်စိုက်တစ်
ပင်ရှင်သနအောင်မြင်အောင် စိုက်ပျိုးပြုစဉ်သွားကြ
စေလိုကြောင်း၊ သစ်ပင်စိုက်ပျိုးခြင်းနှင့်သစ်တော်
ထိန်းသိမ်းခြင်းလုပ်ငန်းများကို အမျိုးသားရေး
တာဝန်တစ်ပိုင်အနေဖြင့် စိုင်းဝန်းပူးပေါင်းဆောင်
ရောက်ကြစေလိုကြောင်း ပြောကြားသည်။

ဆက်လက်၍ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးနှင့်အဖွဲ့သည်
လောကာနန္ဒာဘုရားဝင်းအတွင်း သစ်ပင်များစိုက်ပျိုးမည့်
မြေနေရာများကို လူသိလည်ကြည့်ရသည်။

မွန်းလွှဲပိုင်းတွင် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးနှင့်အဖွဲ့သည် စစ်တွေမြို့၊ ဘက်စုံသုံးသိပ်ကမ်းသို့ရောက်ရှိပြီး ဖောက်နှုန်းသော်ပေါ်မှ သစ်ပျော်စုံပျော်များနှင့် သစ်ခွဲသားများအား မောက်တော်ယာဉ်များပေါ်သို့ရွှေပြောင်းသယ်ဆောင်နေမှုကို ကြည့်ရှုစစ်ဆေးပြီး တာဝန်ရှိသူများအား လိုအပ်သည်များမှာကြားသည်။

ထိုနောက် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးနှင့်အဖွဲ့သည်
ပြည်နယ်သစ်တော်းစီးဌာန ဗျာနကြားရေးမှူးရုံး၏ စစ်တွေ
မြို့ပြန်လည်ထူထောင်ရေးလုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်ကူညီ
ဆောင်ရွက်နေကြသည့် သစ်တော်းစီးဌာန အရာထမ်း၊
အမှုထမ်းများနှင့်တွေ့ဆုံးအားပေပြီး လိုအပ်သည်များကို
ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်ပေးသည်။

ညနေပိုင်းတွင် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးသည်
ဒုတိယဝန်ကြီး ဦးထွန်းအုံ၊ တာဝန်ရှိသူများနှင့်အတူ
စစ်တွေဖြူ၍ ရှုခင်းသာကမ်းခြေ၍ ကျင်းပသည့် ၂၀၂၃
ခုနှစ် ဒီရေတောပင်များစိက်ပျိုးပွဲသို့တက်ရောက်ပြီး ဒီရော်
တောပင်ဖြစ်သည့် ပြူးခြေထောက်ပင်နှင့်သမဲ့ပင်ကို စိက်
ပျိုးပေးကာ ဒီရေတောပင် ၁၅၀၀ စိက်ပျိုးနေ့မှာကို ကြည့်ရှု
အားပေးသည်။

သစ်တော်ဦးစီးဌာနအနေဖြင့် ရှုခင်းသာကမ်းခြေ
လမ်းတစ်လျှောက် ဒီရေတောာအပင် ၃၅၀၀၀ စိုက်ပျိုး
သွားမည်ဖြစ်ကြောင်း သိရှိရပါသည်။

ଓଡ଼ିଆରେ ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧି

ຂໍ້ມູນຂໍ້ມູນ

၂၀၂၂-၂၀၂၃ ပညာသင်နှစ် တက္ကသိုလ်ဝင်
စာမေးပွဲတွင် ဂုဏ်ထူးများဖြင့် ထူးချွန်စွာအောင်မြင်ခဲ့
ကြသော သယံဇာတနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်ကျင်တိန်းသိမ်း
ရေးဝန်ကြီးဌာနရှိ ဝန်ထမ်းများ၏ သား၊ သမီးများအား
ပညာရည်ခွန်စဲ ရီးမြှိုင်ပွဲအမေးအနားကို (၆-၁-၂၀၂၃)
ရက်နေ့ နံကိဂိုင်းတွင် နေပြည်တော်ရှိ မဏီရတနာ
ကျောက်စိမ်းခန်းပည့် ကျင်းပသည်။

အခမ်းအနားတွင် သယံဇာတနှင့်သဘာဝတိ
ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး
ဦးခင်မောင်ရီက တက္ကသိုလ်ဝင်စာမေးပွဲကို ထူးခွဲနှစ်စွာ
အောင်မြင်ခဲ့ခြင်းအတွက် ကြိုးဟားအားထုတ်မှုများကို အသိ
အမှတ်ပြုပြီး အနာဂတ်နိုင်ငံတော်အတွက် ထူးခွဲနှစ်သော
လူငယ်များစွာပေါ်ထွန်းလာရေးပည်ရွယ်၍ ယခုကဲ့သို့ ဂုဏ်
ပြခြင်းဖြစ်ပါကြောင်း၊ နိုင်ငံတော်၏ လူစွမ်းအားအရင်းအ
မြစ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန် အခြေခံလိုအပ်ချက်ဖြစ်သော
အသိပညာနှင့်အတတ်ပညာများ မြင့်မားစေရေးအတွက်
ကြိုးဟား၍ ပညာကိုသာ တစိုက်မတ်မတ် ဆည်းပုံးလေ့လာ

(၃၀) မြန်မာပြောက် အရပ်ရပ်သို့ နှစ်ပတ်ပည်အစဉ်အဆင့်များဖြင့်
သစ်ထောက်ပစ္စည်းပက်ခေါ်ပါရေးရှင်၊ ဘဏ္ဍာန်သို့ သာကုန်များပါပီစာက်၏

ရှာမိုးသွားဖို့ မှာကားလိုက်း။

ယခု အောင်မြင်မှုများကို အခြေခံပြီး အဆင့်မြင့်
မာသည့်ပညာရပ်များကို ဆက်လက်သင်ယူ ဆည်းပွဲသွား
ကြရန်၊ ကြုံတွေ့လာမည့် အခက်အခဲများကို ရင်ဆိုင်ဖြေ
ရှင်းသည့်အခါ စွဲ လုံလာ ဝိရိယတ္ထုဖြင့် ကြီးစားအား
ထုတ်ကြရန်နှင့် နိုင်ငံတော်က အားကိုးအားထားပြုရသည့်
သားကောင်းရတနာ သမီးကောင်းရတနာများဖြစ်အောင်
ကြီးပမ်းကြရန် တိုက်တွန်းပါကြား ပြောကြားသည်။

ဆက်လက်၍ ပြည့်ထောင်စုဝန်ကြီးနှင့် တာဝန်
ရိသူများက ဘာသာစု ဂုဏ်ထူးရှင်များနှင့် ဂုဏ်ထူးများဖြင့်
အောင်မြင်ခဲ့ကြသည့် ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများကို
ဂုဏ်ပြုလက်မှတ် ဂုဏ်ပြုဆုနှင့် ငွေသားဆုများ ချီးမြှုပ်နှံပေး
အပ်ရा ဆုရကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများ ကိုယ်စား
ခြောက်ဘာသာဂုဏ်ထူးရှင် မောင်သန်းထိုက်အောင်က
ကျေးဇူးတင်စကား ပြန်လည်ပြောကြားသည်။

ထိုနောက် ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံသည် ဧရ ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများနှင့်မီဘများကို ရင်းရင်းနှီးနှီး တွေ ဆံ့ကြတ်ဆက်ပြီး နဲ့ကိုယ်စာအတွက်တက္ကသုံးဆောင်သည်။

၂၀၂၂-၂၀၂၃ ပညာသင်နှစ် တက္ကသိလ်ဝင်စာ
မေးပွဲတွင် သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်း
သိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာနမှ ခြောက်ဘာသာ ဂဏ်ထူးရှင် ကို
ဦး၊ ဝါးဘာသာ ဂဏ်ထူးရှင် ၁၂ ဦး၊ လေးဘာသာ ဂဏ်
ထူးရှင် ၁၉ ဦး၊ သုံးဘာသာ ဂဏ်ထူးရှင် ၁၈ ဦး အပါအဝင်
ဂဏ်ထူးဖြင့် အောင်မြင်သူ ၁၃၆ ဦး၊ ရိုးရိုးအောင်မြင်သူ
၁၇၅ ဦး၊ စုစုပေါင်း ၃၁၁ ဦး ဖြစ်ပြီး အောင်ချက်ရာနိုင်နှင့်
ၧ၁.၈၂ ရာနိုင်နှင့် ရှိကြာင်း သိရှိရသည်။

သစ်တော့ထွက်ပစ္စည်းဖက်ဆက် ကော်ပိုရေးရှင်း
အများနှင့်သက်ဆိုင်သောကုမ္ပဏီလီမိတက်၏ (၃၀)ကြိမ်
မြောက် အရပ်ရပ်ဆိုင်ရာ နှစ်ပတ်လည်အစည်းအဝေးကို
(၂-၁-၂၀၂၃)ရက်နေ့ နံနက်ပိုင်းတွင် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသ
ကြီး၊ ဒုက္ခမြို့နယ်ရှိ Summit Parkview Hotel ၏ ကျင်း
ပသည်။

အစည်းအဝေးတွင် သယံဇာတနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန၊ အမြဲတမ်းအတွင်းဝန်ဆိုလုပောင်သိန်းက မိမိတို့ဝန်ကြီးဌာန၏ ရေရှည်မျှော်မှန်းချက်ဖြစ်သည့် နိုင်ငံတော်၏သယံဇာတများဖြစ်သော သစ်တော်သယံဇာတ၊ သတ္တုသယံဇာတ၊ ကောင်းမွန်သော သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုများကို လက်ရှိနှင့် အနာဂတ် နိုင်ငံတော်၊ နိုင်ငံသားများအတွက် အကျိုးအရှုံးဆုံးဖြစ်အောင် စနစ်တကျဖိမ်အုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင် သွားရန်ဆိုသည့် မျှော်မှန်းချက်နှင့်အညီ နိုင်ငံတော်၏ လမ်းညွှန်မှုဖြင့် သစ်တော်သတ္တုသယံဇာတများကို စနစ်တကျထွက်ယူပြီး နိုင်ငံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် စတ်ဖက် တစ်လမ်းက ပါဝင်ဆောင်ရွက်နေသကဲ့သို့ သစ်တော်သတ္တုသယံဇာတအရင်းအမြစ်များ ရေရှည်တည်တဲ့စေရေး နှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းရေးများကို ဖိမိတို့ ဝန်ကြီးဌာနအနေဖြင့် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါကြောင်း သစ်တော်ဖက်စတ်လမ်းဆောင်ရွက်သည့် အများပိုင်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းဖြစ်သဖြင့် ကော်ပိုဂိုတ်စီမံအုပ်ချုပ်မှုပြုဌာန်းချက်များ လုပ်ကိုင်မှုဝနစ်များနှင့်အညီ တိကျစွာလိုက်နာခြင်းဖြင့် ဖွင့်

လင်းမြင်သာမှုရှိခြင်း၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူအများပြည်သူ့၏ ယုံကြည်စိတ်ချရမှုမြင်မှုမေခြင်း၊ ကုမ္ပဏီအား စနစ်တကျရေရှည်တည်တဲ့ဆိုင်မြေခေခြင်းတို့ကို ဦးတည်ဆောင်ရွက်ရမည့်ဖြစ်ကြောင်း၊ သစ်တော်ကိုစိတ်အနေဖြင့် ရှိပြီးသားအစဉ်အလာကောင်းများကိုထိန်းသိမ်းပြီး ပြီးခဲ့သည့် နှစ်များက ရရှိခဲ့သည့်အတွေ့အကြံများအရ အားနည်းချက်၊ အားသာချက်များကိုသုံးသပ်၍ နိုင်ငံတော်နှင့်အစရှုံယာရှင်များ၏ အကျိုးစီးပွား၊ သစ်တော်ဖက်စတ်အကျိုးစီးပွားများ၊ စဉ်ဆက်ပြတ်ဖို့ပြီးတိုးတက်ရေးအတွက် အလေးထား ဆောင်ရွက်သွားရန်လိုအပ်ကြောင်း၊ ၁၉၉၃ ခုနှစ်တွင် စတင်ဖွဲ့စည်းခဲ့ပြီး ယခုနှစ်တွင် နှစ်(၃၀) ပြည့်မြောက်ပြီဖြစ်သဖြင့် ယခုထက်ပိုမိုအောင်မြင်သည့် စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းတစ်ခုအဖြစ် ဆက်လက် ရပ်တည်နိုင်အောင်ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်သွားစေလိုကြောင်း ပြောကြားသည်။

အစည်းအဝေးသို့ သစ်တော်ဖက်စတ် ဒါရိုက်တာအဖွဲ့အကြံဌာန်း၊ ဒါရိုက်တာအဖွဲ့ဝင်များ၊ အကြံးပေးပုဂ္ဂိုလ်များ၊ အစရှုံယာရှင်များ တက်ရောက်ကြပါသည်။

မှတ်တမ်းတင်ရှုကိုပြဋ္ဌာန်း

ဗျာနှုန်းရေးမှူးချုပ် ဦးငြေားအောင်သည် ၁၉၇၉ ခုနှစ်မှ ၁၉၈၃ ခုနှစ်အထိ ရန်ကုန် စိစ္စနှင့်သိပ္ပါယ်တွင် တက်ရောက်ခဲ့ပြီး သိပ္ပါယ်(သစ်တော်)၃၂.၄၇၅၇ပါသည်။

(၁-၂-၁၉၈၄)မှစတင်၍ သစ်တော်ဦးဌာန၊ စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး၊ ဝန်းသိမြှုနှုန်းဖွံ့ဖြိုးတွင် စိုက်ကွက်လက်ထောက်ရာထူးဖြင့် စတင်တာဝနထမ်းဆောင်ခဲ့ပါသည်။

(၁-၁၁-၁၉၈၈) တွင် တော်အုပ်ကြီးရာထူးမှ ၃ - ဗျာနှုန်းရေးမှူးချုပ် ရာထူးအထိ အဆင့်ဆင့်တိုးမြှင့်ခဲ့ခဲ့ပြီး သစ်တော်ဦးဌာနတွင် လုပ်သက်(၂၆) နှစ်ကော် တာဝနထမ်းဆောင်ခဲ့ပါသည်။

အပူပိုင်းဒေသစီမံလန်းစီပြည်ရေးဦးဌာနတွင် ဒုတိယဗျာနှုန်းရေးမှူးချုပ်၊ ဗျာနှုန်းရေးမှူးချုပ်ရာထူးဖြင့် (၁၃)နှစ်ကော် တာဝနထမ်းဆောင်ကာ (၁၅-၁၀-၂၀၂၁) မှစပြီး သစ်တော်ဦးဌာန၊ ဗျာနှုန်းရေးမှူးချုပ်တာဝနကိုပါတွဲဖက်၍ (၁)နှစ် (၉) လ တာဝနထမ်းဆောင်ခဲ့ပါသည်။

သို့ဖြစ်ပါ၍ သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန၊ အပူပိုင်းဒေသစီမံလန်းစီပြည်ရေးဦးဌာနနှင့် သစ်တော်ဦးဌာနတို့၏ ဗျာနှုန်းရေးမှူးချုပ် ဦးငြေားအောင်သည် ၁-၂-၁၉၈၄ ရက်နေ့မှစ၍ သက်ပြည့်အငြင်းစားယူသည့် ၁၅-၇-၂၀၂၃ ရက်နေ့အထိ လုပ်သက် (၃၉) နှစ်ကော် နိုင်ငံတာဝနများကို ကျော်စွာဖြင့် စွမ်းစွမ်းတပ်ထမ်းဆောင်ခဲ့သူတစ်ဦးဖြစ်ပါကြောင်း မှတ်တမ်းတင်ရှုကိုပြုအပ်ပါသည်။

နှုပ်တော်၊ တိုင်းဒေသကြီး / ပြည်နယ်များမှ ဖော်သီးရမီခြင်း

သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသီမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန၊ သစ်တော်ဦးစီးဌာနသည် တရားမဝင်သစ်နှင့် သစ်တော်ထွက်ပစ္စည်းများ ရှာဖွေဖော်ထုတ်ဖော်သီးရေးအား ပြည်သူ့ပေါင်းပါဝင်မှုဖြင့် လုထာအခြေပြုစောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုသတင်းပိုစာနစ် (Community Monitoring and Reporting System- CMRS) အပါအဝင်နည်းလမ်းမျိုးစုဖြင့် အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိရာ (၃-၇-၂၀၂၃) ရက်မှ (၉-၇-၂၀၂၃) ရက်နေ့အထိ နေပြည်တော် တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ် သစ်တော်ဦးစီးဌာနများမှ ပေးပိုလာသောစာရင်းများအရ တရားမဝင် ကျွန်း (၁၂.၃၃၄၈) တန်၊ သစ်မာ (၉.၄၁၉၆) တန်၊ အခြား(၄၇.၉၄၀၈) တန်၊ စုစုပေါင်း (၆၉.၉၉၅၂) တန်၊ ယာဉ်/ ယန်းရား (၁၈) တိုး တရားခံ(၁၉) ဦး ဖမ်းဆီးရမီခဲ့ပါကြောင်း၊ ဖမ်းဆီးရမီမှုများအနက် အများဆုံးဖမ်းဆီးရမီမှုမှာ ၈-၇-၂၀၂၃ ရက်နေ့တွင် ရောဝတီတိုင်းဒေသကြီး၊ ပုသိမ်ခရိုင်၊ ညောင်တုန်းမြို့နယ်၊ မြို့မသိနယ်၊ (၆)ရပ်ကွက်၊ တာကွေး-ညောင်တုန်းကားလမ်း၊ မိုင်တိုင်အမှတ်(၁/၄)အနီးမှ တရားမဝင် တောင်သရက်/ဘောင်ဆန္ဒခွဲသား စုစုပေါင်း (၁၂၅) ချောင်း (၁၈.၁၃၆၆) တန်၊ ကား(၁) တိုး တရားခံ(၄) ဦး ဖမ်းဆီးရမီခဲ့ပါသည်။

**တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ် သစ်တော်ဦးစီးဌာနများ၏ ၂၀၂၃ - ၂၀၂၄ ဘဏ္ဍာရေးနှင့်
ပြီးလ ပုံစံလ အထိ တရားမဝင်သစ် ဖမ်းဆီးရပိုမှ
ပြည်ထောင်စုစာရင်းချုပ်**

စဉ်	အရားအမည်	ရေတွက်ပုံ	အရေအတွက်	မှတ်ချက်
၁	ကျွန်း	တန်	၇၆၆	
၂	သစ်မာ	တန်	၄၂၇	
၃	အခြား	တန်	၁,၄၇၃	
စုစုပေါင်း			၂,၆၆၆	

၄	မီးသွေး	တန်	၈၄၃	
---	---------	-----	-----	--

၅	ကား	စီး	၁၂၄	
၆	မြေတူးစက်/ မြေကော်စက်/ ကရိန်း	စီး	၀	
၇	ထော်လာရီ/ ဒီန်းဒေါင်း / ထွန်စက်	စီး	၂	
၈	ဆိုင်ကယ်/ ဆိုင်တွဲယာဉ်	စီး	၂၄	
၉	စက်လွှေ / ပုံထောင် / ရေယာဉ်	စီး	၁၀	
စုစုပေါင်း			၁၆၀	စဉ်(၅)မှ(၉) ယာဉ်/ ယန်းရား

၁၀	သစ်စက် / အင်ဂျင်	လုံး	၁၇	
----	------------------	------	----	--

ຮາວມັດຸຕອກອັນດີ:ບົດຕອກຄົວນິບນຸ່ມ (Optimum stand density)

သိပ်သည်းမူ (density) မြင့်မာစွာဖြင့် ပေါက်ရောက်လျက်ရှိကြသော သက်ညီစိတ်ခင်းများသည် သိပ်သည်းမူအပေါ်မှတည်သော သယကြန်နံ (density-dependent mortality) သို့မဟုတ် သဘာဝအလျောက်သယကြမှု (self-thinning) ကို ကြုံတွေ့ကြရပါသည်။

သိပ်သည်းမှု ဆိုသည်မှာ တစ်ယူနစ်ပေါ်ယာ
(တစ်ကေ သို့မဟုတ် တစ်ဟင်တာ)ရှိ သစ်ပင်အရေအ
တွက် သို့မဟုတ် ဖြတ်ပုံပေါ်ယာဖြစ်ပါသည်။ ဖြတ်ပုံပေါ်ယာ
(basal area) ဆိုသည်မှာ သစ်ပင်၏ရင်စိုအမြင့် (၄ ပေ
၆ လက္ခ)တွင်ရှိသော ဖြတ်ပုံပေါ်ယာ (cross-sectional
area) ဖြစ်ပါသည်။

သစ်တော့စိုက်ခင်း၏ ပုံမ်းမျှအချင်းတစ်ခုအတွက် အသက်ရှင်သနဆဲဖြစ်သော သစ်ပင်များ၏ အရေအတွက် အကုန်အသတ်တစ်ခုရှိပါသည်။ သစ်ပင်၏ ပုံမ်းမျှ အချင်း သည်တိုးနေပြီး သစ်ပင်အရေအတွက်သည် အချိန်ကြာလာသည့်အခါ သဘာဝအလျောက်သောကြပ်ပျက်စီးခြင်း များဖြစ်လာသည့်အတွက် တဖြည်းဖြည်း လျော့နည်းလာပါသည်။ ရှင်းပုံမ်းမျှအချင်းနှင့် သစ်ပင်အရေအတွက် ဆက်စပ်ခြင်းကို Limiting relationship ဟူ၏ပါသည်။ ပင်ကျပ်မန်တ်သော စိုက်ခင်း၏ ပုံမ်းမျှအချင်း သို့မဟုတ် ဖြတ်ပုံပေါ်ယာကြီးထွားနှင့်သည် ဤဆက်စပ်ခြင်း သို့မဟုတ် ဤသိပ်သည်းမှုသို့ ရောက်သည်အထိ တဖြည်းဖြည်း ထိုးလာပြီး၊ ဤသိပ်သည်းမှုသို့ရောက်ပြီးနောက် တဖြည်းဖြည်းကျခင်းသွားပါသည်။ ဤသိပ်သည်းမှုတွင် စိုက်ခင်း၏ဖြတ်ပုံပေါ်ယာကြီးထွားနှင့်သည် အမြင့်ဆုံးဖြစ်ပါသည်။ စိုက်ခင်း၏ အမြင့်ဆုံးကြီးထွားနှင့်ကိုဖြစ်စေသည့် စိုက်ခင်း၏ဖြတ်ပုံပေါ်ယာကို ထိုစိုက်ခင်း၏အသင့်တော်ဆုံး သို့မဟုတ် အကောင်းဆုံးသိပ်သည်းမှု (Optimum stand density) သို့မဟုတ် ကန်သတ်ပင်ထောင်သိပ်သည်းမှု (Limiting stand density) သို့မဟုတ် ကန်သတ်ဖြတ်ပုံပေါ်ယာ (Limiting basal area) ဟူ၏ပါသည်။

အသင့်တော်ဆုံးပင်ထောင်သိပ်သည်။မကိုအသုံးပြုပဲ

သစ်တော့စိုက်ခင်း၏ အသင့်တော်ဆုံး သိပ်သည်
မှုကို ယင်းသစ်တော့စိုက်ခင်းအတွက် ပင်ကျပ်နှစ်ရန်

အသင့်တော်ဆုံးအချိန် အဖြစ်သတ်မှတ်အဆုံးပြုလေ့ရှိပါသည်။

ပင်ကျေပိန္တ်လုပ်ငန်းသည် စိုက်ခင်းမှ စီးပွားရေး
လူမှုရေးနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အကျိုးအာမြတ်အာများဆုံး
ရရှိရန် စီမံနိုင်သောအစိကကျော်သည် သတ်တော်ပြုစဉ်ခြင်း
လုပ်ငန်းတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ သူ့ဖြစ်၍ စိုက်ခင်းကို ပင်ကျေပိ
န္တ်သုတေသနအခါန်တွင် မပျက်မကွက်စနစ်တကျ ပင်ကျေပိ
န္တ်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

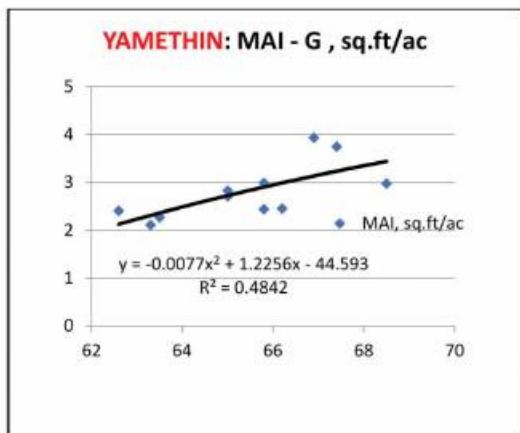
စိုက်ခင်း၏သာက်ပတ်တစ်ခုအတွင်း ထိုစိုက်ခင်းကို
အကြိမ်ကြိမ်ပင်ကျပ်နှစ်ရာ၌ ပထမပင်ကျပ်နှစ်လုပ်ငန်း
သည် အပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်မှုနှင့်ပြုစုခင်းဆိုင်ရာ အရေးအ
ကြီးဆုံးလုပ်ငန်းတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော်
ဆက်လက်ဆောင်ရွက်မည့် ပင်ကျပ်နှစ်လုပ်ငန်းများနှင့်
စိုက်ခင်းတည်ထောင်ခြင်း၏ မူလရည်ရွယ်ချက်များကို ရရှိ
နိုင်စေရန် ပြနိုင်ပြင်နိုင်သည့် အခြေခံဖြစ်သောကြောင့်
ဖြစ်ပါသည်။

သိဖြစ်၍ အသင့်တော်ဆုံးသိပ်သည်မှုကို ရောက်သည့်အခါ သိမဟုတ် ရောက်လုန်းသည့်အခါ ပထမပင်ကျပ်နှစ်လေး ရှိကြပါသည် (ဥပမာ မဟောဂါနီဂိုလ်ဆုံးများတွင် အသင့်တော်ဆုံးသိပ်သည်မှု သိမဟုတ် ကန့်သတ်ဖြတ်ပုံနေရာ၊ Limiting basal area) တစ်ဟင်းတာ တွင် ၂၂ မှ ၂၄ စတုရန်းမီတာ ရှိသည့်အခါ ပင်ကျပ်နှစ်ပါသည်။ (အသင့်တော်ဆုံး ပင်ထောင်သိပ်သည်မှုတွင် ပင်ကျပ်နှစ်ခြင်းကို thinning at marginal intensity ဟူ၏ပါသည်)

အချိန်ငံများတွင် ပင်ကျပ်နှစ်လုပ်ငန်းအားလုံး
ကို အသင့်တော်ဆုံး သိပ်သည်မှုရရှိသည့်နှစ်များတွင်
ပြုလုပ်ကြပါသည်— ဥပမာ အင်လန်နိုင်ငံတွင် စိုက်ခင်း၏
အမြင့်ဆုံးပျမ်းမျှ နှစ်စဉ်ဖြတ်ပုံငြေယာကြီးထွားနှင့်ရသည့်
အချိန်တွင် ငြင်း၏ သုံးပုံတစ်ပုံကို ပင်ကျပ်အဖြစ် နှစ်ပါ
သည်။ (တစ်နည်းအားဖြင့် အသင့်လော်ဆုံးသိပ်သည်မှုကို
ပင်ကျပ်နှစ်ချိန်အဖြစ် သတ်မှတ်ခြင်းဖြစ်ပါသည်)

အသင့်တော်ဆုံးပင်ထောင်သိပ်သည်။မကိုခိုးမှန်းခြင်း

ჭირის მიზანი არ იყო მუსიკურის გადასახვა.

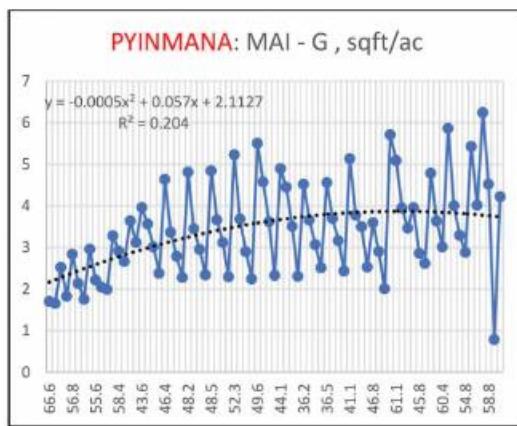
ရမည်:သင်းဖြူနှစ်

ရမည်:သင်းဖြူနှစ်အတွင်းရှိ ကျွန်းစိုက်ခင်းများအတွက် MAIနှင့်ဖြတ်ပိုဒ်ယာဆက်စပ်မူညွှန်ပြင်းသည်
MAI = $-0.0077 G^2 + 1.2256 G - 44.593$ ဖြစ်ပြီး၊
instantaneous growth rate function or
current annual increment (CAI) function
သည်

$$dy/dx = -0.0154 G + 1.2256 \text{ ဖြစ်ပါသည်။}$$

ထို့ကြောင့် အသင့်လျော့စုံပင်ထောင်သိပ်သည်မှ သို့မဟုတ် ကန့်သတ်ဖြတ်ပိုဒ်ယာ (G) သည် ၇၉.၅၈ စတုရန်းပေ/ဧက နှင့်

အမြင့်ဆုံးပျော်မျှနှစ်စဉ်ပြီးထွားနှစ်း (MAI) သည် ၄.၁၆၆ စတုရန်းပေ/နှစ်/ဧက ဖြစ်ပါသည်။

ပျော်နားဖြူနှစ်

ပျော်နားဖြူနှစ်အတွင်းရှိ ကျွန်းစိုက်ခင်းများအတွက် MAIနှင့်ဖြတ်ပိုဒ်ယာဆက်စပ်မူညွှန်ပြင်းသည်
MAI = $-0.005 G^2 + 0.057 G + 2.1127$ ဖြစ်ပြီး၊
instantaneous growth rate function or
current annual increment (CAI) function
သည်

$$dy/dx = -0.010 G + 0.057 \text{ ဖြစ်ပါသည်။}$$

ထို့ကြောင့် အသင့်လျော့စုံပင်ထောင်သိပ်သည်မှ သို့မဟုတ် ကန့်သတ်ဖြတ်ပိုဒ်ယာ (G) သည် ၇၇ စတုရန်းပေ/ဧက နှင့်

အမြင့်ဆုံးပျော်မျှနှစ်စဉ်ပြီးထွားနှစ်း (MAI) သည် ၄.၇၇၂ စတုရန်းပေ/နှစ်/ဧက ဖြစ်ပါသည်။

စာရင်းချုပ်

ဖြူနှစ်	အသင့်တော်ဆုံးပင်ထောင်သိပ်သည်မှု (ဖြတ်ပိုဒ်ယာ)		အမြင့်ဆုံးပျော်မျှနှစ်စဉ်ပြီးထွားနှစ်း (ဖြတ်ပိုဒ်ယာ)	
	စတုရန်းပေ/ဧက	စတုရန်းမီတာ/ဟက်တာ	စတုရန်းပေ/နှစ်/ဧက	စတုရန်းမီတာ/နှစ်/ဟက်တာ
ပြည်	၆၆.၀	၁၅၂၆၆	၁၃၀၀	၀.၃၄၆၁၁
မီးကုန်း	၇၉.၀၀	၁၈၁၆၆	၁၆၈၂၂	၀.၃၈၆၁၅
ရမည်:သင်း	၇၉.၅၈	၁၅၂၇၀	၄၁၇၆	၀.၄၅၈၄၃
ပျော်နား	၇၇.၀၀	၁၃၀၈၅	၂၇၂၂၂	၀.၃၅၆၇၅

စိုက်ခင်းများမတည်ထောင်မိ ရည်ရွယ်ချက်(များ)ကို တိတိကျကျချမှတ်ရပါသည်။ ဥပမာ- ကျွန်းစိုက်ခင်းအတွက် အောက်ပါရလဒ်တစ်ခုခု(သို့မဟုတ် တစ်ခုထက်ပို၍) ရရှိရန်လည်ဗုဏ်းနှင့်ပါသည်-

- ◆ များ/တိုင် ထုတ်ရန်
- ◆ လွှာသစ်ထုတ်ရန်
- ◆ သစ်ပါးလွှာသစ်ထုတ်ရန်
- ◆ ပရိဘောဂသစ်ထုတ်ရန်

ပင်ကျပ်နှစ်ခြင်းကို နောက်ဆုံးအသုံးချမှု (end use)နှင့် ဆက်စပ်ဆောင်ရွက်ရသည့်အတွက် စိုက်ခင်းရည်မှုနှင့်ချက်(များ)ကို ပင်ကျပ်နှစ်ခြင်းဖြင့်အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ပါသည်။

ဥပမာ-

နယူးမီလန်နိုင်ငံတွင် သစ်ပါးလွှာ (veneer quality) ထုတ်ရန် တည်ထောင်သော (araucaria) စိုက်ခင်း၏ ရည်မှုနှင့်ချက်များကို အောက်ပါအတိုင်း ချမှတ်အကောင်အထည်ဖော်ပါသည်-

၁။ နောက်ဆုံးတော်ထွက် (အပင်အရေအတွက်) = တစ်ဟက်တာတွင် ရင်စွဲအချင်း ၆၀ စင်တီမီတာနှင့်အထက်ရှိသော

အပင် ၁၀၀ (မျက်အနည်းဆုံးဖြစ်ရမည်)။

နောက်ဆုံးတော်ထွက် (သစ်ထုတ်) = ၄၅၀ ကုပ္ပါတာ/ဟက်တာ (ငှေး ၅၀ ရာရိုင်နှုန်းသည် အဆင့်မြင့်

သစ်ပါးလွှာထုတ်ရန်သင့်တော်ရမည်)။

သက်ပတ် = ၄၀ နှစ်

၂။ စီးပွားရေးအကျိုးအမြတ်ရှိစွာထုတ်နိုင်သော ကြား ဖြတ်တောတွက်များရရှိရမည်။ နှစ်စဉ် ဟက်တာ ၅၀၀ စီကိုရန်ဖြစ်သည်။

ရည်မှန်းချက် ၁ အတွက် နောက်ဆုံး တောတွက် ပင်များသည် နှစ် ၄၀ တွင် ရင်စီအချင်း ၆၀ စင်တီ မီတာရှိရန် ပျမ်းမှုနှစ်စဉ်အချင်းကြီးတွားနှုန်းသည် ၁.၅ စင်တီမီတာရှိရပါမည်။

ဤရည်ရွယ်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ရန် စိုက်ခင်းအတွက် ကြီးတွားနှုန်းမော်ဒယ်တစ်ခု (growth model) တစ်ခုတည်ဆောက်ထားရန်လိုအပ်ပါမည်။

နောက်ဆုံးတောတွက်ကိုသတ်မှတ်ပြီး စိုက်ခင်းများကို ပင်ကျေပ်နှစ်ကြောတွင် အသင့်တော်ဆုံးပင်ထောင် သိပ်သည်မှသည် အခြေခံတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ငြင်းကို ပင်ကျေပ်နှစ်အကြိမ်တိုင်းတွင် အသုံးပြုနိုင်ပါသည်၊ ဥပမာ-မဟောကိုနှစ်စိုက်ခင်းများတွင် စိုက်ခင်း၏စုစုပေါင်းဖြတ်ပုံ ရော်ယာတစ်ဟက်တာတွင် ၂၂ စတုရန်းမီတာမှ ၂၄ စတုရန်းမီတာရှိသည့်အခါ ပင်ကျေပ်နှစ်ခြင်း။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် သဘာဝသစ်တော့များ အရေ အတွက်နှင့် အရည်အသွေးပါကျဆင်းလာသည့်အတွက် ဌာနဆိုင်ရာကသာမက ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍကုပ် သစ်တော့ စိုက်ခင်းများကို အရှိန်အဟု့န်ဖြင့် နှစ်စဉ်တိုးမြှင့်စိုက်ပျိုးခဲ့

သည်အတွက် ၂၀၂၀ ခုနှစ်တွင် ကျွန်းစိုက်ခင်းရော်ယာ ၄၀၈,၆၉၇ ဟက်တာနှင့် သစ်မာအမျိုးမျိုး စိုက်ခင်းရော်ယာ ၅၂၈,၉၂၇ ဟက်တာ၊ ပေါင်း ၉၃၇,၅၄၆ ဟက်တာ အထိ သစ်တော့စိုက်ခင်းရော်ယာ ကြီးမားလာသည်ကို တွေ့ရှုရပါသည်။ ထို့ကြောင့် သစ်တော့စိုက်ခင်းများ ပင်ကျေပ်နှစ်လုပ်ငန်းသည်အလွန်အရေးပါလာပါသည်။ သိဖြစ်၍ စိုက်ခင်းများနှင့်အတူ ပင်ကျေပ်နှစ်လုပ်ငန်းကို ပိုမိုနိုင်ရှင်းစွာနှင့်အရှိန်အဟု့န်တိုးမြှင့်ပြီးသုတေသနပြုသင့်ပါကြောင်း။

REFERENCES

- ၁။ Dynamic growth and yield models for Burma teak. Tint and T.W. Schneider, 1980. Kommissionsverlag, Buchhandlung Max Wiedebusch, Dammtorstrasse 20, 2000 Hamburg 36.
- ၂။ Forest management. Klaus von Gadow and Brian Bredenkamp, 1992.
- ၃။ Plantation Forestry in the Tropics (Third edition), 2004. Julian Evans & John Turnbull
- ၄။ Yield and Stand Tables for Teak (Tectona grandis, Linn F.) Plantations in India and Burma. 1940. M.V.Laurie and B.S.Ram.
- ၅။ သစ်တော့စိုက်ခင်းများပင်ကျေပ်နှစ်ခြင်း၊ ဒေါက်တာ ကျော်တင့် - ၂၀၂၂ ခြို့။
- ၆။ သဘာဝသစ်တော့များနှင့် သစ်တော့စိုက်ခင်းများအတွက် ထုထည်ယေားများ၊ ညီမှုခြင်းများနှင့် စိုက်ခင်းတောတွက် မော်ဒယ်၊ ဒေါက်တာ ကျော်တင့်-၂၀၂၂ အောက်လိုဘာ။

- (၁) အရောင်အဆင်းလှပခြင်း (Feature)
- (၂) ကြာရည်ခံခြင်း (Durable)
- (၃) ကျံကြွေ့မှုနည်းခြင်း (Shrinkage and Swelling)
- (၄) ပုံသဏ္ဌာန်တည်မြှုပ်ရှုခြင်း (Dimensional Stability)
- (၅) လုပ်ကိုင်ရ လွယ်ကြေခြင်း (Workability)
- (၆) အင်အားအသင့်အတင့်ကောင်းခြင်း (Strength)

ကျွန်းသစ်သည် အခြားသစ်မျိုးများနှင့်မတူ တမူထူးခြားစွာ ခြေအပါအဝင် ပိုးမွား (insects) အမျိုးမျိုး၏ ဖျက်ဆီးမှုအန္တရာယ်နှင့် မူး (Fungus) အမျိုးမျိုး၏အန္တရာယ်ကိုကာကွယ်နိုင်ခြင်းမှာ ကျွန်းသစ်တွင်(Anthraquinone) ခေါ်သည့် ခြောက်ပေါင်းတစ်မျိုးပါဝင်နောက်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။

ကျွန်းသစ်၏ ကျော်ကြားခြင်းအကြောင်းများတွင် ကြာရည်ခံမှုသည် အဓိကအရေးပါပြီး နေရာဒေသမရွေးရာသီဥတုမရွေး၊ ရေနှင့်ထိနေသည်ဖြစ်စေ၊ ရေးစိမ်းထားသည်ဖြစ်စေ၊ နေပူမိုးရွာမရှေ့စေ အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။

ရွှေးလင်းချက်။ သစ်တော်ပါယောက်ပြု(ပြို့) ဦးဝင်းကြည်၏ ဝင်းချင်၏ စုများစာအုပ် ၅၂ 'မြန်မာကျွန်း ဘဏ္ဍာင်းကျွန်းကျော်ရေးရာလ' မှ ကောက်နှစ်တို့ပြုပါသည်။

သစ်တော်မှုပါယောက် (၂၀၁၉-၂၀၂၀)

ကရိတ်သနအုပ်သံပြည်မှစီမံခိုင်းရေးဥွှေ့ခြင်း

ဇော်ပေါင်းစွဲ (။၃)

သစ်တောသယံကာတများကို စနစ်တကျ စီမံအုပ် ချုပ်ရာတွင် စီမံချက်ခုမှတ်ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ သို့မှသာ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်မှုဖြစ်စဉ်များသည် အဆင် ပြောရောမွေးမှုရှိနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ကြိုတင်စီမံဆောင် ရွက်မှုမရှိသည့်လုပ်ငန်းတိုင်း၏ အနာဂတ်လုပ်ငန်းရလဒ် သည် သေချာရေရာမှုမရှိနိုင်ဟုဆိုချင်ပါသည်။ သစ်တော ဦးစီးဌာနသည် သစ်တောသယံကာတများကို စီမံခန့်ခွဲရန်၊ ထိန်းသိမ်းရန်နှင့် ထုတ်လုပ်အသုံးချရန် ၁၉၅၈ နှစ်မှစ၍ သစ်တောအုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်မှုစီမံကိန်း(Working Plan) များကို သစ်တောအုပ်ချုပ်မှုနယ်မြေအလိုက် ရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်း ခဲ့ပါသည်။ အဆိုပါ စီမံကိန်းများကို ဌာနက အစဉ်တစိုက် ရေးဆွဲဆောင်ရွက်ခဲ့ရာတွင် ၁၉၄၀ ပြည့်နှစ် နောက်ပိုင်း တွင် အခြေအနေအရပ်ပိုင်ကြောင့် ရပ်နားခဲ့ရပါသည်။ သစ်တောနယ်မြေအလိုက် ခရိုင်သစ်တောအုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင် မှုစီမံကိန်းများကို ၁၉၉၆ ခုနှစ်တွင် ပြန်လည်ရေးဆွဲအုပ် ချုပ်ခဲ့ပါသည်။ သစ်တောခရိုင် (၄၄)ခရိုင်အတွက် ၁၉၉၆-၁၉၉၉ ခုနှစ်မှ ၂၀၀၅-၂၀၀၆ ခုနှစ်အထိ ပထမ (၁၀)နှစ် စီမံကိန်း သတ်မှတ်၍ ရေးဆွဲအုပ်ချုပ်ခဲ့ကြပါသည်။ ဒုတိယ (၁၀)နှစ် သက်တမ်းကာလ သစ်တောအုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်မှ စီမံကိန်းကို ၂၀၀၆-၂၀၀၇ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၅-၂၀၁၆ ခုနှစ် အထိလည်းကောင်း၊ တတိယ (၁၀)နှစ် စီမံကိန်းကို ၂၀၁၆-၂၀၁၇ ခုနှစ်မှ ၂၀၂၂-၂၀၂၃ ခုနှစ်အထိလည်း ရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းအုပ်ချုပ်လျက်ရှိပါသည်။ ယနေ့အချိန်ကာလ သည် တတိယ (၁၀)နှစ်စီမံကိန်းကာလသို့ ရောက်ရှိနေပြီး ၂၀၂၃-၂၀၂၄ ခုနှစ်တွင် စီမံကိန်းများကို ပြန်လည်ရေးဆွဲ ဆောင်ရွက်ရတော့မည်ဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၂၃-၂၀၂၄ ခုနှစ် သို့မဟောကိမ်းကြားကာလကြိုးပမ်းမှုအနေဖြင့် ဦးစီး ရုံးချုပ် သစ်တောအုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်မှုစီမံကိန်းရေး ပင်မအဖွဲ့က ခရိုင်အလိုက် နှစ်ချုပ်အစီရင်ခံစာများကို ဘဏ္ဍာန် အလိုက်ရေးဆွဲတတ်ပြရန် သက်ဆိုင်ရာခရိုင်မှုးများနှင့် ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိရာ ၂၀၂၀-၂၀၂၁ ဘဏ္ဍာန်၊ ခရိုင်သစ်တောအုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်မှုစီမံကိန်းနှစ်စဉ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ချက်များကို ခရိုင် (၆၉) ခရိုင်က ပြုစေရေးဆွဲတင်ပြလျက်ရှိပါသည်။ အဆိုပါ နှစ်

ချုပ်အစီရင်ခံစာပြုစာတင်ပြသည့် မူလရည်ရွယ်ချက်သည် လာမည့် ၂၀၂၃-၂၀၂၄ ခုနှစ်၊ ခရိုင်သစ်တောအုပ်ချုပ် လုပ်ကိုင်မှုစီမံကိန်းရေးဆွဲရာတွင် ကိန်းကဏ္ဍားအချက်အ လက်များရှာဖွေရာတွင်လည်းကောင်း၊ အစီရင်ခံစာပြုစာ ရာတွင်လည်းကောင်း၊ အသင့်ဖြစ်နေစေရန်ဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၂၁-၂၀၂၂ ခုနှစ် ဘဏ္ဍာန် (၆)လနှင့် ၂၀၂၂-၂၀၂၃ ဘဏ္ဍာန်တို့အတွက် ခရိုင်သစ်တောအုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်မှုစီမံကိန်းနှစ်စဉ်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ချက်များကို ပြုစုစုပေါင်းလည်း အကြောင်းကြားထားပြီး ဖြစ်ပါသည်။ ငါးစီးမှုပိုးကြောင့် ပြုစုစုပေါင်းလည်း အစီရင်ခံစာတို့သည်။ ငါးစီးမှုပိုးကြောင့် ပြုစုစုပေါင်းလည်း အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် ပြုစုစုပေါင်းလည်း ကျန်ရှိ နေသံမှုပါသည်။ ခရိုင်သစ်တောအုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်မှု စီမံကိန်းကို ပြန်လည်ရေးဆွဲရန် လုပ်ငန်းစဉ်နှင့်ဆက်စပ်၍ ၁၉၅၈ ခုနှစ်၊ ‘သစ်တောအုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်မှုစီမံကိန်းလက်ခွဲ’၊ အပိုဒ် (၁)၊ အပိုဒ် (၂)တွင် အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြထားပါသည်-

အပိုဒ်၁။ အနာဂတ်အုပ်ချုပ်ရေး အဆိုပြုချက်များကို အ ထက်အာဏာပိုင်က သဘောတူပြီးဖြစ်ရန် လို အပ်လေသည်။ ထိုကြောင့် လက်ရှိစီမံကိန်းကို ပြန်လည်ပြင်ဆင်ပေးရေးဆွဲမိုကပင် ပကာဗာမအစီရင်ခံစာကို ရေးဦးစွာရေးသားရန် အစစ်အပုံး လိုအပ်ပေါ်။

အပိုဒ်၂။ ခရိုင်၏ အကြောင်းအခြင်းအရာကိုကောင်းစွာ သိ၍ ဖြစ်နိုင်ပါက ထိုခရိုင်ကို အတန်ကြားအုပ်ချုပ် ခဲ့ဖူးသူကသာအစီရင်ခံစာကို သာမန်အားဖြင့် ရေးသားသင့်ပါသည်။

အသင့်တော်ဆုံးနည်းလမ်းများနှင့် ပြောန်းချက
စသည်တိုကို ရွှေးချယ်ရန်လိုအပ်သည်။ ထိုသို့
ရွှေးချယ်နှင့်ရန် အစီရင်ခံစာမရေးသားမဲ့ သစ်တော်
ဝန်သည် ရက်ကုန်ခဲ့စီပံ့ကိန်းနှင့် ကုန်ဆုံးပြီး
စီပံ့ကိန်းများကို ကြော်နေအောင်ဖတ်ရမည်၊ ထို့
အပြင် မိမိရုံးပြုရှိသော အခြားသစ်တော်ခရိုင် စီပံ့
ကိန်းတိုကိုလည်း လေ့လာသင်၏။

၁၉၅၇ ခုနှစ် 'ခရိုင်သစ်တောအုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်မှု
မူးစီမံကိန်းလက်ခွဲပါ' ဟုပိုမ်း(၁) (၂)တို့တွင် ဖော်
ပြချက်တို့အရ ခရိုင်သစ်တောအုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်မှု
စီမံကိန်းရေးဆွဲရန် ခရိုင်မှူးများ၏လေ့လာဆောင်
ရွက်ရမည့်အခြေအနေကို တွေ့မြင်ကြရပါမည်။
စီမံကိန်းအသစ်မရေးဆွဲစီ ကြုံတင်လေ့လာမှု မည်
မျှအထိ အရေးကြီးပုံကို သိမြင်ကြရပါမည်။
၁၉၅၇ခုနှစ် 'ခရိုင်သစ်တောအုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်
မှုစီမံကိန်းလက်ခွဲပါ' အပိုမ်း(၃)တွင် အောက်ပါ
အတိုင်းဖော်ပုထားပါသည် -

အပိုဒ်-၃၁အိပ်ရင်ခံစာ၏ မိတ္ထားများကို အောက်တွင် ဖော်ပြထားသူထံသို့ တစ်ချိန်တည်းပို့ရမည်။

(က)မင်းကြီးချုပ်က ရွှေးချယ်သော အလုပ် တာ
ဝန်ဆုံးပတ်သက်သည့်ဖြစ်စေ၊ မပတ်သက်
သည့်ဖြစ်စေ၊ ခရိုင်အကြောင်းကို မကြာသေး
မိက ကောင်းစွာသိခဲ့သော သစ်တော်မင်း
ကြီး (သို့မဟုတ်) သစ်တော်ဝန် (သို့မဟုတ်)
မည့်သည့်အရာရှိထံမဆိုပို့ရမည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်
တိုကဗလည်း မိမိတို့၏ အကြံပေးချက် မိတ္ထူ။
တစ်စောင်စီကိုမင်းကြီးချုပ်၊ စီမံကိန်းမင်းကြီး
နှင့်နယ်သစ်တော်မင်းကြီးတို့ထံ ပို့သင့်၏

(ခ)နယ်သစ်တောမင်းကြီး

(က)လုပ်ကိုင်မှုစီမံကိန်းမင်းကြီး

(ୟ) ସର୍ତ୍ତାବଳିକାରୀ

နယ်သစ်တောမင်းကြီးသည် မင်းကြီးချုပ်က
ရွှေးချုပ်ထားသော သစ်တောမင်းကြီး သို့
မဟုတ် မကြောသေးမီအချိန်က ထိခိုင် အ
ကြောင်းကို ကောင်းစွာသိခဲ့သော သစ်တော
ဝိထံမှ အကြံပေးချက်ရလျှင်ရခြင်း ဖိမိ၏
မှတ်ချက်များကို စီမံကိန်းမင်းကြီးနှင့် မင်းကြီး
ချုပ်ထံပို့ရမည်။ လူကိုယ်တိုင်တွေ့ဆုံးကြ
အချင်းချင်း အပြန်အလှန်ဆွေးနှုနိုင်းကြ
ခြင်း၏အကျိုးကျေးဇူးကို အထူးရှင်းပြန် ထိ
မည်မထင်ပါ။ လုပ်ကိုင်မှုစီမံကိန်းမင်းကြီးက
မင်းကြီးချုပ်ထံမှ ပဏာမဖိမံကိန်းအတွက်

သဘောတူညီချက်တောင်းသောအခါ နယ်
သစ်တောမင်းကြီး၊ သစ်တောဝန်နှင့် အခြား
ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဆွေးနွေးကြံးသာချက်များအပြင်
မိမိ၏ ထင်မြင်ချက်များကိုလည်း ဖော်ပြရ
မည်။ မင်းကြီးချုပ်ထံသို့ ပဏာမအစိရင်ခံစာ
မပို့မိကပင် ဖော်ပြပါအရာရှိအားလုံးတို့သည်
သဘောတူလက်ခံသောအခြေအနေသို့ ရောက်
ရှိပြီးဖြစ်ရန်လိုအပ်ပါသည်။ ‘အဘယ်
ကြောင့်ဆိုသော် အရေးပါသည့် စီမံကိန်း
မူဝါဒတစ်ခုခုကို နောက်နောင်တွင်
မင်းကြီးချုပ်ထံသို့ အကြောင်းမကြား
အသိပေးဘဲ ထပ်မံ၍ပြောင်းလဲပြုပြင်
နှင့်ခွင့်မရှိသောကြောင်ဖြစ်၏’

အပိုဒ်၏လုပ်ကိုင်မှု(ကွက်စိတ်) စီမံကိန်းတစ်ခု၏ ရက်
မကုန်ဆုံးမီအခြေအနေကိုလိုက်၍ (၁)နှစ် သို့မဟုတ် (၂)နှစ် ဖြစ်
သင့် မြို့တင်လျက် နယ်သစ်တောင်းကြီးက အောက်ဖော်ပြပါလုပ်ငန်းတို့ကို စီစဉ်
သင့်သည်—

(က) ဌာနည့်နံပါတ် စာလိမ် (၆၅) အရ နယ်
သစ်တော်မင်းကြီးနှင့် စီပဲကိန်းမင်းကြီးတို့၏
သဘောတူညီချက်ကို တောင်းခံရန် သစ်တော်
ဝန်က ခရိုင်မြေပုံတစ်ခုစီကိုပို့ပေးရမည်။ ထို့
ခရိုင်မြေပုံတွင် ကြီးပိုင်း၏ အကွက်တစ်ခုစီ
အပေါ်မှတည်၍ သစ်မည်၍ မည်မျှထုတ်
လုပ်ရန်၊ ဝင်ရောက်ရာ၌ လွယ်ကူမှု၊ ခက်ခဲမှု
အတန်းအစားများကို အစီရင်ခံချိန်အထိ ပြင်
ဆင်ဖော်ပြရမည်။ ကြီးပိုင်း၏အပြင်ခုတ်
ကွက်များအတွက်လည်း သစ်ထုတ်ရန် ဝင်
ရောက်ရာ၌ လွယ်မှုခက်မှုအတန်းအစား အ
သီးသီးကို ခွဲခြားပြရမည်။

(ခ) အလုပ်တိုက်နယ်နှင့် ခုတ်စဉ်များကို ပြောင်းလဲရန်လိုအပ်ပါက ပြန်လည်၍ စိစစ်သင့်၏။ သစ်ထုတ်ရေးစနစ်အရ ဂျာနှီးရွေးချယ်သည့် အလုပ်တိုက်နယ်များအတွက် ကြိုးစိုင်းအတွင်းနှင့် ကြိုးပြင်တောအပူးအစား အလိုက် အမည်ပေးရန် မူချထားသည်။ တောအုံက် ပစ္စည်းပိုမိုထုတ်လို၍လည်းကောင်း၊ ခေတ်မိသစ်ထုတ်ကိုရိယာရှိလော၍လည်းကောင်း၊ သစ်ထုတ်လမ်း ပေါ်ပေါက်လာ၍လည်းကောင်း၊ သစ်ပိုမိုထုတ်ယူရန် လိုအပ်လာလျှင် သစ်ဟာထုတ်ယူရေး အလုပ်တိုက်နယ်များကို တိုးချွဲပေးရမည်။ သုံးစွဲရလွယ်အောင်ဖြစ်စေ ကြိုး

ကြပ်ကွပ်ကဲနိုင်အောင်ဖြစ်စေ အချို့စီမံကိန်း
များတွေ အလုပ်တိုက်နယ်တစ်ခုနှင့် ခုတ်စဉ်
များထပ်မံ၍ တိုးပေးရန်လိုမည်

၌ကဲသို့ ပြန်လည်စိစစ်ပြီးနောက် ပြောင်း
လဲမှုများပြရန်အတွက် လုပ်ကိုင်မှုစီမံခိုင်း
မင်းကြီးမှတစ်ဆင့် မင်းကြီးချုပ်ထဲသို့ တင်ပြ
ရမည်။ မင်းကြီးချုပ်က သဘောတူအတည်
ပြုပါက အောက်ဖော်ပြပါအတိုင်း စီစဉ်၍
အရေးယူဆောင်ရွက်ရမည်။

- (က) တပိုဒ် ၂၅၉ မှ ၂၆၂ နှင့် ၂၈၁ အရ နောက်ဆက်တဲ့ (က)၊ ၅(က)၊ ၅(ခ)၊ ၅(ခ)၊ ၅(ဂ) နှင့် ၅(ဂ) တိုကို သစ်တောဝန်ရုံးတွင် ပြုလုပ်ရမည်။

(ယ) တပိုဒ် ၂၆၃ မှ ၂၆၅ အရ နောက်ဆက်တဲ့ များကို စိတ်ပျိုးပြုစရေးဝန်ကြီးအကြံဉာဏ်တောင်းပြီးမှ ပြုလုပ်ရမည်။

(ဇ) မည်သည့် သစ်တောဝန်တစ်ယောက် ခွင့်သွားခြင်းအခါကိုလည်းကောင်း၊ ပြောင်းရွှေ့ဆဲအခါကိုလည်းကောင်း နယ်သစ်တော်မင်းကြီးသည် စီမံကိန်းမင်းကြီးထက် ပို၍ သိနိုင်သည်။ ထိုကြောင့် ထိုသစ်တောဝန်ကြီးသည်းပူးလေ့လာထားချက်များကို အသုံးပြုရန် နယ်သစ်တော်မင်းကြီးသည် လက်လွတ်မခံပဲ ရအောင်ယူသင့်သည်။ စီမံကိန်းကို နောင်ရေးရမည်ဖြစ်စေ၊ မရေးရမည်ဖြစ်စေပကာမအစီရင်ခံစာရေးသူသည် အစီရင်ခံစာကို အစွောင်းရုံးဖြစ်အောင် အသေးစိတ်ရေးသားရမည်။ ထိုနည်းတူပင် မင်းကြီးတစ်ယောက်သည် မပြောင်းရွှေ့ရမီ ပကာမအစီရင်ခံစာအတွက် လေ့လာချက်များကို မှတ်တမ်းများများရေး၏ ထားခဲ့သင့်ကြီး။

၁၉၅၇ ခုနှစ်က ညွှန်ကြားချက်၊ အကြပြုချက်၊
လမ်းညွှန်ချက်များသည် ယနေ့ခါန်အထိ ပကတိအခြေ
အနေနှင့် ကိုက်ညီလျက်ရှိပါသည်။ သစ်တော့မြေအတွင်း
ကြီးပိုင်း၏အကျက်များတွင် သစ်ထုတ်လုပ်ရန်အတွက် လေ့
လာဖော်ပြရန် လမ်းညွှန်ထားပါသည်။ ကြီးပိုင်းတော့တွင်
သာမက ကြီးပြင်တော့ သို့မဟုတ် သစ်တော့ဖူးလွှဲပါ
ရှိသည့် အစိုးရက စီမံခန့်ခွဲခွင့်ရှိမြေများတွင်လည်း သစ်
ထုတ်ရန်အခြေအနေကို လေ့လာဖော်ပြရန် ညွှန်ကြားထား
ပါသည်။ အလုပ်တိုက်နယ်နှင့် ခုတ်စဉ်များ ပြောင်းလဲရန်
ထို့မထို့ တို့ခဲ့ရန် ထို့မထို့ ကြိုတင်လေ့လာ စီစဉ်ဆောင်
ရွက်ထားရမည့် အကြခါနေရှိပါသည်။

၂၀၂၅-၂၀၂၆ ခုနှစ်တွင် ခရိုင်သစ်တော့အပ်
ချုပ်လုပ်ကိုင်မှုဖိမ်ကိန်းများကို မလွှဲမသေ့ ပြန်လည်ပြုစု
ရေးဆွဲကြောမည်ဖြစ်ရာ ယခုအချိန်ကတည်းက ခရိုင်မှုး
များအနေဖြင့် ပိုမိုခရိုင်အတွင်း ဆောင်ရွက်ခဲ့၊ ဆောင်ရွက်
ဆဲ ဆောင်ရွက်မည့်လုပ်ငန်း၊ အစီအစဉ်များကို မှတ်တမ်း
မှတ်ရာ ကျော်ရှိစေရေး ပြုစုရေးသားထားသင့်ပါသည်။ စီမံ
ကိန်းကို ပိုမိုတာဝန်ကျသည့်ကာလအတွင်း ရေးဆွဲရသည်
ဖြစ်စေ မရေးဆွဲရသည့်ဖြစ်စေ စီမံကိန်းပါ အခန်း၊ ခေါင်း
စဉ်အလိုက် ပိုမိုတွေကြောသည့် အခြေအနေ၊ ဆောင်ရွက်
ခဲ့ရသည့်အခြေအနေနှင့် ဆက်လက်လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်
မည့်အခြေအနေတို့ကို မှတ်တမ်းပြုစုရေးသားရန်လိုပါသည်။
သို့မှသာ ပြည့်စုံသော စီမံကိန်းတစ်ရပ်ပေါ်ပေါက်လာမည်
ဖြစ်ပါသည်။

၁၉၅၇ ခုနှစ်၊ သတ်တော့အုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်မှူ ဖိမ်ကိန်း
ကိန်းလက်ဆွဲ အပိုဒ် (၃)(၄)ဖော်ပြချက်တို့အရ ဖိမ်ကိန်း
တစ်ရပ်ရေးဆွဲရာတွင် ပဏာမလုပ်ကိုင်မှုစီမံကိန်းကို ဦးစွာ
ရေးဆွဲ၍ သက်ဆိုင်ရာ သတ်တော့မင်းကြီးများ (ညွှန်ကြား
ရေးများများ)နှင့် သတ်တော့မင်းကြီးချုပ် (ညွှန်ကြားရေးများ
ချုပ်)ထံသို့ ပေးပို့ရပါမည်။ လက်ရှိအခြေအနေအရ နေပြည်
တော်၊ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးများ၏ အခန်းကဏ္ဍသည်
အရေးပါလျက်ရှိပြီး သက်ဆိုင်ရာခရိုင်များများကလည်း ဖိမ်
ခရိုင်၏စီမံကိန်းမှုကြမ်းကို ကြိုတင်ပြင်ဆင်ရေးသားပြုစု
ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ ခရိုင်သတ်တော့အုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်
မှုစီမံကိန်းသည် (၁၀)နှစ်ကာလအတွက် ရေးဆွဲခြင်းဖြစ်
ပါသည်။ ရေးဆွဲပြီး (၅)နှစ်ကြာမှုသာ ပြန်လည်ပြပြင်ရ
သေးကြောင့် ကြားကာလတွင် စီမံကိန်းပါအချက်အလက်
ကိန်းကဏ္ဍးများ တိကျပြီး မှန်ကန်ရန်လိုပါသည်။ မကြာ
ခဏပြင်ဆင်ခြင်းမျိုးခွင့်မပြုဘဲ မိမိသဘောဆန္ဒ အ
လျောက်ပြင်ဆင်ခွင့်မရှိကြောင်း ပြောင်းလဲပြင်ဆင်ခွင့်ကို
အဆင့်ဆင့်တင်ပြပြီးမှုသာ ဆောင်ရွက်ရပါကြောင်း ဖော်ပြ
အပ်ပါသည်။ ခရိုင်သတ်တော့အုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်မှုစီမံကိန်း
ရက်မကုန်ဆုံးပါ (၁)နှစ် သို့မဟုတ် (၂)နှစ် ကြိုတင်၍
ဆောင်ရွက်ရန် ညွှန်ကြားထားသေးကြောင့် ခရိုင်များများ
အနေဖြင့်လည်း မိမိတို့ခရိုင်အတွက် ပြန်လည်ပြင်ဆင်
ရေးဆွဲမည် အစိရင်ခံစာများကို ယခုကတည်းက ကြိုတင်
ပြင်ဆင်ပြုစုစားသင့်ပါသည်။

ယခင်အပတ်တင်ပြခဲ့သည့် ခရိုင်သစ်တော်၏
ချုပ်လုပ်ကိုင်မှုဖိမ်ကိန်းရေးဆွဲခြင်းဆိုင်ရာပုံစံနှင့် လမ်း
ညွှန်ချက်များကို ဆက်လက်ဖော်ပြသားပါမည်။

ဥတ္တရာသီ တောက်ပိုး

ဥတ္တရာသီ တောက်ပိုး ဆိုသည့်အတိုင်း နေ့စဉ် ပိုးလေဝယာအခြေအနေများ၊ နှစ်အလိုက် ဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိသော ရာသီဥတုအခြေအနေများသည် သစ်တော့၊ သစ်ပင်များအပေါ်များစွာ ဖို့တည်လျက်ရှိပါသည်။ ကမ္ဘာလေထုကိုပွဲနော်များပေါ်ပြီး ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကို ဖြစ်ပေါ်စေသော လေထုအတွင်းမှ ကာမွန်နိုင်အောက်ဆိုင်စာတ်ငွေ့များကို သစ်တော့သစ်ပင်များက စုပ်ယူဖယ်ရှားပေးပြီး ရာသီဥတု မျှတကောင်းမွန်လာစေရေး၊ ပတ်ဝန်းကျင်ရောဟစနှင့်များတည်းထိုင်စေရေးကို အထောက်အကျေပြုလျက်ရှိသဖြင့် ‘ဥတ္တရာသီ တောက်ပိုး’ ဟနိုင်းဖြစ်ပါသည်။ သစ်ပင်သစ်တော့များ တိုးပွားလာသည် နှင့်အမျှ ပိုးလေဝယာမှန်ကန်ပြီး ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုများကိုလျှော့ချိန်ကာ နှင့်တော်စဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရေးအတွက် အလွန် အထောက်အကျေပြုနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။

စိုက်ပျိုးပို့မျှုပ် ကြိုတင်ပြု

စိုက်ပျိုးသော သစ်ပင်တစ်ပင်ရှင်သန အောင်မြင်ဖြစ်တွန်းစေရန်အချိန်ယူ၍ ကြိုတင်ပြင်ဆင်စေဆာင်ရွက်ပြုပါသည်။ စိုက်ပင်အရေအတွက် အနည်းအများပေါ်မှတည်ပြီး ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုကာလနှင့် လုပ်ငန်းပမာဏအနည်းအများသာ ကွာခြားပါသည်။ ပိုးဦးကျော်ပျိုးနိုင်ရေးအတွက် ကြိုတင်ပြင်ဆင်ခြင်းလုပ်ငန်းများကို ပြုဆိုအစိုးတော်ရရှိသည့်တစ်ပြို့တည်း အချိန်ကိုကိုစိုက်ပျိုးနိုင်ရေးအတွက် ကြိုတင်ပြင်ဆင်ခြင်းလုပ်ငန်းများကို ပိုးရုယ်ထားပြင်ဆင်ဆောင်ရွက်ကြရပါသည်။ စိုကပျိုးမည့် သစ်တော့စိုက်ခင်းရေးရုယ်ပမာဏ၊ အပင်အရေအတွက်တို့အပေါ်မှတည်ပြီး ဒေသအလိုက် စိုကပျိုးမည့်မြေနေရာရွေးချယ်ခြင်း၊ မြေရှင်းလင်းခြင်း၊ မြေပြုပြင်ခြင်း၊ ပန္တက်ရှိက်ခြင်း၊ ကျင်းတုံးခြင်း၊ မြေဆီစွဲဆောင်းခြင်း၊ ပျိုးရိုးပို့ကောင်းမွန်သော သစ်စွေ့များ၊ ဓာတ်ဆောင်းခြင်း၊ ကျိုးမာကြုံးခိုင်သောပျိုးပင်များ၊ လုံလောက်စွာရရှိစေရန် ပြုစုပျိုးထောင်ထားခြင်း၊ ပျိုးညယာဌားနှင့် စိုကပျိုးမည့်နေရာ အကွာအဝေးပေါ်မှတည်၍ ပျိုးပင်များအချိန်ကိုက် သယ်ဆောင်ရန်ပြင်ဆင်ထားရှိခြင်း စာသည့်လုပ်ငန်းအဆင့်ဆင့်ကို ဆောင်ရွက်ထားရှိရပါသည်။

မြေဆီစွဲရို့စိုက်သစ်ပင်စိုက်

ပိုးကြိုကာလများတွင်နေရာဒေသအလိုက် သစ်ပင်များစိုက်ပျိုးကြသလို ပိုးတွင်းကာလ စွန်လနှင့်ရွှေလိုင်လ

မြိုင်းပန်း

ဘဏာ

ပြည်မြန်မာ

ဒါက်တာ မျှေးနှင့်

များတွင် ပြေဆီအစိုးတော်ရရှိသော အချိန်ကာလတွင် အင်နှင့် အားနှင့် သစ်ပင်များစိုက်ပျိုးကြရပါသည်။ ယခုလိုပိုးလရာသီရောက်၍ ပြေဆီစို့သည်နှင့် သစ်ပင်များကို ဒေသအသီးသီးတွင် ပုံစံပျိုးစုံပြု၍ သစ်ပင်များစိုက်ပျိုးကြပါသည်။ သစ်တော့ဗီးဗီးဌာနနှင့် အပူပိုင်းဒေသစိမ်းလန်းစို့ပြည်ရေးဗီးဗီးဌာနကဲ့သို့ သစ်တော့ထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းများကို အပိုကတာဝန်ယူဆောင်ရွက်နေရသောဌာနများ အနေဖြင့် ကြိုးစိုင်း/ကြိုးပြင်ကာကွယ်တော့များအတွင်း သစ်ပင်စိုက်ပျိုးခြင်း၊ သစ်တော့စိုက်ခင်းတည်ထောင်ခြင်းလုပ်ငန်းများ နှစ်စဉ်လျာထားချက်များ ပြည့်စီရေးအတွက် ပိုးလရာသီကို အားကိုးပြုကာ ပြောစိုးတော်ကောင်းစွာ ရရှိသောအချိန်တွင် စိုက်ပျိုးကြရပါသည်။

သစ်ပင်သစ်တော့များ တိုးပွားလာစေရန်အတွက် လက်ရှိ ရှိနေသောသဘာဝတော့များ ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှ မရှိစေရေးထိန်းသိမ်းဆောင်ရွက်ကြရသကဲ့သို့ သစ်တော့နယ်မြေအတွင်းရှိ တော့နိမ့်၊ တော့ပျက်၊ တော့ပါးသောနေရာများတွင် သစ်ပင်များစိုက်ပျိုးခြင်း၊ သစ်တော့စိုက်ခင်းများတည်ထောင်ခြင်းတို့ကိုဆောင်ရွက်ကြရပါသည်။ ပိုးပွားရေးစိုက်ခင်း၊ ရေဝါဒရေလာတိန်းသိမ်းရေးစိုက်ခင်း၊ စက်မှုကုန်ကြမ်းစိုက်ခင်း၊ ဒီဇိုင်းတော့စိုက်ခင်း၊ ကျေးချာထား

စိုက်ခင်း၊ တောင်စဉ်တောင်တန်းများထိမ်းလန်းပို့ပြည်ရေး စိုက်ခင်းစသည့် စိုက်ခင်းအမျိုးမျိုးကို အချိန်ကိုက်ကြီးပမ်းစိုက်ပျိုးကြေရပါသည်။

သစ်တော့နယ်မြေများရှိ သစ်ပင်သစ်တော့များသည်သာ အရေးကြီးသည်မဟုတ်ဘဲ သစ်တော့မြေပြင်ပမှ သစ်ပင်များ (Trees Outside Forests-ToF)များသည် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုလျော့ချေရေးအတွက် အလွန်အရေးပါသော အခန်းကလ္လာမှပါဝင်လျှက်ရှုပါသည်။ နိုင်ငံနှင့်အ ဝန်းစိမ်းလန်းပို့ပြည်ရေး၊ ရာသီဥတုမှုတုသာယာရေး၊ ပြည်သူလူထု အရိပ်ခို နားနေအပန်းဖြေနိုင်ရေးအတွက် သစ်တော့နယ်မြေများတွင်သာမက သစ်တော့မြေ ပြင်ပနေရာများဖြစ်သည့် အစိုးရပိုမ်းခန့်ခွဲခွင့်ရှိသောနေရာများ၊ အမြန်လမ်းဘေးပဲယာများ၊ အာဆိယ်လမ်းမကြီးများ ပဲယာများ ပိုးရထားလမ်းဘေးပဲယာများနှင့်ကျေးလက်လမ်း၊ ခရိုင်ချင်းဆက်လမ်းဘေးပဲယာများတွင်လည်း သစ်ပင်စိုက်ပျိုးခြင်းလုပ်ငန်းများကို အရှိန်အဟန်ဖြင့် ဆောင်ရွက်လျှက်ရှိပါသည်။ သစ်တော့ဗီးစီးဌာနအစီအစဉ်ဖြင့် ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ အပြင် အစိုးရဆက်စပ်ဌာနများ၊ ဒေသခံပြည်သူများနှင့် ပူးပေါင်းကာသစ်ပင်စိုက်ပျိုးခြင်း၊ Tree Planting Campaign၊ Greening Campaign နှင့် သစ်ပင်စိုက်ပွဲတော်များကျင်းပကာ စိုက်ပျိုးကြေလျှက်ရှုပါသည်။

အစိုးရဌာနများ အသင်းအဖွဲ့များ၊ တပ်မတော်နှင့်ပြည်သူ့ရဲတပ်ရင်းတပ်ဖွဲ့များ၊ ပြည်သူများအနေဖြင့် လည်း နှစ်သက်ရာသစ်မျိုးများကို ပိုးတွင်းကားလတွင် အချိန်ကိုက် စိုက်ပျိုးနိုင်ရေးအတွက် အမြင့် ၂ ပေ အထက်ကျွန်းမားကြော်နိုင်သော ပျိုးပင်အမျိုးပျိုးကို သစ်တော့ဗီးစီးဌာနမှ အခမဲ့ဖြန့်ဖြူးပေးလျှက်ရှိပြီး သစ်ပင်စိုက်ပျိုးခြင်းလုပ်ငန်းများအောင်မြှင့်စေရန်၊ တစ်ပင်စိုက် တစ်ပင်ရှင်သန်စေရန် အားပေးကူညီပိုးပေးလျှက်ရှုပါသည်။ မိုးရာသီသစ်ပင်များ စိုက်ပျိုးရာတွင် ရေးမြေ၊ ရာသီဥတုနှင့် ကိုက်ညီသစ်မျိုးများ၊ ဒေသနှင့်ကိုက်ညီသော သစ်မျိုးများ၊ လေပြင်းမှုနှင့်တို့ကိုခိုက်မှု ဒက်ခံနိုင်ရည်ရှိသော အပင်မျိုးများ၊ ပူးပြင်းခြောက်သွေးမှုဒေါ်ခံနိုင်သော သစ်မျိုးများ၊ ကြီးမြှုပ်သွေးမှုများ၊ ရေရှည်တွင် ဖြူးဖြော်ဖြူးမှုကိုထိနိုင်မှုမရှိစေနိုင်သည့် သစ်မျိုးများ၊ ရတနားတန်းဝင်အစိုးတန်းသစ်မျိုးများ၊ ရာသီအလိုက် ဖူးပွဲ့သော သစ်မျိုးများ၊ ပျက်စီးသာဒေါ်ဖြစ်စေမည့် သစ်မျိုးများ၊ အရိပ်ကောင်းစွဲမှုနိုင်သည့်သစ်မျိုးများကို စိုက်ပျိုးမည့်နေရာနှင့်လိုက်လျော်ညီထွေနှင့်စေရေး၊ စနစ်တကျရွေးချယ်ကာ စိုက်ပျိုးကြေရပါသည်။

အကျိုးကျေးဇူးစံပင် သစ်တော့သစ်ပင်

သစ်ပင်စိုက်ပျိုးခြင်း၊ သစ်တော့များထိန်းသိမ်းခြင်းသည် ထာဝရကုသိုလ်ပြခြင်းဖြစ်ပြီး ရေပ်တန်ဆောင်းရုကောင်းပြသုဒ်နှင့်အခြား ထာဝရကုသိုလ်များကဲ့သို့ တူညီသောကုသိုလ်ကိုရရှိခဲ့စားနိုင်ကာ အသက်ရည်ကျန်းမာကုသိုလ်အကျိုးထူးတို့ကိုလည်းရရှိနိုင်ပါသည်။ သစ်ပင်သစ်တော့များသည် သစ်နှင့် ဝါး၊ ကြိမ်း၊ အေးဖက်ဝင်၊ ပင်အပါအဝင် သစ်မဟုတ်သော သစ်တော့တွေကိုပစ္စည်း အမျိုးမျိုးကို ထောက်ပံ့ပေးသကဲ့သို့ ငွေကြေးဖြင့် တန်ဖိုးမဖြတ်နိုင်သော ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာဝန်ဆောင်မှုများစွာ ကိုလည်း ပုံးပိုးပေးလျှက်ရှုပြု၏၊ သက်ရှုလောကတည်မြှုပြု စိုးမျိုးစုံထိန်းသိမ်းဖြူး လေကောင်းလေသနှင့်ရရှိဖို့ ရာသီဥတုမှုတုသာများ ပဲယာတုသာ ထာဝရကုသိုလ်ရယူပြီး ထာဝရကုသိုလ်ရယူပြု၏၊ သဲကန္တာရေးဖြင့်ထွန်းဆုံးရှိသော အကျိုးကျေးဇူးစံပင် မှုတုသာများကိုသားသားအကျိုးကျေးဇူးစံပင် ပြုပါသည်။

အထူးသဖြင့် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ကျေရာက်မှု အများဆုံးခံစားကြော်သည့် ပင်လယ်ကမ်းရှိုးတန်းဒေသများ၊ ဖြစ်ဝကျန်းပေါ်ဒေသများတွင် လေပြင်းတို့ကိုခတ်မှုများ၊ ဆားငန်ရောင်ရောက်မှုများ၊ ရေကြီးရေရှည်မှုများကိုတားဆီး ကာကွယ်နိုင်ရန်နှင့် လျော့ပါးသက်သာစေရန်အတွက် ဒီရေတော့အပင်များစိုက်ပျိုးခြင်း၊ ဆားငန်စာတ် ခံနိုင်ရည်ရှိသောအပင်များကိုစိုက်ပျိုးခြင်း၊ ရေသောက်မြှုပြုနက်ရှိုင်းစွာ ရှိပြီး ဘေးမြတ်ဖြာတွက်မှုအားကောင်းသော အမြှတ်မှုများစိုက်ပျိုးခြင်း၊ အုန်း၊ ပင်လယ်ကွဲ့ဗုံးကဲ့သို့သော ပင်စည်ကျွေးသွေ်အားကောင်းပြီး အရွက်သေးငယ်သော အပင်များဖြင့် လေကာတန်းစိုက်ပျိုးခြင်း၊ ဒေသနှင့်ကိုက်ညီသော အမြှတ်မှုများကိုစေရန် ဖြစ်ပါသည်။ အောက်မှုတုသာများကိုရှုပြု၏ လေပြင်းမှုများ၊ မုန်တိုင်းဒဏ်ခံနိုင်သည့်ကြီးမြှုပ်ပင်များနှင့်အမြှတ်မှုများ၊ မြေဆီလွှာတုန်းနိုင်သည့်အပင်များကို စနစ်တကျရွေးချယ်စိုက်ပျိုးခြင်းဖြင့် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်မှုများကျေရာက်မှုကို လျော့ပါးသက်သာစေနိုင်ပါသည်။ နိုင်ငံအဝန်းစီမံပန်းစေဖြူးသစ်ပင်စိုက်ပျိုးကြပါ၏

ကမ္မာနှင့်အဝန်းရင်ဆိုင်နေရသော ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ပြသုဒ်နာများကို ဖြေရှင်းရန် နည်းလမ်းအမျိုးမျိုးရှိသည့်အနက် သစ်ပင်စိုက်ပျိုးခြင်း၊ သစ်တော့များထိန်းသိမ်းခြင်းသည် အရိုးရင်းဆုံး၊ အလွယ်ကျွေးမှု ကုန်ကျေစီးပို့သွေးသာန်းဝင် လိုက်လျော်ညီထွေနှင့်စေရေး၊ စနစ်တကျရွေးချယ်ကာ စိုက်ပျိုးမှုများကိုသားသားအန္တရာယ်ဆိုင်ရာပြသုဒ်နာများ၊ ဖြေရှင်းရန်အတွက် သစ်ပင်စိုက်ပျိုးခြင်း၊ သစ်တော့ထိန်းသိမ်းခြင်းခြင်းအဝန်းစီမံပန်းစေဖြူးသစ်ပင်စိုက်ပျိုးကြပါ၏

အခြေခံဖြေရှင်းသည့်နည်းလမ်း(Nature-based Solutions) အဖြစ် ကျယ်ပြန်စွာအသုံးပြုလာလျက်ရှိပါသည်။ ၂၀၂၁ မှ ၂၀၃၀ ပြည့်နှစ်အထိကာလကို ကုလသမဂ္ဂ ဂေဟစနစ် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးဆယ်စုနှစ် (UN Decade of Ecosystem Restoration 2021-2030) ဟု သတ်မှတ်ထားပြီး ဂေဟစနစ်များ ပြန်လည်ထူထောင်ရေး လုပ်ငန်းများအဖြစ် သစ်ပင်စိုက်ပျိုးခြင်း၊ ဂေဟစနစ်ထိန်းသိမ်းခြင်းလုပ်ငန်းများကို တော်ကမ္ဘာလုံးအတိုင်းအတာဖြင့် အရှိန်မှုင့်တင်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်း
ရေးဝန်ကြီးဌာန၊ သစ်တော်ဦးစီးဌာနသည်ရာသို့တုပြော်း
လဲမှုလျှော့ချရေး နိုင်ငံစီးပွားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး၊ အလုပ်အ
ကိုင်အခွင့်အလမ်းများဖော်ဆောင်ရေးနှင့် သစ်တော့ဖုံး
လွှမ်းမှုတိုးလာစေရေး၊ ပတ်ဝန်းကျင်ရေးရာနိုင်ငံတကာ
ကတိကဝဝတ်များဖြည့်ဆည်းနိုင်ရေးအတွက် ပြန်မှာနိုင်ငံ
သစ်တော်များပြန်လည်တည်ထောင်ရေးစီမံကိန်း (၂၀၁၇-
၁၈ မှ ၂၀၂၆-၂၇)ကိုရေးဆွဲပြီး တိုင်းဒေသကြီးနှင့်ပြည်
နယ်အသီးသီးတွင် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်လျက်
ရှိပါသည်။ ထိုအပြင် တော့ရှင်းပိုဂ္ဗာန်များအတွက် နေ
ရင်းဒေသပြန်လည်တည်ထောင်ခြင်းလုပ်ငန်းအစီအစဉ်
(၂၀၁၉-၂၀၂၀ မှ ၂၀၂၈-၂၀၂၉ အထိ) နှင့် နိုင်ငံအဆင့်
ဒီဇရတ်တော့နှင့် ကမ်းရိုးတန်းဒေသများထိန်းသိမ်းခြင်းဆိုင်
ရာမဟာဗုဒ္ဓဘာနှင့်လုပ်ငန်းစီမံချက်များ အစရှိသည့်စီမံ
ကိန်းများကိုရေးဆွဲပြီး သစ်တော်သစ်ပင်စိုက်ပျိုးထိန်းသိမ်း
ခြင်းလုပ်ငန်းများကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်
လျက်ရှိပါသည်။ ပြန်မှာနိုင်ငံသစ်တော်များပြန်လည်တည်
ထောင်ရေးစီမံကိန်းကာလအတွင်း နိုင်ငံပိုင်သစ်တော့စိုက်
ခင်း (၂၅၅,၅၅၀ ကျေ)၊ ပုဂ္ဂလိသစ်တော့စိုက်ခင်း (၂၅၅,
၁၀၄ ကျေ)နှင့် ဒေသခံပြည်သူ့အစုအစွမ်းဖွံ့ဖိုင်သစ်တော်
လုပ်ငန်း (၄၇၀,၃၃၂ ကျေ)တို့ကို ရည်မှန်ချက်ချမှတ်လျက်
နည်းလမ်းများဖွံ့ဖြိုးတည်ထောင်စိုက်ပျိုးလျက်ရှိရာ နိုင်ငံပိုင်
သစ်တော့စိုက်ခင်း (၁၄၆,၉၅၉) ကျေ၊ ပုဂ္ဂလိက သစ်တော်
စိုက်ခင်း (၆၄,၂၅၀) ကော်နှင့် ဒေသခံပြည်သူ့အစုအစွမ်းဖွံ့ဖိုင်
သစ်တော် (၄၄၉,၆၅၇) ကော်တို့ကို တည်ထောင်နိုင်ခဲ့ပြီးဖော်
ပါသည်။ သစ်တော်ဦးစီးဌာန၊ အပူပိုင်းဒေသစိမ်းလန်း
စိုပြည်ရေးဦးစီးဌာနနှင့် ပြန်မှာသစ်လုပ်ငန်းတို့အနေဖြင့်
၂၀၂၃ ခုနှစ်၊ မိုးရာသီအတွင်း သစ်တော့စိုက်ခင်းများစုံ
ရောယာကော် (၂၅,၂၇၁) ကျေ၊ အပင်ပေါင်း (၂၄,၆၁၉,
၂၀၀)ကို လျာထားစိုက်ပျိုးလျက်ရှိပါသည်။

သစ်တော်ဦးဦးဌာနအနေဖြင့် ပြည်သူများ သစ်ပင် သစ်တော်ချုပ်ခင်စိတ်တိုးပွားလာစေရေး၊ သစ်တော်သစ်ပင်ထိန်းသိမ်းရေးအသိတ်ကာတ်များ ပိုမိုမြင်မှုးလာစေ

ရေးနှင့် သစ်တော့များမှထောက်ပံ့ပေးသော ပတ်ဝန်းကျင်
ဆိုင်ရာအကျိုးကျေးဇူးများကို ပိုမိုသိရှိနားလည်လာစေရေး
တို့အတွက်ရည်ရွယ်ပြီး မိုးလရာသီသစ်ပင်စိုက်ပျိုးခွဲတော်
များကို ပြည်သူများနှင့်အတူ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်လာခဲ့ရာ
နှစ်စဉ်ကျန်းမာကြံ့ခိုင်သည့် အမြှင့်ပေ J ပေ အထက်
ပျိုးပင်များကို အခမဲ့ဖြန့်ဖြူးပေးလျက်ရှိရာ ယခုနှစ်တွင်
ပျိုးပင် (၈.၄ သန်း) ကျော် လျာထားဖြန့်ဖြူးပေးလျက်ရှိပြီး
ပြည်သူလုလှလုပုံးပေါင်းပါဝင်သော သစ်ပင်စိုက်ပျိုးခွဲးလုပ်နှင့်
များကို အားပေးကျေည့်ပံ့ပိုးပေးလျက်ရှိပါသည်။

သစ်ပင်သစ်တော့များ၏ အကျိုးကျေးဇူးများခံစား
ရရှိဖို့ နှစ် ၂၀ တစ်စိုက် အချိန်ကိုက် တို့ကိုခဲ့လျှင်
အကောင်းဆုံးပင် ခုချိန်စိုက်က နောက်မကျ။ ဒုတိယ
အကြိမ် အကောင်းဆုံးပ ဟူသော ဆိုရိုးစကားနှင့်အညီ
ယခုအချိန်သည် သစ်ပင်စိုက်ပျိုးရန် ဒုတိယအကြိမ် အ
ကောင်းဆုံး အချိန်အခါဖြစ်ဟု ဆိုရပါလိမ့်မည်။ ထိုကြောင့်
လူတိုင်းလူတိုင်း၊ ကျေးဇူးတိုင်း၊ မြို့ပြတိုင်း သစ်ပင်စိုက်
ပျိုးနိုင်ရန် အားပေးကျဉ်းဆောင်ရွက်ပေးလျက်ရှိပါသည်။
သစ်ပင်စိုက်ပျိုးနိုင်သည့် နေရာမှန်သမျှ သင့်လျော်သော
သစ်ပင်များစိုက်ပျိုးနိုင်ရေး ဂိုဏ်ပိုင်းပေါင်းဆောင်ရွက်
ကြရမည်ဖြစ်ပါသည်။ အိမ်ခြေဝန်းပတ်လည်နှင့် လယ်ယာ
နယ်နိမိတ်များ၊ ကျေးဇူးအတွင်းအပြင် မြေကွက်လပ်များ၊
မြို့ပြပတ်ဝန်းကျင်နှင့် မြို့ပြအတွင်း သင့်လျော်သောနေရာ
များ၊ မြစ်ချောင်း ကမ်းနားတစ်လျောက် နေရာကွက်လပ်
များ၊ ရေကန်များ၊ အင်း၊ အိုင်ဘေးပတ်လည်နေရာများ၊
ကားလမ်းနှင့် မီးရထားလမ်းဘေးပဲယာ သင့်လျော်သည့်
နေရာများ၊ ကျေးလက်ဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် ခရိုင်ချင်းဆက် လမ်း
ဘေးပဲယာများ၊ စာသင်ကျောင်း၊ ဆေးရုံ၊ ဘုရားကျောင်း၊
ကန်ဝင်းအတွင်း သင့်လျော်သောနေရာများ၊ အများနှင့်
သက်ဆိုင်သောနေရာများစသေည်တို့တွင် အကြားအလပ်မရှိ
သစ်ပင်များ စိုက်ပျိုးပြုစုတိုးသိမ်းရေးတို့ကို ဂိုဏ်ဝန်းပူး
ပေါင်းဆောင်ရွက်ကြရမည်ဖြစ်ပါသည်။

ရှင်အောင် စိတ်ပျိုး၊ ကြီးအောင် ပြုစာ၊ မြှေအောင်ထိန်းသိမ်း

တစ်ပင်စိက် တစ်ပင်ရှင်၊ စိက်သမျှ အပင်ရှင်
သန့်ဖို့ အလွန်အရေးကြီးလုပါသည်။ သစ်စွဲမှ ပျိုးပင်တစ်
ပင်ဖြစ်လာသည်အထိ အချိန် ငွေ၊ လုပ်အားများစွာ အ
ရင်းအနှီးစိုက်ထုတ်ခဲ့ရပါသည်။ ပင်လယ်ကမ်းရှိုးတန်း၊
ကုန်းတွင်းပိုင်း၊ တောင်ကုန်းတောင်တန်းဒေသစဉ်
နေရာဒေသအပေါ်မူတည်၍ ပတ်ဝန်းကျင်၊ ရေ၊ မြေ
ဒေသအနေအထားနှင့် သဟဇာတဖြစ်သောသစ်မျိုးများ
ဖြစ်ရန်လိုအပ်ပြီး ပည်ခွဲယွယ်ချက်၊ စနစ်တကျ ချွေးချယ်
စိက်ပျိုးခြင်းဖြင့် ပိုမိုထိရောက်အောင်မြင်နိုင်မည် ဖြစ်သည်
သစ်ပင်စိုက်ပါးခြင်းသည် လယ်ကသော်လည်း ကြီးအောင်

ပြုစုံ၊ မြေအောင် ထိန်းသိမ်းစွဲ အလွန်ခက်ခပါသည်။
အပင်တိုင်း အပင်တိုင်းကို တန်ဖိုးထားလျက် စတင်စိုက်ပျိုး
ခြင်းမှသည် ကြီးပြင်းသည်အထိ ပြုစုံထိန်းသိမ်းခြင်းလုပ်ငန်း
များကိုရာသီအလိုက် လုပ်ဆောင်နိုင်မှသာစိုက်ပျိုးပြီး အပင်
များ ရာနှုန်းပြည့် ရှင်သနအောင်မြင်နိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။
စီးပါးသာယာ၊ ပြုသူမြှုန်မာ

သစ်ပင်စိုက်ပျိုးခြင်းသည် ရွှေတိုက်၊ ငွေတိုက်ကို
ပိုင်စိုးရသကဲ့သို့ အကျိုးကျေးဇူးအမျိုးမျိုးကို သားစဉ်မြေး
ဆက်ရရှိခံစားနိုင်ပြီး သစ်တော့များက အထောက်အပံ့
ပြုသော ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုများက သက်ရှိ
လောကအတွက် အလွန်ပင်အရေးပါလှသည်။ ငွေကြေး
အားဖြင့် တန်ဖိုးဖြတ်၍ မရနိုင်ခြင်း၊ ငွေကြေးဖြင့် ဈေး
ကွက်တွင်ဝယ်ယူသုံးစွဲခြင်း မဟုတ်သည့်အတွက် သစ်ပင်
သစ်တော့များကပဲပိုးသော ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ဝန်
ဆောင်မှုတန်ဖိုးများကို တန်ဖိုးထားမှု၊ အသိမှတ်ပြုမှု၊ အ^၁
လေးထားမှုနည်းပါးကြော်သည်ကိုတွေ့ရပါသည်။ အဆိုပါ
တန်ဖိုးများအား သိရှိနားလည်မှုမရှိခြင်း၊ သိရှိသူ အလွန်
နည်းပါးခြင်း၊ သိရှိသော်လည်း မိမိအကျိုးစီးပွား လူနည်းစု^၂
အကျိုးစီးပွားနှင့် ရေတိအကျိုးစီးပွားကို ရှေ့ရှေ့ဆောင်ချက်
ခြင်း၊ အဆိုပါတန်ဖိုးများကို ဖော်ထုတ်မည့်အဖွဲ့အစည်း၊
ထိန်းသိမ်းမည့်အဖွဲ့အစည်း၊ အလွန်နည်းပါးခြင်းနှင့် စွမ်း
ဆောင်ရည်နှင့်ပါးခြင်း၊ စသည့်အကြောင်းများကြောင့်
သစ်တော့များပြန်းတိုးပြီး သစ်တော့ဂေဟစနစ်များ ပျက်
စီးဆုံးရှုံးခဲ့ကြရသည်။ သစ်တော့သယံဇာတများ ပြန်းတိုး
ပျက်စီးခြင်းသည် နိုင်ငံ၏ ကြယ်ဝမှုကို ယုတေသနဆုံး^၃
ရှုံးခြင်းလည်း ဖြစ်ပါသည်။

နိုင်ငံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများနှင့် စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်များ အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ရင်းနှီးဖြူပြန်မှုများထည့်သွင်းရန်နှင့် သစ်တောသယံ့အတဲ့များကို ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရန်အစီအစဉ်များကို အပြော အမြင်ကြီးစွာဖြင့် ပေါင်းစပ်ထည့်သွင်းဆောင်ရွက်ရန် ဖဖော မနေလိုအပ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ စဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို အထောက်အပံ့ဖြစ်စေသည့် အဖိုးတန် သယံ့အတဲ့အရင်းအမြစ်များ၊ သစ်ပင်သစ်တောများကို ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရန် အလွန်အရေးကြီးပါသည်။ သစ်တောသစ်ပင်ချစ်ခင်သူများ ပိုမိုတိုးပွားလာဖို့ လိုအပ်ပါသည်။ ပြည်သူများအကြား သစ်ပင်သစ်တောများ၏ စစ်မှန်သော တန်ဖိုးကို ပိုမိုနားလည်လာပြီး သစ်တောသိန်းသိမ်းရေး လုပ်ငန်းများတွင် ပိုမိုပူးပေါင်းပါဝင်လာစေဖို့ ကြံးပမ်းကြ ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတစ်ဝန်း စိမ်းလန်း ပိုမိုည်

ଶ୍ରୀମତୀ ପାତ୍ନୀ କଣ୍ଠାମୁଖ

ခရိုင်သစ်တောာအုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်မှ စီမံကိန်း၊ စီမံကိန်းအတွဲ(၁)၊ အပိုင်း(၁) ‘လက်ရှိအခြေအနေ’ ခေါင်းစဉ်အောက်တွင် ‘သယ်ယောတအရှင်းအမြတ်’ ခေါင်းစဉ်ထုတ် ခေါင်းစဉ်ခွဲကလေးများကို အောက်ပါအတိုင်း ဆက်လက်ဖော်ပြပါသည်-

J-2-J-J ຕັ້ງ:ບຸດົນກາງຍົດຕົວມູນ: (ເພື່ອປິດ
ຕັ້ງ:ບຸດົນກາງຍົດຕົວມູນ)

ପ୍ରକାଶକ ମହିନେ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ପରିଚୟ

J.R.J.C.C သင်္တဝါယဉ်

ကြိုးထွေးနှင့်

ପ୍ରକାଶକ ନାମ: ବୈଜ୍ଞାନିକ ପ୍ରକାଶନ

မြန်မာ မြန်မာ

১.২.১.১.২.৩.৫ পরিষেবার যোগাঃ

ପ୍ରକାଶକ ନାମ: ଗନ୍ଧିଜୀବନ

ပ.၃.၂.၂.၂.၁.၁၃

၁၃၁၃၁၃

ପ୍ରକାଶକ ପତ୍ର ମହିନେ ପରିଚୟ

ପ୍ରକାଶକ ପତ୍ର ମହିନେ ଦିନାଂକ

၁၃.၁.၁.၁ ခေါ်ခေါ်လျှော်လျော်များ

12.1.2 ဒေသကြောင်းပိုးခေါ်လုပ်မှု

13.1.6. အောက်ပါ၏သာဆိုအဖွဲ့များ

၁၃၂။ ၁၃၃။ ၁၃၄။ ၁၃၅။ ၁၃၆။ ၁၃၇။ ၁၃၈။ ၁၃၉။ ၁၃၁။

၁၃၂၈၊ ၁၃၂၉၊ ၁၃၂၀၊ ၁၃၂၁၊ ၁၃၂၂၊ ၁၃၂၃၊ ၁၃၂၄၊ ၁၃၂၅၊ ၁၃၂၆၊ ၁၃၂၇၊ ၁၃၂၈၊ ၁၃၂၉၊ ၁၃၂၁။

ကြီးပြင်ကာကွယ်တော့များ (အဆိုပြု ကြီးပြင်
ကာကွယ်တော့များ) ခေါင်းစဉ်အောက်ရှိ ခေါင်းစဉ်သေး
များ ခေါင်းစဉ်ခွဲသေးကလေးများအရ ပြုစုရမည့် အခြေ
အနေသည် ယခင်အပတ်တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့် ကြီးပိုင်း
တော့များ ခေါင်းစဉ်ပါအတိုင်း ဖော်ပြသွားရန်ပင်ဖြစ်ပါ
သည်။ ပြီးပြည့်စုံမှုအနေဖြင့် တစ်ပြရပါလျှင် ခရိုင်များများ၏
ကြီးပမ်းအားထုတ်မှုအပေါ် မူတည်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ဦးစီး
ရုံးချုပ်ရှိ ခရိုင်သစ်တော့အုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်မှ စီမံကိန်းရေး
ဆွဲရေးပိုင်မာဖွဲ့အနေဖြင့် ကြီးစားစိစစ်၍ အကြံပြဆောင်
ရွက်သွားမည့်ဖြစ်ပါကြောင်း ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

ଶାର୍ଦ୍ଦିଲାଶ୍ରଦ୍ଧାପତ୍ରିମନ୍ଦିର ॥

၁၅၃

ယင်းအစီအစဉ်များအနက် လူသုံးနည်း သစ်မျိုးများ(Lesser Used Species-LUS)ကို ဖော်ထုတ်၍ အဖိုး တန်သစ်များနေရာတွင် အစားထိုးသုံးခွဲခြင်းသည် တစ်ခု အပါအဝင်ဖြစ်လေသည်။ မည်သည့်သစ်အမျိုးအစားပင် ဖြစ်ရေး သဘာဝအလျောက် ဂုဏ်သတ္တိများကို ပိုင်ဆိုင်ကြ သည်။ သစ်ကိုအသုံးပြုသူ လူသားတို့အနေဖြင့်မူ ကောင်းသတင်းဂုဏ်ပြည့်စုံ၍ နာမည်ကျော်ကြား လူသီများပြီး မလွှာများနိုင်သော သစ်မျိုးများကိုသာ ဦးစားပေးရေးချက်ကြ သည်။ ဤသို့ဖြင့် အဖိုးတန်သစ်များ တဖြည့်ဖြည့် ရှားပါးကာ ဈေးနှုန်းအလွန်ကြီးမြင့်လာသည်ကို တွေ့ရသည်။ ထိုသို့ ဈေးနှုန်းကြီးမြင့်လာသဖြင့် ဝင်ငွေနည်းပါးသော ပြည့်သူများ ဝယ်ယူသုံးစွဲနိုင်ခြင်းမရှိတော့ပေါ့။ ပို့ဆိုသော အချက်မှာ လူသီများသော အရည်အသွေးကောင်းသစ်များ တန်ဖိုးကြီးမြင့်လာသဖြင့် တရားမဝင်သစ်ခုတ်လှမှုများ နေရာအနှံးအပြားတွင် ပိုမိုများပြားလာခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ယင်းအခြေအနေများကို တားဆီးကာကွယ်ရေးအတွက် လူသုံးနည်းသစ်မျိုးများ(LUS)ကို ရှာဖွေဖော်ထုတ်ခြင်း တွင် ကျယ်စွာအသုံးပြုလာနိုင်ရောင် အစီအစဉ်များခုမှတ်ခြင်းတို့ကို အလေးထားဆောင်ရွက်လာကြသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် တည်နေရာအနေအထားနှင့်

မြေမျက်နှာသွင်ပြင်တို့ကြောင့် ရာသီဥတုအမျိုးမျိုး ရောနော ဖြစ်ပေါ်ကာ သဘာဝသစ်တောမျိုးစုံဖြစ်ထွန်းပေါ်ပေါက် လျက်ရှိသည်။ မြန်မာ့သစ်တောများသည် အခြားနိုင်ငံများ ၏သစ်တောများနှင့်မတူဘဲ သဘာဝအလျောက် သစ်တော အမျိုးအစား(၈)မျိုး ကျွဲ့ပြားစွာပေါက်ရောက်သည်။ ယင်းသို့ တောမျိုးစုံသည်နှင့်အညီ မြန်မာ့သစ်တောများအတွင်း သစ်ပင်မျိုးပေါင်း (၁၀၀၀)ခန့်ရှိသည်အနက် အပင်ကြီးမျိုး (၁၃၄၇)မျိုးနှင့် အပင်ငယ်(၇၄၁)မျိုးပါဝင်ပေသည်။ အပင် ကြီးမျိုး (၁၃၄၇)မျိုးအနက် ပြည်တွင်းသုံးနှင့် ပြည်ပဒေး ကွက်အတွက် သစ်မျိုး(၈၅)မျိုးကိုသာ အုပ်စု(၅)ခု ခွဲခြား သတ်မှတ်၍ ထုတ်ပူးသုံးစွဲလျက်ရှိသည်။ ပြည်ပသို့ အများ ဆုံးတင်ပို့သည့် သစ်မျိုးများမှာ ကျွန်း၊ ပျော်းကတိုး၊ ပိတောက်နှင့် အင်/ကုည်တို့ဖြစ်ပြီး သစ်ယာ အင်ကြံး၊ တမလန်း၊ သင်းဝင်စသည်ဖြင့် စရိပေါင်း သစ်မျိုး(၂၀) ခန့်သာ ပြည်တွင်းပြည်ပ ထုတ်လုပ်သုံးစွဲလျက်ရှိပါသည်။

ମୁଣିଖାତ୍ମକ ଦୋଷାବ୍ୟାଧି ପିନ୍ଧିରେ ଏହା ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବାକୁ ପାଇଲାମୁଣ୍ଡିଲାଙ୍କାରୀ କରିଛି।

(၆၇.၅ %)ရှိကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ သို့ဖြစ်ရာ မြန်မာ့သစ်တော်များအတွင်း လူသုံးနည်းသစ်မျိုးပေါင်းများစွာ တန်ပေါင်းသိန်းနှင့်ချိ၍ ထုတ်ယူသုံးစွဲနိုင်မည့် အလားအလာပင်ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာ့သစ်တော်များအတွင်း ပေါက်ရောက်လျက်ရှိသော သစ်မာအများစွာ လူသုံးနည်းပြီး အသုံးပြုမှုနည်းကြသဖြင့် ‘လူသုံးနည်းသစ်မျိုးများ’ အဖြစ် ခေါ်ဆိုရခြင်းဖြစ်သည်။ အကယ်ဝါဒစင် ယင်းတို့၏ အသုံးပြုမှုဆိုင်ရာ ဂုဏ်သတ္တိများညွှန်ခြင်းကြောင့် မဟုတ်ချေ။ သဘာဝအလေ့ကြောက်ပေါက်ရောက်မှုကို ခန့်မှန်းတွက်ဆျုံမှုခြင်း၊ ပေါက်ရောက်မှုနည်းပါးခြင်းတို့ကြောင့်ဖြစ်သည်။ မြန်မာ့သစ်တော်များအတွင်း ပေါက်ရောက်လျက်ရှိသော သစ်မာ အမျိုးအစားများကို ယင်းတို့၏ကြောရည်ခံမှု (Durability) လိုက်၍ ကြောရည်အသုံးခံသော သစ်မျိုးများ (Durable Timber) နှင့် အသင့်အတန်ကြောရည်အသုံးခံသောသစ်မျိုးများ (Semidurable Timber) နှင့် ကြောရည်အသုံးမခံသော သစ်မျိုးများ (Non-durable Timber)ဟူ၍ ခွဲခြားနိုင်ပါသည်။ မြန်မာ့သစ်မျိုး (၅၄)မျိုးအား သစ်တော်သုတေသနအနားမှ ယင်းတို့၏သစ်အငါးပေါ်လက္ခဏာများ၊ ရုပဆိုင်ရာဂုဏ်သတ္တိများ ကြောရည်ခံနိုင်မှုနှင့် ကြောရည်ခံစေရန် ဆေးသွင်းနိုင်မှုအခြေအနေများကို သုတေသနပြုခဲ့ရာ သစ်မျိုး (၃၁) မျိုးသည် အဆောက်အအုံဆောက်လုပ်ရာတွင် သင့်လောက်ကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ အလားတူပုံရော်ကြောင်း၊ သင်ပါးလွှာထုတ်လုပ်ခြင်း၊ ကြိုးခင်းပစ္စည်း၊ ပိုးရထားအလိုအပ်နှင့် ပိုးလုပ်ယူယာသုတေသနပြုခြင်း၊ ပိုးခြံခြင်း၊ သေတ္တာကြမ်းနှင့် တူရိယာပစ္စည်းစသည် ဖြင့် အသုံးအမျိုးမျိုးကိုလိုက်၍ သင့်လောက်သော သစ်မျိုးများကို ရှာဖွေတွေ့ရှိထားပြီးဖြစ်ပါသည်။ ထိုအပြင် အသင့်အတန်ကြောရည်ခံသောသစ်မျိုးများနှင့် ကြောရည်အသုံး မခံသော သစ်မျိုးများကို သစ်ဆေးသွင်းခြင်း (Impregnation) နည်းဖြင့် သက်တမ်း (၂)ဆမ့် (၁၀)ဆအထိ ပို၍ ကြောရည်ခံအောင်ပြုပြင်နိုင်သည်ကို လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် သဘာဝသစ်တော်သယ်ယူတော်အရင်းအမြှင့်ပေါ်များစွာ ပိုင်ဆိုင်ရုံမှုမက ကျွန်းများကတိုးစသည့် အဖိုးတန်သစ်မျိုးများပေါက်ရောက်မှုများပြားသဖြင့် ပြည်တွင်းသစ်သုံးစွဲမှုပေးသားအားလုံးနှင့်ပါးတွင် အဖိုးတန်သစ်မျိုးများကိုသာ အစိတ်သားရှုံးပါးတွင် အဖိုးတန်သစ်မျိုးများကိုမှ တန်ဖိုးထားရှုံး၍ သုံးစွဲခြင်းမရှိရပါ။

ယာယိလုပ်ငန်းများတွင်သာ သုံးစွဲလျက်ရှိကြသည်။ ထိုအပြင် အဆိုပါသစ်မျိုးများကို ကြောရည်ခံစေရန် ပြုပြင်သုံးစွဲခြင်းမဟုတ်သဖြင့် သက်တမ်းကြောရည်စွာ မသုံးနိုင်ဘဲ ပျက်စီးချို့ယွင်းသည့်အခါ အသစ်ထပ်မံသုံးစွဲခြင်းကြောင့် စရိတ်စကားမှုပို့ကုန်ကျေရာသည်။ အပြန်အလုန်အားဖြင့်ကြောရည်ခံအောင် ပြုပြင်သုံးစွဲမှုည်ဆိုလျင် သက်တမ်းပို့မှုမှုနိုင်ခြင်းဖြင့် ကုန်ကျေစရိတ်သက်သာရုံမှုမက တော်တွင်းမှ အသစ်ထပ်မံခုတ်လုံးခြင်းမရှိသဖြင့် သစ်တော်ထိန်းသိမ်းမှုကို အားပေးရာလည်းရောက်ပေါသည်။

လူသုံးနည်းသစ်မျိုးများကို တွင်ကျယ်စွာ သုံးစွဲခြင်းဖြင့် နိုင်ငံတော်၏ ပြည်ပဝင်ငွေကိုလည်း တိုးမြှင့် စေနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ လက်ရှာအခြေအနေတွင် ပြည်တွင်း၍

အဖိုးရှေ့နှုန်းနှင့် ပုဂ္ဂလိကပြည်သူများ

အနေဖြင့် သုံးစွဲလျက်ရှိသော အဖိုးတန်သစ်မာများမှာ နှစ်စဉ် ကိန်းဂဏန်းများ အရ တန်သိန်းနှင့်ချို့လျက်ရှိသည်။ ယင်းသစ်မာများနေရာတွင် လူသုံးနည်းသစ်မျိုးများကို အစားထိုးသုံးစွဲ၍ ပိုလျံလာသော အဖိုးတန်ကျွန်း ပုံးကတိုးစသည့် သစ်မာများကို နိုင်ငံခြားသေးကျေးကွက်သို့ တင်ပိုခြင်းဖြင့် ပြည်ပဝင်ငွေ ပို့မှုရရှိနိုင်ပေါသည်။ ထိုသို့ ပြည်ပဝင်ငွေ တိုးမြှင့်ရှာဖွေနိုင်ခြင်းကြောင့် တော်တွင်းခုတ်လုံးမှုကို လျှော့ချို့နိုင်ပြီး သဘာဝသစ်တော်များထိန်းသိမ်းနိုင်

ခြင်း ဟူသော ဆင့်ပွားအကျိုးကျေးဇူးကိုရရှိပေးပေါ်မည်။

သစ်တော်ရေးရာဝန်ကြီးဌာနသည် အထက်ပါအကျိုးရလဒ်များကို မျှော်မှန်းလျက် နိုင်ငံတော်အကြီးအကဲ၏လမ်းညွှန်ချက်နှင့်အညီ လူသုံးနည်းသစ်မျိုးများကျယ်ပြန်စွာအသုံးပြုရေးကို စီမံချက်ချမှတ်၍ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ စီမံချက်ရေးဆွဲဆောင်ရွက်ခြင်း၏ အစိက ရည်ရွယ်ချက်များမှာ—

(က)ပြည်သူလှုတုအား အဆောက်အအုံ၊ ပရီဘောဂနှင့် အခြားသစ်သားထည်ပစ္စည်းများပြုလုပ်ရာတွင် ကျွန်းနှင့် အခြားစီးပွားရေးရောင်းတမ်းဝင် သစ်မျိုးများအစား လူသုံးနည်းသစ်မျိုးများဖြင့် ပြုလုပ်နိုင်ခြင်းကို သိရှိနားလည်လက်ခံလာနိုင်စေရန်။

(ခ)ကျွန်းနှင့်အခြားစီးပွားရေးရောင်းတမ်းဝင်သစ်မျိုးများကို စွဲလမ်းနှစ်ခြိုက်စွာ သုံးစွဲခြင်းမပြုပေးလေ့လာစေရန်။

(ဂ) သစ်သားအသုံးပြုမှုလုပ်နှင့်များတွင် လူသုံးနည်းသစ်မျိုးများဖြင့် ကျယ်ပြန်စွာ အစားထိုးထားရှုံးသုံးစွဲခြင်းမရှိရပါသည်။

မူလစီမံချက်အရ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြောင်း
သစ်လုပ်ငန်းသစ်ဆိုင်(၉၁၇)ဆိုင်တွင် လူသုံးနည်းသစ်များ
များဖြင့် နမူနာအိမ်များ ဆောက်လုပ်ပြသရန်ဖြစ်ရာ ၂၀၀၆
ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလကုန်အထိ သစ်ဆိုင်(၅)ဆိုင်တွင် နမူနာ
အိမ်များဆောက်လုပ်ပြသထားပြီးဖြစ်သည်။ နမူနာ အိမ်
များဆောက်လုပ်ပြီး ပြသထားသောသစ်ဆိုင်များမှာ ကယား
ပြည်နယ်၊ လွှိုင်ကော်သစ်ဆိုင်၊ စစ်ကိုင်းတိုင်း စစ်ကိုင်း
သစ်ဆိုင်နှင့် မုရွှာသစ်ဆိုင်၊ မန္တလေးတိုင်း၊ မန္တလေး
သစ်ဆိုင်၊ ကျောက်ဆည်သစ်ဆိုင်နှင့် ပျော်မနားသစ်ဆိုင်၊
ရှမ်းပြည်နယ်(တောင်ဦး)အေးသာယာ သစ်ဆိုင်၊ ပဲခူးတိုင်း
(အရှေ့) ပဲခူးသစ်ဆိုင်နှင့် ရန်ကုန်တိုင်း မြောက်ဒဂုံး သစ်
ဆိုင်တို့ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာ့သစ်လုပ်ငန်း၊ ပြည်တွင်းရောင်းဝယ်ရေးနှင့်
သစ်စက်ဌာနသည် သစ်တောရေးရာဝန်ကြီးဌာန၏ ဦး
ဆောင်မှုကိုခံယူ၍ လူသုံးနည်းသစ်များကျကျဖြန့်စွာ အသုံး
ပြုရေးပါမ်ချက်ကို အပိုကတာဝန်ယူဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါ
သည်။ ပြည်တွင်းရောင်းဝယ်ရေးနှင့် သစ်စက်ဌာနမှ တွက်
ချက်မှုအရ နမူနာဆောက်လုပ်ပြသထားသော အိမ်တစ်လုံး
လျှင် ပျမ်းမျှအားဖြင့် သစ်ခွဲသား(၉)တန်ခါ့ အသုံးပြုရ
ကြောင်း သိရှိရပါသည်။ မြန်မာ့သစ်လုပ်ငန်း ရောင်းရွေး
နှင့်ဖြင့် သစ်ခွဲသားတန်ဖိုးကျပ်(၂)သိန်း ခန့်ကုန်ကျ၍၍
ဆောက်လုပ်ရေးပစ္စည်းများနှင့် လက်သမားခန့်ရပ်ပေါင်း
ကျပ်(၈)သိန်းခန့်ဖြစ်ရာ အိမ်တစ်လုံးလျှင် စုစုပေါင်း ကုန်
ကျစရိတ် ကျပ်(၁၀)သိန်းခန့် ကုန်ကျကြောင်းသိရှိရပါ
သည်။ ယင်းဌာနသည် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြား၊ ထုတ်လုပ်ခွဲစိတ်၍
နိုင်မည့် လူသုံးနည်းသစ်မျိုးများအား ထုတ်လုပ်ခွဲစိတ်၍
အသင့်အသုံးပြုနိုင်မည့် သစ်ခွဲသားများကို ပြည်နယ်/တိုင်း
သစ်ဆိုင်များတွင် ဖြန့်ဖြူးရောင်းချသွားမည်ဖြစ်ကြောင်း
သိရှိရပါသည်။

ထိုအပြင် စီမံချက်၏ ဒုတိယအဆင့်လုပ်ငန်း အဖြစ် ခရိုင်အဆင့်မြှုံကြီးများရှိ သစ်ဆိုင်များတွင်လည်း နုတေသနအိမ်များဆောက်လုပ်ပြသသွားမည်ဖြစ်ရာ စိတ်ပါဝင်စားသွားများသည် သက်ဆိုင်ရာဒေသအလိုက် သစ်ဆိုင်များတွင် ကြည့်ရှုလေ့လာနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ဆက်လက်၍ ကြာရှည်မခံသည့်သစ်မျိုးများအား ဆေးစိမ့်ခြင်းနည်းပညာနှင့် လိုအပ်သည့် သစ်ကြာရှည်ခံဆေးများ ဖြန့်ဝေရေးကို စိတ်ဆောင်ရွက်သွားမည်ဖြစ်ကြောင်းသိရှိရပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် ဒေသတွင်းပြည်းကောင်း၊
ကမ္မာအဆင့်တွင်လည်းကောင်း သစ်တောသယံဇာတ
ကြော်ဝမှု၊ ရေရှည်တည်တဲ့အောင် ထိန်းသိမ်းထားရှိမှုနှင့်
ပတ်သက်၍ ထင်ရှားသောနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံဖြစ်ပါသည်။ အဖြူ

တန်သစ်မျိုးပိုင်ဆိုင်မှုနှင့် ပတ်သက်လျှင် မြန်မာ့ကျွန်းသည်
တစ်ကဗ္ဗာလုံးက တလေးတစားတန်ဖိုးထားရသော သစ်
မျိုးဖြစ်သည်။ ထိုအပြင် အခြားအဖိုးတန် သစ်မာများဖြစ်
သည့် ပျော်မျိုးကတို့၊ ပိတောက်၊ သစ်ယာ၊ အင်ကြောင်းတို့လည်
လည်း ကဗ္ဗာရေးကွက်တွင် ရွှေယင်ကတည်းက နာမည်
ရပြီးသော သစ်မျိုးများဖြစ်သည်။ ယခုအခါ ကဗ္ဗာနှင့်
အဝန်း သစ်ကုန်ကြောင်းရားပါးမှုကို ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့နေရ^၁
ပြုဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်လည်း အခြားနိုင်ငံများကဲ့သို့
အခက်အခဲမြောက်မြားစွာမရှိစေကာမူ အနည်းနှင့်အများ
သစ်ရားပါးမှုကို စတင်ကြုံတွေ့လာရသည်။ အမိက အ
ကြောင်းအရင်းမှာ လူဦးရေတိုးပွားလာခြင်း၊ ဝယ်လိုအား
ဖြုတ်တက်လာခြင်း၊ သစ်တောကာကွယ် ထိန်းသိမ်းမှုစနစ်
အရလိုသလောက် ထုတ်ယူသုံးစွဲရန် ခွင့်မပြုနိုင်ခြင်း တို့
ကြောင့်ဖြစ်သည်။

ဤသိသော အခြေအနေမျိုးတွင် လူသုံးနည်းသစ်
မျိုးများကို ပြည်သူတစ်ရပ်လုံးက ကျယ်ပြန့်စွာ အသုံးပြနိုင်
ရေးသည် အလွန်အရေးပါသော ပြောင်းလဲမှုတစ်ရပ်ဖြစ်
ပေသည်။ ယခုလောလောဆယ်တွင် လူနေအီမိ ဆောက်
လုပ်သုံးစွဲရေးကို ဦးတည်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသူကဲ့သို့ နောင်
တွင် ပရီဘောဂလုပ်ငန်း၊ ပန်းပုလုပ်ငန်း အစရှိသည့်
သစ်သားထည်ဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများကိုလည်း တိုးခွဲဆောင်
ရွက်သွားရမည်ဖြစ်သည်။ အချုပ်အားဖြင့်ဆိုပါမဲ မြန်မာ့
သစ်တော်များတွင် လူသုံးနည်းသစ်မျိုးများအောမြာက်အ
မြားရှိနေပါသည်။ ယင်းသို့ရှိနေသည်ကိုလည်းကောင်း၊ ပြည်သူများ
သုံးစွဲနိုင်သည်အခြေအနေကိုလည်းကောင်း၊ ပြည်သူများ
သိရှိစေရန် သစ်တော်ရေးရာဝန်ကြီးဌာနက တြိုးပိုး
ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ ပြည်သူလူထုအနေဖြင့် လူသုံး
နည်းသစ်မျိုးများ၏ဂုဏ်သတ္တနှင့်အရည်အသွေးကို သိရှိ
နားလည်အောင် လေ့လာကြရန်လိုအပ်ပါသည်။ ယင်းသို့
သိရှိနားလည်ပြီးလျင်လည်း လက်ခံသုံးစွဲကြရန် လိုအပ်ပါ
သည်။

သိမှသာ “ရှိတာကိုလည်းသိ သိတဲ့အတိုင်းလည်း
လိုက်နာ” ပြင်းဖြင့် အမျိုးသားအကျိုးစီးပွားကို ဖော်ဆောင်
နိုင်ကြပါဖြစ်ပါကြောင်း တိုက်တွန်းရေးသားအပ်ပါသည်။

‘**ສາມ ແລ້ວ ຕົກລົງ**’ ຊະນະລັດລົງ ດັບໂລກ ສາມ

ତାମିଯ

ତାଣେବୁଣ୍ଡି ଶୁଣିପ୍ରାପ୍ତିର୍ମହିନୀପ୍ରାପ୍ତିର୍ମହିନୀପ୍ରାପ୍ତିର୍ମହିନୀ

ဦးမိန့်သင်၊ ဥက္ကန်ကြောရေးမှုပါ (ပြမ်း)

မြန်မာ့သတ်တော်များတော်နာဂားဘဏ္ဍာ

သစ်တော်များဟန်ဆိပ် ဥပဒေ အရရန်စံတကျ အုပ်ချုပ်လျက်ရှိသော ကြိုးစိန်းကြိုးပြင်ကာကွယ်တော်များနှင့် ထိရောက်စွာမအုပ်ချုပ်နိုင်သံလယ်ယာ ပြောများနှင့် ဆက်စပ်ရော်ပြန်းလျက်ရှိ သော ကြိုးပြင်အပတော်များလည်းပါ ဝင်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် လူဦးရေ တိုးတက်များပြားလာသဖြင့် သစ်တော်များအတွင်း လယ်ယာတိုးချွောင်း၊ စားကျက်ချွောင်း၊ ကိုယ်ပိုင်သုံးနှင့်စီးပွားဖြစ် သစ်တော်ထွက်ပစ္စည်းထုတ်ယူခြင်း၊ ဥယျာဉ်ခြေားပြန့် စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်း အတွက် ပြောင်းများခုတ်ထွင်ရှင်းလင်း ခြင်းနှင့် အခြေခံအဆောက်အအုံများ တည်ဆောက်ခြင်း အစရှိသည်များ ကြောင့် သစ်တော်များ၏အခြေအနေ ကိုယ်စိုးစေနိုင်သည်ဖြစ်ရာ ထိရောက်စွာပြုစုစုပေါင်းသိမ်းကာကွယ်ရန်လိုအပ် ပါသည်။ ဧည့်ပြောင်းတော်ယာလုပ်ကို ခြေားကြောင့် သစ်တော်များပြန်းတိုးပြီး နည်းလမ်းမပုန်ကန်သော ထွန်ယက် စိုက်ပျိုးခြင်းနှင့် တို့ရွှေ့နှုန်းကျက်ပြောများတွင် ရွှေ့နှုန်းကျက်ရှုံးစွာ ထွန်ယက် စိုက်ပျိုးခြင်းနှင့်ရွှေ့နှုန်းကျက်ရှုံးစွာ အတွက် ဆည်နှင့်ရေလျှောင်တမံများ တည်ဆောက်ခဲ့ပါသည်။ ထိုသို့တစ် ဖက်မှ ဆည်နှင့်ရေလျှောင်တမံများ တည်ဆောက်နေသကဲ့သို့ အခြားတစ် ဖက်မှုလည်း ဆည်နှင့်ရေလျှောင်တမံများ ရေရှည်တည်တဲ့အသုံးပြန်နိုင်ရေးသဲ၊ နှင့်ကျဆင်းမှုလျှော့နည်းစေရေး အတွက် ရေဝေရေလဲသစ်တော်များ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန်လိုအပ်သည့်နေရာများ တွင် ရေဝေရေလဲစိုက်ခေါ်များ တည်းထန်စွာရွှေ့သွားနှင့်အလွှာလိုက်

စီးကြောင်းလိုက် သို့မဟုတ် ကမ်းပါးပြီး အဖြစ် ရေမြေတိုက်စားမှုများ ဖြစ်ပေါ် နိုင်ပါသည်။ ယင်းကဲ့သို့ ရေမြေတိုက် စားမှုကြောင့် ပြောဆိုသော်ဗျားခြင်း၊ သီးနှင့်အထွက်နှုန်းကျဆင်းခြင်း၊ သဲနှင့် ပို့ခြင်း၊ ချောင်း၊ ပြောင်း ရေစီးရေ လာမကောင်းခြင်းနှင့်ရေကြီးရေလျှော့ခြင်း များဖြစ်ပေါ်ပေါ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ သည် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးကို အခြေခံ၍ ဘက်ပေါင်းစုံမှ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက် သောနိုင်ငံဖြစ်လေရေးအတွက် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိရှာ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးအတွက် ရရှိမဖြစ် လိုအပ် သောရေသယံ့အာတိုက် လိုအပ်သည်။ နေရာနှင့်လိုအပ်သောအချိန်ရာသီများ တွင် အလုံအလောက်ရရှိစေရေးအတွက် ဆည်နှင့်ရေလျှောင်တမံများ တည်ဆောက်ခဲ့ပါသည်။ ထိုသို့တစ် ဖက်မှ ဆည်နှင့်ရေလျှောင်တမံများ တည်ဆောက်နေသကဲ့သို့ အခြားတစ် ဖက်မှုလည်း ဆည်နှင့်ရေလျှောင်တမံများ ရေရှည်တည်တဲ့အသုံးပြန်နိုင်ရေးသဲ၊ နှင့်ကျဆင်းမှုလျှော့နည်းစေရေး အတွက် ရေဝေရေလဲသစ်တော်များ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန်လိုအပ်သည့်နေရာများ တွင် ရေဝေရေလဲစိုက်ခေါ်များ တည်းထန်စွာရွှေ့သွားနှင့်အလွှာလိုက်

ထောင်ရန်းသီးနှံသစ်တော်စိုက်ခေါ်များ တည်ထောင်ရန်းနှင့် ကွန်တိုက်နှင့်သင်းကန်များ၊ နှင့်ထိန်းတစ်ဖက်ရပ် ဆည်များ ရော်တော်များ၊ ရေစီ့မြို့မြောင်းများပြုလုပ်ပေးရန်လိုအပ်ပည်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုပြင် ရောဝတီ၊ ချင်းတွင်းသံလွင်၊ စစ်တော်များပြုလုပ်များနှင့် ငင်းတို့မြော်လက်တက်များ၏ ရေဝေရေလဲဒေသများနှင့် မြစ်ရှုံးဒေသများ ရေရှည်တည်တဲ့ခိုင်မြေရေးနှင့် သဲနှင့်ပို့ခြင်းကြောင်းများ တိမ်ကောပပျောက်ခြင်းတို့မှ ကာကွယ်ရေးတို့ကို ဆောင်ရွက်သွားရန်ဖြစ်ပါသည်။ သို့မှသာလျှင် ရေရှည်တဲ့တက်ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် မြန်မာရေအရင်းအမြစ်များကိုထိန်းသိမ်းကာကွယ်စောင့်ရောက်သွားရန်လိုအပ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် (၂၀၁၅)ခုနှစ် စာရင်းအရ တစ်နိုင်ငံလုံး၏ ၄၈% မျှရှိသော ရော်ယာကေ(၈၀.၃)သန်း ခန့်တွင် သစ်တော်များဖြင့် ဖုံးလွှာမြော်လည်းကောင်း၊ ၂၇.၉% မျှသော သစ်တော်များကို သာလျှင် ကြိုးပိုင်းနှင့်ကြိုးပြင်ကာကွယ်တော်များအဖြစ် သစ်တော်နှုန်းဖြဲ့စည်းသတ်မှတ်ထားပါသည်။ ကျော်

သစ်တောင်ရှိယာများတွင် ရှိယာတို့ချဲဆောင်ရွက်ရန် သော
လည်းကောင်း၊ စိုက်ပျိုးလယ်ယာများကို တို့ချဲဆောင်ရွက်
ရန်သော်လည်းကောင်း၊ ထင်းမီးသွေးနှင့်အခြားအသုံးပြု
ရန် သစ်တော့များကိုခုတ်လှူမှုများကြောင့်လည်းကောင်း၊
သစ်တော့များကို နေ့စဉ်နေ့တိုင်း ရှင်းလင်းခုတ်တွင်နေ့
လျက်ရှိကြရာ သဘာဝနှီးရေရှိ ထိထိရောက်ရောက် ထိန်း
သိမ်းထားနိုင်သောအာမြေအနေတွင် ရှိနိုင်တော့မည် မဟုတ်
ပါ။ တော့များပျက်စီးပြန်းတီးနေ့မှုကို ကြည့်ရှုလေ့လာ
ခြင်းအားဖြင့် ထိရောက်သောရေပြေထွေထိန်းသိမ်းရေးအတွက်
သစ်တော့များကို စနစ်တကျထိန်းသိမ်းကာကွယ်ပြုစုံပျိုး
ထောင်ခြင်း မလုပ်မဖြစ်ထိထိရောက်ရောက် လုပ်ဆောင်
ရမည့်အာမြေအနေသို့ ရောက်ရှိနေပြီ ဖြစ်ပါသည်။ ကြိုးပြင်
တော့များကိုသာမက ကြိုးပိုင်းတော့များအတွင်းပြုပင်လျှင်
တို့ချဲဝင်ရောက်၍ နွှေ့ပြောင်းတောင်ယာများနှင့် ထွန်ယာက်
လုပ်ကိုင်မှုများမှာ တစ်နေ့တစ်ခြား တိုးတက်များပြားလျက်
ရှိသည်ကို တွေ့ရှိနေပါသဖြင့် သဘာဝတော်တော်ရေ့
ပြေထွေထိန်းသိမ်းရေးရှုထောင့်မှုကြည့်လျှင် များစွာစုံရှိပို့
ရာပင်ဖြစ်ပါသည်။

ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်သည်
 သစ်တော့သယံဇာများဖြင့် ကြယ်ဝချမ်းသာသောနိုင်ငံ
 ဖြစ်ပါသည်။ ထိုမျှမက သဘာဝတော့တောင်ရေပြနှင့်
 ရာသီဥတုအနေအထားအရ သစ်ပင်သစ်တေားများကို အသစ်
 ပြန်လည်စိုက်ပျိုးဖန်တီးရန် အခြေအနေပေးသောနိုင်ငံ
 လည်းဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံတော်၏သစ်တော့မှုပါဒ်သစ်တော့
 ဥပဒေတို့တွင် ဒေသခံပြည်သူများပါဝင်ဆောင်ရွက်ရန်လို
 အင်ပုံတို့ကို ဖော်ညွှန်းထားပြီးဖြစ်သည်နှင့်အညီ ထိရောက်
 စွာ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်နိုင်ရေးအတွက် ရှုပြုး
 စမ်းသပ်ဖော်ဆောင်သည့်လုပ်ငန်းများ အထူးအရေးကြီး
 ကြောင်း လေလာသုံးသပ်ရပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် (၁၉၈၀)ဆယ်စုနှစ်များ မတိုင်စီက
သစ်တောသုတေသနလုပ်ငန်းများကိုဖော်ဆောင်ရန် သီး
ခြားအဖွဲ့အစည်းတည်ထောင်ထားခြင်းမရှိပဲ လိုအပ်ချက်
ပေါ်မှုတည်၍ နယ်မြေဒေသသစ်တောအမျိုးအစားပြသုနာ
စသည်တို့အပေါ်အခြေခံကာ သုတေသနဆောင်ရွက်စေ
သည့်သဘောကျင့်သုံးခဲ့ပါကြောင်း လေ့လာသိရှိရပါသည်။
ပညာရှင်အချို့ကလည်း အသိတရားနှင့်ဝါသနာပေါ် မူ
တည်၍ ပိမိတို့ ဆန္ဒအလျောက် လေ့လာကျင့်သုံး သုတေ
သနပြုခဲ့ကြကြောင်း လေ့လာသိရှိရပါသည်။ သစ်တော
ဌာနှင့် သစ်တောသုတေသနအရာရှိ (Forest Research
Officer)တစ်ဦးကို (၁၉၁၄) ခုနှစ်တွင် ခန့်ထားခဲ့ပြီး (၁၉၂၂)
ခုနှစ်တွင် သစ်အသုံးချရေးတိုင်း(Forest Utilization
Circle) အောက်တွင် သစ်တောသုတေသနဌာနခွဲ (For-
est Research Branch) တစ်ခု စတင်ဖွင့်လှစ်ခဲ့ကြောင်း

သိရှိရပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံလုပ်ရေးပြီးနောက် ယခင် သစ်တော့ဌာနတွေဖွဲ့လှစ်သည့် သစ်တော့သုတေသန ဌာနခွဲကို ဖဆပလအစိုးရလက်ထက် (၁၉၅၂) ခုနှစ်တွင် သစ်တော့သုတေသနနှင့်လောသင်ကြားရေးတိုင်း (Forest Research and Training Circle-FRTC) အဖြစ် တိုးမြှင့်ဖွဲ့စည်းခဲ့ကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ အဆိုပါ တိုင်းတွင် သစ်တော့စိုက်ပျိုးပြုစုရေးဝန် (Silviculturist) သစ်တော့ဘောဂလေဒဝန်(Forest Economist) သစ်တော့ရှုံးများပေးဝန် (Forest Entomologist) သစ်အသားသေပါရှိ (Timber Seasoning Expert) နှင့် သစ်အလုပ်ရုံဝန်တောက် (Wood Workshop Superintendent) စသည်ရာထူးများ ပါဝင်ပါသည်။ (၁၉၅၂)ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံစီးပွားရေး ထောက်ပုံမှုကော်မတီနှင့် အမေရိကန်နိုင်ငံကျမ်းကျင့်မှု ဆိုင် ရာပစ္စည်းကိရိယာများနှင့် ကျမ်းကျင့်မှုအကုအညီရရှိခဲ့ကြောင်းလည်း မှတ်တမ်းများအရ လေ့လာသိရှိရပါသည်။ သစ်တော့သုတေသနပိမာန်တည်ဆောက်ရေးစီမံကိန်းကို (၁၉၆၇)ခုနှစ်မှ (၁၉၆၀)ခုနှစ်အတွင်း (၄)နှစ်စီမံကိန်းအဖြစ် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရန် စီစဉ်ခဲ့ကြသော်လည်း အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင် နိုင်ခြင်းမရှိခဲ့ပါ။

၁၉၆၇ ခုနှစ် တော်လှန်ရေးကောင်စီအစိုးရေတွင် သစ်တော့သုတေသနတည်ဆောက်ရေးစီမံကိန်းရေး ဆွဲရေးကော်မတီတစ်ရပ်စွဲစဉ်းတာဝန်ပေးအပ်ခဲ့ရာ မှာအ မန္တာလေးတိုင်းဒေသကြီး၊ ရမည်းသင်းခန့်ငါး၊ ပျဉ်းမနားမြို့နယ်၊ ရေဆင်းဒေသတွင် (ယခုနေပြည်တော်) ထောက်သိရှိမြို့နယ်၊ ရေဆင်းကျေးဇူးအုပ်စု) သစ်တော့သုတေသန ဌာနတည်ဆောက်ရေးစီမံကိန်းကို စတင်အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ပါသည်။ (၁၉၈၇) ပြည့်နှစ်အလယ် ပိုင်းတွင် သစ်တော့သုတေသနပါမ်မာန်တည်ဆောက်ရေးအတွက် နိုင်ငံတော်မှုစွဲပြုမိန့်ရရှိခဲ့ပါသည်။ (၁၉၈၄) ခုနှစ် တွင် ကမ္ဘာစားနှင့်ရိက္ခာနှင့်စိုက်ပျိုးရေးအဖွဲ့ (FAO)၊ ကမ္ဘာကုလသမဂ္ဂဖွံ့ဖြိုးရေးအစီအစဉ်(UNDP) နှင့် မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရတို့ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန် သဘောတူညီချက် ရရှိခဲ့ပြီး သစ်တော့သုတေသနတည်ဆောက်ရေးကာလအတွင်း မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရမှုထည့်ဝင်ငွေကျပ်ပေါင်း (၆၅.၁၇၄) သန်းနှင့်ကမ္ဘာကုလသမဂ္ဂဖွံ့ဖြိုးမှုအစီအစဉ်နှင့် ကမ္ဘာစားနှင့်ရိက္ခာနှင့်စိုက်ပျိုးရေးအဖွဲ့တို့၏ထည့်ဝင်ငွေမှာ အမေရိကန်ဒေါ်လာ(၃၉၃၃၃)သန်း ရှိကြောင်းမှတ်သားရပါသည်။ ၁၉၆၇ ခုနှစ်မှ စတင်သည့် ကမ္ဘာစားနှင့်ရိက္ခာနှင့်စိုက်ပျိုးရေးအဖွဲ့နှင့် ကမ္ဘာကုလသမဂ္ဂဖွံ့ဖြိုးမှုအစီအစဉ်တို့မှ စီမံကိန်းတစ်ပိုင်အဖြစ် ငွေကြေား နည်းပညာ၊ စက်ကိုယ်ယာများပုံပိုးလျက် သစ်တော့သုတေသနဌာနကို ပျဉ်းမနား

သစ်တောသုတေသနပြုနှင့် ကုန်လွန်ခဲ့
ပြီးသောအချိန်များတွင် သစ်တောသစ်ပင်နှင့် ပတ်သက်
သည့် သူတေသနလုပ်ငန်းများအပေါ်ပြုသာ အဓိက အာရုံ
စိုက်ခဲ့ပါသည်။ လူမှုရေးသစ်တော်ညာရုံနှင့် ကျေးလက်
ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးကဲ့သို့သောကဏ္ဍတိုကိုပါ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်
လာစေရန် စွမ်းဆောင်နိုင်ပါမှ ပြည်သူတို့ နိစ္စရူဝ လိုအပ်
သောသစ်နှင့်သစ်တော်ထွက်ပစ္စည်းဖြည့်ဆည်းပေးရေးနှင့်
လူမှုစီးပွားဖွံ့ဖြိုးမှုတို့ ဖြစ်ထွန်းလာစေနိုင်ပါမည်။ တောရိုင်း
တိရှိနှင့်များထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရေးအမျိုးသားဥယျာဉ်
ဘေးမဲ့တော်ဆိုင်ရာသုတေသနမှာလည်း အရေးပါလာပြီး
ဖြစ်ရာ လျှစ်လျှောက်သူး၏မသင့်သောလုပ်ငန်းတစ်ရပ် ဖြစ်
ကြောင်းသုံးသိမ်းရပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် သဘာဝ
သစ်တောများဆိုရာတွင် ကွဲပြားခြားနားသည့် သစ်တော်
အမျိုးအစားအများအပြားရှိနေရာ သဘာဝသစ်တော်
အမျိုးအစားပေါ်မှုတည်၍ မှန်ကိန်သောအုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်
မှုစုနစ်နှင့်ထုတ်ယူအသုံးချမှုတို့ကို သဟဇာတ်ဖြစ်စေရန်

စနစ်တက္ကဖောင်နိုင်ရေးအတွက် သုတေသနလုပ်ငန်းများကိုပါမည်။
သုတေသနလုပ်ငန်းများ၏ရလဒ်များကို လက်တွေ့နယ်
ပယ်တွင် သစ်အခြေခံလုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်နေသည့်
အဖွဲ့အစည်း၊ လုပ်ငန်းရှင်များ၊ စိတ်ပါဝင်စားသူများ၏
လက်ဝယ်သို့ရောက်ရှိပြီး အမှန်အကျိုးပြုသည့်အဆင့်
အထိဖော်ဆောင်ရပါမည်။ ထွက်ရှိသည့်သုတေသနစာတမ်း
များမှာလည်း အခြားနိုင်ငံရှိ သုတေသနအဖွဲ့အစည်းများ
နှင့်အပြန်အလှန်ဖလှယ်နိုင်သည့် အဆင့်မိသောစာတမ်း
ဖြစ်စေရန် စိမ့်ပါမည်။ သို့မှသာ နိုင်ငံအများအပြားနှင့်
ဆက်သွယ်ဆက်ဆံ၍ သုတေသနရလဒ်များဖလှယ်ခြင်း၊
ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်နိုင်မည်ဖြစ်ပါ
သည်။ ဤသို့ ဆက်သွယ်နိုင်မှသာ အခြားနိုင်ငံများတွင်
ဖော်ထဲတိပြီးရလဒ်များကို မိမိထိုက ထပ်မံ သုတေသန
ပြုမိသည့် မလိုလားအပ်သော အချိန်ကုန်၊ ငွေကုန်၊ လူပမ်း
ဖြစ်မှုများမှ ကာကွယ်နိုင်ပါမည်။ သုတေသနလုပ်ငန်းဟူ
သည် တစ်ကြိမ်တစ်ခါဖြင့် ပြီးစီးသည်မဟုတ်ဘဲ စဉ်ဆက်
မပြတ်လေ့လာဖော်ဆောင်ရမည့်လုပ်ငန်းတို့ဖြစ်ပါသည်။
သုတေသနလုပ်ငန်းများကို အချိန်တိတော်းသော ကာလ
အတွင်း ဖော်ဆောင်နိုင်သည်မဟုတ်ဘဲ၊ သိရှိပြီးရလဒ်များ
အပေါ်အခြေခံလျက် အချိန်အပိုင်းအခြားကာလတစ်ခု အ
တွင်း တစ်ဆင့်ပြီးတစ်ဆင့် တည်ဆောက်အသုံးချဖာည်
ဖြစ်ရာ တာဝန်ရှိသောအဖွဲ့အစည်းအသီးသီးက မိမိတို့နှင့်
အကျိုးဝင်ပတ်သက်သော အကြောင်းအရာတို့ကို တာဝန်
တစ်ပုံပါ၍ဖြစ်ခံယူကာ မပြတ်လေ့လာဆည်းပူးနေကြရ
မည်ဖြစ်ပါသည်။

သစ်တောသုတေသနလုပ်ငန်းများကို အကျိုးရှိ
စွာဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက် သုတေသနစီမံကိန်းများ
စတင်ရေးဆွဲချိန်တွင် သုတေသနအသုံးချသူများ၏ အကြံ
ပြုမှန်င့်ပူးပိုးမှုများလိုအပ်ပါသည်။ သစ်တောသုတေ
သနဌာန၏ လက်ရှိဆောင်ရွက်နေသောသုတေသနလုပ်ငန်း
များသည် သစ်တော်းစီးဌာနအတွက် အဓိကဖြစ်ပါသည်။
သိရှာတွင် သစ်တောသုတေသနဌာနနှင့် မိခင်သစ်တော
်းစီးဌာနထုတ္တာဆိုတ်အဆက်မမိသောကြောင့် သုတေသန
တွေ့ရှိချက်များသည် သစ်တော်းစီးဌာနအတွက်သင့်
တင့်သောအကျိုးသက်ရောက်မှုမရှိရကြောင်း တွေ့ရှိပါသည်။
သစ်တော်းစီးဌာနလက်အောက်တွင် ပညာရပ်ဆိုင်ရာ
ဌာနများဖြစ်ကြသော သစ်တောတက္ကသိုလ်၊ စီမံကိန်းနှင့်
စာရင်းအင်းဌာန၊ သဘာဝန်းကျင်နှင့်သားငှက်ထိန်းသိမ်း
ရေးဌာန၊ ရေဝေရေလဲအုပ်ချုပ်ရေးဌာန၊ လေကျင့်ရေးနှင့်
သုတေသနဖွံ့ဖြိုးရေးဌာနများကိုလည်း စွဲ့စည်းဆောင်ရွက်
နေခြင်းအပြင် နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများနှင့်ပူးပိုး
စီမံကိန်းလုပ်ငန်းများ(Project)လည်း ရှိပါသောကြောင့်

သစ်တောသုတေသနာနသည် ငှါးဌာနများ စီမံခိန်း အဖွဲ့များနှင့်ဆက်သွယ်ပြီး ပိုမိုကျယ်ပြန်စွာ ဆောင်ရွက်သင့်ကြောင်းသုံးသပ်ရပါသည်။ ငှါးအပြင် သစ်တော်းစီးဌာနမှာ ဝပ်ကြီးဌာန၏ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဦးစီးဌာန၊ မြန်မာ့သစ်လုပ်ငန်း၊ အပူရိုင်းဒေသစိမ်းလန်း စိပ်ပြည်ရေးဦးစီးဌာနများအပြင် ဖက်စပ်ကော်ပိုရေးရှင်းသစ်လုပ်ငန်းရှင်ကြီးဌာနားအသင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံသစ်တောအသင်းစသော အစိုးရမဟုတ်သောအဖွဲ့အစည်းများ၊ ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းရှင်များတို့နှင့်လည်း သတင်းအချက်အလက် ဖလှယ်ရေးလုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ရန် အလွန်အားနည်းနေကြောင်းတွေ့ရှုရပါသည်။

သစ်တောသုတေသနကဏ္ဍ၏ ရေရှည်စီမံခိန်းရေးဆွဲရာတွင် သစ်တော်းကို ပေးပို့သွားရေးကို ဦးတည်ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပါမည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် ကြီးထွားနှင့်မြန်ပြီး တန်ဖိုးရှိသောသစ်ပျိုးများ ရှာဖွေဖော်ထွက်ရေးရှင်း၊ ကြီးထွားနှင့်မြန်ပြီး အဆင့်မြင့်သောစိုက်ခင်းလုပ်ငန်းများ ဖြစ်မြောက်ရေးသည် လာမည့်နှစ်များသာမက ရာစွှမှုနှင့်များစွာအထိအရေးကြီးသောလုပ်ငန်းများဖြစ်ပါသည်။ သစ်ပင်ကြီးထွားနှင့်မြန်ပြီးသည် လူတို့၏ အသက်ရှင်ရပ်တည်ရေးအတွက် ကမ္မာလေထား အောက်စိုက်စာတ်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးခြင်းနှင့် ကာဗွန်နိုင်အောက်ဆိုင်စာတ်များကို စပ်ယူစေခြင်းများ အမြန်ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်ပါသည်။ ထိုကြောင့် သစ်တော်းကို ပျိုးစီးပို့ခြင်းများ ဖြစ်ပါသည်။ သစ်တော်းကို ဖြည့်ဆည်းပေးရန်သာမက ကမ္မာလေထားအတွက်အတွင်း အတော်အတွက် ဖြစ်ပေါ်သောကြောင့် လာမည့်ထောင်စုနှစ်များတွေ့အသက်ရှင်ရပ်တည်ရေးအတွက် မရှိမဖြစ်လိုအပ်လာမည့်လုပ်ငန်းပင်ဖြစ်ပါသည်။ လာမည့်ထောင်စုနှစ်များတွေ့အတွက် လူသားများအတွက် အရေးကြီးပြီး ဦးစားပေး၍ ပူးပေါင်းရုံးစုံစေခြင်းများကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ အလားတူပင် သစ်တော်းကို သုတေသနလုပ်ငန်းများသာမက လုပ်ငန်းများသာမက လူသားများအတွက်လိုအပ်သော အစွမ်းထက်မြေကိုသည် ဆေးဖက်ဝင်အပင်များကိုပါ၊ ရေဖြေ ရာသီဥတုနှင့်စိုက်ခင်းအမျိုးအစားပေါ်မှတည်ပြီး သစ်မျိုးများနှင့် ရောနော်စိုက်ပျိုးရေးသုတေသနလုပ်ငန်းများကိုလည်း ရေရှည်ရည်မှန်းချက်များထားရှိ၍ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရပါမည်။ လက်တွေ့အားဖြင့် သစ်တော်နှင့်သစ်တော်းဆိုင်ရာ သုတေသနလုပ်ငန်းများကိုရေးဆွဲအကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် တစ်ဖက်၌ လက်တွေ့အားကြီးပြုနိုင်သောသုတေသနရေလဒ်များကို ရှုံးစပ်ဖော်ထွက်ရန်လိုအပ်ပြီး တစ်ဖက်တွင်လည်း ငွေအင်အား

နှင့် ကျမ်းကျင်သူလူအင်အား အကန့်အသတ်များ ရှိနေခြင်းကြောင့် အမှန်တကယ်ရင်ဆိုင်ရောသော ပြဿနာများကိုသုံးသပ်ခြင်း၊ သုတေသနလုပ်ငန်းများကို ဆုံးဖြတ်ခြင်းနှင့် စသည်တို့ကိုမျက်ခြည်မပြတ်ရိုင်းဝန်းအကြံပေးဖော်ဆောင်နိုင်ရန်လိုအပ်ပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ သစ်တောသုတေသနအကြံပေးအဖွဲ့ကို သက်ဆိုင်ရာအစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ၊ အစိုးရမဟုတ်သောအဖွဲ့အစည်းများနှင့် လုပ်ငန်းရှင်များအနက်မှ ကျမ်းကျင်သောကိုယ်စားလှယ်များဖြင့်ပါဝင်ဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်သွားနိုင်လျှင် ပို၍ထိုရေးရှုံးရေးရှင်မည်ဟု ယုံကြည်ပါသည်။

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရအဖွဲ့သည် နိုင်ငံတော်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့် ပြပြင်ပြောင်းလဲရေးလုပ်ငန်းစဉ်များဆောင်ရွက်ရာတွင် ကဏ္ဍအသီးသီးတွင် ပြပြင်ပြောင်းလဲရေးလုပ်ဘူးဘူးများကို ၂၀၀၈ ခုနှစ်ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ခြင်းပုံအဖြစ် ဥပဒေနှင့်အညီ ရေးဆွဲခုမှတ်အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရှုံးရှုံးရေးဖြစ်ပါသည်။ ကဏ္ဍတစ်ခုခွင့်ပြုပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာနများမှုလည်းကောင်း၊ ဒေသနှစ်ဖွံ့ဖြိုးရေးရှင်များကို တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရများကလည်းကောင်း အသီးသီးတာဝန်ယူ၍ အသေးစိတ်ရေးဆွဲအကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ သဘာဝအရင်းအနှီး ရေရှည်တည်တံ့အောင် စီမံခန့်ခွဲခြင်းသည် ပြည်သူများ၏ အနာဂတ်အကြောင်းအခြင်းဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာပြည်သူများ အစားအစာနှင့် ရေဖွဲ့လုံးမှု၊ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုမှုလျှော့ပါးစေခြင်း၊ သွေးယူပြုခြင်းနှင့် နောင်လာမည်မျိုးဆက်သစ်များအတွက် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်လျှော့ချေရေးတို့ကိုသို့သော သဘာဝအရင်းအနှီးများမှ ရရှိနိုင်မည့်အကျိုးကျေးဇူးများအား ရေရှည်တည်တံ့ကောင်းမွန်လာအောင်လုပ်ဆောင်ရန် အထူးလိုအပ်ပါကြောင်း တင်ပြလိုက်ရပါသည်။

သစ်တော်ကိုပါဝင်နှင့် ကျေးလက်ဘဝ

အောင်ကျေး (ရုပည်းသင်း)

‘ဟော.... တဖြည်းဖြည်းနဲ့
ဟိုးအနောက်တောင်ဆီက မိုးတွေ
ညီးလာပြီ ပြန်ကြရအောင်လေ
ကိုမြေဆောင်’

‘ခက္ကလောက်လေး နေပါ်ဦး
နှင့်မြှုပ်ရယ်.... မိုးရာသီ ဒီအချိန်လေး
အင်္ဂရာရတာ၊ အခု ရွာထဲမှာ တစ်ပုံး
၁၅၀၀ တောင် ရောင်းရတာဟာ၊ အခု
ငါတို့ဘုရားလေးခင်ကနေ ကြိုးချောင်း
တိုင်းဖြတ်လာတာ ၆ ဘူး လောက်ရ
ပြီနှင့်မြှုပ်ရ.... မနက်ဖြန်ဆို တို့သား
လေးကို ကျော်ရှင်အပ်ရမယ်လေး ကျော်ရှင်
လာ ၁၀၀၀၀ ဆိုတော့ ဒီတရော်ပင်
ခင်လေးမှာ တို့နှစ်ယောက်ရှာရင် တစ်
ပြည့်ကျော်လောက်ရမှာပါ’

‘အဲဒီတော့ ဟုတ်ပါတယ်
ကိုမြေဆောင်ရယ်.... ချောင်းရေတက်
လာရင် ကျော်တို့ပြန်ရခိုက်ချော့’

‘မနှင့်ရေး.... ဒီမှာကျားလာ
တူးကူးဦး’

‘ကိုမြေဆောင် တစ်ပြည့်တော့
ပြည့်မယ်ထင်တယ်’

‘အေးဟ.... ဒီပြီးရင် ရွာ
ပြန်ကြမယ်လေ’

‘ဟုတ်ပါပြီ.... ကျော်က ရွာ
ရောက်ရင် မတင်စမ်းတို့ဘာက် လူညွှေ့
ရောင်းလိုက်မယ်၊ တော်က ထမင်းအိုး’

လေးတည်ထားနှင့်နော်’

‘အေးပါဟ.... အောင် နှင့်မြှု
အကုန်မရောင်းပစ်နဲ့ဗီး၊ မနက်ကို သား
လေးအတွက် အင်္ဂရာများလေးနဲ့ကျော်း
ကို ထမင်းချိင့်ထည့်ပေးရအောင်လေ’

‘တော်ကလည်း ရွေးရောင်း
သွားမှာကို ဒါဖြင့် တစ်ခါတည်းယူ
ထားလိုက်တော်တော့လေ ကိုမြေဆောင်’

‘တို့အတွက်ကရော’

‘ဖြစ်သလိုးမယ် ကိုမြေဆောင်
ရေး... တစ်ပြည့်ပြည့်မှ တစ်သောင်းနဲ့
ငါးရာ၊ သားလေးအတွက်က ၁၀၀၀၀၊
တော်နဲ့ကျော်အတွက် ကြက်ညာ ၂ လုံး
ဟော... ပိုတဲ့ ငွေတစ်ရာတော့အတွက်
ငိုယ်ဆေးလိုင် ၃ လိပ်ရတယ်
လေ’

‘နှင့်မြေရေးနှင့် အင်္ဂရာရောင်း
ရတယ်ဆို.. ပို့သွေးကျေားလေးဆင်းဦး’

‘အင်းပါ မထားရယ်....
ကျွန်ုင်မ မနေပါဘူး၊ တောင်ပေါ်က
အုပ်ကြီးတို့ နေ့စားခေါ်တဲ့နေ့ ကျော်
ခွဲဆင်ပါမယ်’

‘နှင့်မြေတစ်ယောက် အင်္ဂ
ရောင်းရငွေလေး လက်ထဲ ကျစ်ကျိုပါ
အောင်ဆုပ်ပြီး ပြန်လာရင်း’

‘အမလေးတော့’

‘ရှတ်တရာက် နှင့်မြေရေး သစ်

ကိုင်းခြောက်ပြတ်ကျလာခြင်းပင်ဖြစ်
သည်’

‘အဲ့မှုံးနေသော မိုးအကြိုး
လေပါ ပုံးကြမ်းကြမ်းတိုက်လာသည်’
နှင့်မြေတစ်ယောက် အီမံလည်း ရောက်
ရော အညိုးတေးကြီးစွာနဲ့ မိုးရော
လေပါ ရွာချလာသည်’

‘ကိုမြေဆောင် တော် ထမင်း
အိုး မကျက်လိုက်ဘူးလား’

‘ကျက်ပါတယ်ဟာ၊ ငါ ရောက်
ရောက်ချင်းတည်လိုက်တာ’

‘တော်သေးတာပြုတော်’
ခုန်း ရှိမ်း ရှိမ်း နှီး ဖျောင်း၊
ကိုမြေဆောင်ရေ အိမ်က မိုးမ
လုံးဘူး၊ အနောက်ဘက်က ထရံက
လည်း ဆွေးနေတော့ လေထဲပါသွားပြီ’

‘အီး.... အမေကြီး... သား
ကြောက်တယ်’

‘မကြောက်ပါနဲ့သားရယ်၊
မေမေရှိတယ်နော်’

‘နှင့်မြေ.... သားလေး ဖက်ထား
လိုက်၊ ငါ ထရံဆင်းကာလိုက်ဦးမယ်’

မိုးက အဆက်မပြတ်ရွာသွန်း
မြှာ’

‘ကိုမြေဆောင်ရယ် မိုးတိတ်မှ
ကာပါလား’

‘ဟ အခုလည်း မိုးကမှ မလုံး

တာ၊ အပေါကမလုပါဘူးဆို ဘေးက မိုးပက်တော့ ပိုဆိုးတာပေါ်ဟ'

‘အော် နှင့်မြဲ သံသေတွေထဲမှာ ကြော်ပြာမိုးကာရှိတယ် သားလေး ကိုအုပ်ပေးထားလိုက်ပြီး’

‘ဝါ’

‘ဟာ သွားပါပြီ၊ ထမင်အိုး အဖုံး လွင့်သွားပြီ၊ ထမင်းတွေလည်း မကောင်းတော့ပါဘူး၊ မိုးရေတွေရော သဲတွေပါ ဝင်ကုန်ပြီ၊ သားလေး ပြို့ ပြို့လေးနေအန်းနော် အမေ.. တော် ထုတ်တွေ နေရာချွေလိုက်ပြီးမယ်’

မိုးချွာ လေတိုက်နေတော့ ဖယောင်းတိုင်မိုးက ထွန်းမရှာ

‘ကိုမြှေဆောင် အဆင်ပြေလား’

‘အေး ငါ ရှိတဲ့ ငါးနဲ့ ထောက ခဲ့တယ်’

ရုတ်တရက်ကိုမြှေဆောင် အိမ် ပေါ်အတက် ကျွေတ်ဆိုတဲ့အသံနဲ့အတူ

‘အမလေးပျော... သေပါပြီ’

‘ဟယ် ကိုမြှေဆောင် ဘာဖြစ် သွားသေးသလဲ’

နှင့်မြတ်ပေါက် ကိုမြှေဆောင် ဆီထွက်လာခဲ့သည်။ သားလုပ်သူက လည်း အဖော်ပြုဟု အော်ဒေါ်ရင်း သား အမိန့်ပေါက် ကြမ်းပေါက်ကျံသွား သော ကိုမြှေဆောင်ကို ခွဲထူးကြသည်။

မိုးကလည်း တဖြည်းဖြည်းနဲ့ အချိန်လျော့လာသည်။ ကိုမြှေဆောင် ခြေသလုံမှာတော့ မိုးရော့အတူ သွေး များ စီးကျလို့နေလေခဲ့။ ကိုမြှေဆောင် ခြေသလုံမှ ကြမ်းပေါက်ကျံသည်ဆို ပေမ ငါးခြမ်းနဲ့ ထိုးခဲ့လိုက်သလို ဖြစ် သွားပြီး ဒဏ်ရာက ကြီးလှသည်။

နှီးလည်းတိတ်ရော ကိုမြှေဆောင် ခြေထောက်ကို သွေးတိတ်အောင် ပုံဆိုး ပြုလေးနဲ့ စည်းထားလိုက်သည်။

‘နှင့်မြဲ မီးပြန်ဖွေးဗီးဟာ တို့ သားကြီးထားလုပ်းကြသော်’

‘မီးလည်း မွေးမရတော့ဘူး၊ ထမင်း မိုးမိုးသွားပြီး၊ ထမင်း

လည်း စားမရတော့ဘူး၊ အစောက ဒုန်အိုးမှုး လွင့်သွားလို့ မိုးရေတွေရော သဲတွေပါ ဝင်ကုန်ပြီ’

‘ဒါဖြင့် တို့က ထားဦး.... သားအတွက်ရော’

‘အော် ... ကိုမြှေဆောင်ရယ် ဘယ်လိုဖြစ်နေတာလဲ၊ တော်သားကို အင်တ်မထားပါဘူး၊ မိုးတိတ်ပြီ ကျေပ် ဒါဒါတို့ဆိုင် မှန့်သွားဝယ်လိုက်မယ်’

‘ဟင် အရင်ရေးကျွေးတော် မဆပ်ရသေးဘဲနဲ့’

‘မတတ်နိုင်ဘူးတော်ရေ.... အခုက လက်ငင်းဝယ်လိုက်တော့မယ်၊ ရှိတဲ့ဆန်ရော တွေ့မြားဟာတွေပါ မိုးမိုးကုန်ပြီ’

‘မန်က သားအတွက် ကျိုရှင် ခကေရော နှင်ဘယ်လိုလုပ်မှာတုန်း’

‘မန်ကို ရှင်နဲ့ကျုပ်နဲ့ ဒီနေ့ ထက်ပိုရအောင် အင်္ဂါး ရှာမယ်လေ’

‘အေးပါ.... ထန်းပင်ကုန်းနဲ့ ကိုမောင်ကြီးခင်းသက်သွားရအောင်၊ ညဲ မိုးထပ်မရှာပါစေနဲ့ ဆုတောင်းရ မှာပဲ’

‘က ကိုမြှေဆောင်ရေ တော် နဲ့ ကျေပ်နဲ့ တစ်ညလုံးပြောလို့ရတယ်၊ ဒါ ဒါ ဆိုင်မပိုတ်ခင်ပြီးလိုက်ပြီးမယ်’

‘ဟယ် နှင့်မြဲ ..အမောင်ကြီး လေဓာတ်မိုးယူသွားဦးဗီး၊ ပြာပြာပြာပြာနဲ့’

‘ပေးစမ်းပါတော်.... စကား ကို များတယ်’

နှင့်မြတ်ပေါက် ပြားပြား ဆိုဆို ရွာရေးဆိုင်သက်ထွက်သွား လေခဲ့။

‘အဖော်’ ‘ဟော’
‘သားသားစာအုပ်တွေ မိုးစိုးကုန်ပြီ’

‘မှန်းစမ်း သားလေး.... ဟုတ်ပါကြာ’

ခေါင်းရင်းအပေါက်နားထား တာ တံ့ခါးရွှေ့ကဗျာရရှိတော့ မိုးက ပက်တော့ မောင်ကောင်းမြှင့်းစာအုပ်

တွေ မိုးစိုးကုန်သည်။

‘ထားပါ သားရယ်.... မန်က အဖေ နေပြန်လှန်းပေးမယ်၊ အဖေ ထမင်းချော်တော့လည်း ထမင်းအိုး အဖုံးပေါ်တင်ထားရင် ခြားကိုပါတယ် သားရဲ့ သားကသာ စာကြီးစားနော်၊ အခု ဆို သားက င့်တန်း တောင် ရောက်ပြီ သားဆယ်တန်းအောင်ရင် အဖေ တို့လို့မပင်ပန်းတော့ဘူးပေါ့’

‘ဟုတ် အဖေ သား ကြီးလာရင် ပြန်လုပ်ကျွေးမှာပါ’

‘ဟုတ်ပါပြီဗျာ’
‘ဟော မင်းအေမ ပြန်လာပြီ ဘာတွေဝယ်လာလဲဟ နှင့်မြဲ’

‘မိုက်ပြည့်လွယ်တဲ့ ချိန်ပိုယ် ပေါင်မှန်ပေါ့တော်.... ကဲစားကြမယ်’

ခေါင်းရင်းက သောက်ရေအိုး အဖုံးလည်း သက်ကယ်အဖို့ကိုကလေး တွေနဲ့ပေါ်ကျံနေလေခဲ့။ ရေအိုးမှုး အသာမလို့ ရေတစ်ခွက်စိန့် ချိန်ပိုယ်တဲ့ ရေတစ်ခွက်စိန့် သောက်တစ်လုံးစားသည်။ မိုးတိတ်လို့ ကြယ်ကလေးတွေတော်တင်ပြန်ပေါ်လာ ချော်ပြီး

ခြေရင်းက လွင့်သွားသော ထရု ကို ပါးဖြင့်ထောက်ထားသဖြင့် ဟနေ သောထရုကြားကပကတိုင်းပို့ဆိုင်ရေး တဲ့ ရွာအထက်ကောင်းကင်က ကြယ်လေးတွေကိုကြည့်ရင်း မိသားစုလိုက် အိပ်စက်အနားယူလိုက်ကြသည်။

မန်က်လည်း မိုးလင်းရော ကိုမြှေဆောင်တစ်ပေါက် ညဲက အနားရှိနဲ့မိတာပါရော၍ ဖျားလေသည်။

‘ဟယ်....ကိုမြှေဆောင် တော် ကိုယ်တွေပူနေပါရောလား’
‘အေးဟ ငါဖျားပြီထင်တယ်’

‘ထင်တယ်မလုပ်နဲ့ တော်ဖျား ကိုဖျားနေပြီ၊ ကျေပ်ညဲက ရေးဝယ် ပို့တာ ၁၄၀၀ ကျေန်သေးတယ်၊ ဒါဒါ ဆိုင် ဆေးနဲ့ ကော်ပို့မလုပ်မှန်လေး ဝယ်ပေးခဲ့မယ်၊ တော်အိပ်မှာနေခဲ့၊ ဒီနေ့ သားကျောင်းပို့တ်တယ်၊ ကျေပ်တို့ သား

အမိန့်ယောက် အင်္ဂရာမယ်’
‘နှင့်မြှုပ်ယ် သားကိုခေါ်မ
သွားပါနဲ့’

‘ရပါတယ် အဖော်းရယ်၊
သားလည်းကျောင်းပိတ်တုံး ကူလုပ်
ပေးတာပဲ’

‘သားကြီး’

‘ဗျာ....အမေ’

‘ထမင်းအိုးကြည့်ထားပြီး၊
အမေ.. မင်းအဖေအတွက် ဆေးသွား
ဝယ်ဦးမယ်’

ချေးဆိုင်က ပြန်ရောက်ပြီး
ထမင်းခုးခပ်၊ စတိုးချိုင်းလေးထဲ ထည့်
လက်ခွဲခြင်းပုဆိုပိုင်း၊ ရေဘူး အဆင်
သုတေသနကာ မနက်စာစာ၊ ကိုမြှေဆော်
ကိုကော်ပိတိကို၊ ဆေးတိုက်ပြီး နှင့်မြှု
တို့သားအမိ အင်္ဂရာရန် ရွှေမှ စတင်
ထွက်လာခဲ့ကြသည်။

ချောင်းရိုးတို့လျောက် ဖြတ်
သန်းကာ ထန်းသုံးပင်ခင်းသို့ ရောက်
လာခဲ့ပြီ၊ တွေ့သမျှ အင်ပင်၊ သစ်ယာ
ပင်နဲ့ ချုပ်ကလေးတွေမှာ သားအမိ
၂ ယောက် အင်္ဂလိကရှာကြသည်။

‘အမေ ဒီမှာ သား င့်
လုံးရပြီ’

‘အမေလည်း ၅ လုံးရပြီ’

အင်ပင်အောက်ခြေနားလေး

မှာ တစ်လုံးစ နှစ်လုံးစတွေ့တာနဲ့
တုတ်ကလေးနဲ့ ဆွလိုက်ရင် လေးငါး
ဆယ်လုံးထိရနိုင်သော်လည်း နှိမ်သူ့
၁ ဘူး ၂ ဘူးရနိုကတော့ အနည်းဆုံး
တော်တစ်တော် စင်တစ်စင်ဖြတ်ပြီး
မှ ရက်ပါသည်။

‘သားရေ အမေလည်း မောပြီ
နေမွန်းလည်းတည့်တွေ့မယ် လာ....
သား လာ..အမေတို့ဟိုဝါးရုံပင်အောက်
နားရင်း ထမင်းစားကြရအောင်’

‘အမေ အင်္ဂကဖြင့် ၂ ဘူး
လောက်ပဲ ရသေးတာလေး’

‘ဘယ်တက်နိုင်မလဲ သားရယ်
ကိုယ်တိုင်နိုင်တဲ့ အပင်တောင်သီးချင်

မှသီးတာ၊ ဒါက မြေကြီးထဲက လိုက်
ရှာရတာလေ ငါးသားရဲ့.... ကပါ ရော့
လူလေး ချိုင့်ဖွင့်ကွား ရေဘူးရော့’

‘သားဆီမှာလေ’
‘အေး.... အဖုန်းသေချာပိတ်
ရေပိတ်သွားရင် ဒီတောင်ပေါ် ရေမရှိ
ဘူးသား’

သားအမိန့်ယောက် ပါလာ
တဲ့ ချိုင်လေးဖွင့်လို့ ထမင်းစား ခေတ္တ
အနားယူနေလိုက်သည်။ မွန်းလွှာ တစ်
နာရီလောက်ရောက်တော့ ရှာပုံတော်
ထွက်ကြပြန်သည်။ ထန်းသုံးပင်ခင်မှ
ကိုဟောင်ကြီးခင်ဘက်ပင်ရောက်လိုလာ
ပြီ၊ အင်္ဂက ၃ ဘူးလောက်သာရ
သည်။ အင် ၃ ဘူးမှ ၄၉၀၀၊
ကိုမြှေဆောင်ကလည်း ဖျားနေပြီ၊ သား
ကလည်း မနက်ဖြန် ကျောင်းဖွင့်အပြန်
အပ်ကြီးတို့ ပျီးစင်ဝင်ပြီး နေားခလေး
ကြိုထုတ်ပေးဖို့ အကူညီတောင်းကြည့်
ဦးမှာ’

‘အမေ ဘာတွေးနေတာလဲ’
‘ဘာမှုမဟုတ်ပါဘူး သား

ရယ် ၄ နာရီလောက်ရှိပြီထင်တယ်
သား... ပြန်ကြရအောင်လေ’

သားအမိန့်ယောက် သစ်
ထောင်ချောင်းလေးအတိုင်း ပြန်လာ
ကြသည်။

‘ဟာ နှင့်မြှုပ်တို့သားအမိပါ
လား၊ မြေဆောင်ကြီးရောမပါဘူးလား’

‘အပ်ကြီးရေ.... အပ်ကြီး လူ
ညာက မိုးပိုကြမ်းပေါက်ကား၍ အနာဖြစ်
ပြီးများနေတယ် ကွွန်းကို ၄၂ ပုံ
လောက် နေားခလေး ကြိုထုတ်ပေး
စမ်းပါ၊ မနက် သားကို ကျူးရှင်လာ
လေးပေးချင်လို့ သစ်ပင်စိုက်တော့ ပြန်
ခဲလေ’

‘အေးပါ ယူသွားလေ... ငါတို့
နောက်တစ်ဖိုးလောက်ကျေရင် သစ်ပင်
စိုက်တော့မှာပဲ....ကလေးကျူးရှင် လာ
တော့ငါပေးပါမယ်၊ ၁ သောင်းက
တော့ အလုပ်ဆင်းမှ ပြန်စုံမယ်လေ...

လွှဲပောင်ရော့’

‘ဗျာ....အပ်ကြီး’

မင်္ဂား ပါလေးထားတဲ့ ခုသောင်း

ထဲက နှင့်မြှုပ်တို့သားအမိကို ၂

သောင်း ပေးလိုက်ကွား’

‘ဟုတ်.... အပ်ကြီး’

‘ကျေးဇူးပါ အပ်ကြီး’

‘ရပါတယ်ဟာ.. မိုးကျေရင်သာ

အလုပ်သမားများများရအောင် ခေါ်ပေး

သားကလည်း စာကြီးစားနော်’

‘ဟုတ်ကဲ့ဘာ’

‘အေး လိမ္မာလိုက်တာ....ကဲ

ပြန်ကြပြန်ကြ’

‘နှင့်မြှုပ်တို့ အိမ်လည်း ရောက်

ရော ကိုမြှေဆောင်တစ်ယောက် ခေါင်း

ရင်းဘုရားစင်အောက်မှာ တအီးအီး

ပြီးတွားနေလေရဲ့’

‘ဟဲ.... ကိုမြှေဆောင် ကိုယ်ပူ

လည်းမကျပါလားတော် နွေ့လယ်ဆေး

ထပ်မသောက်ဘူးလား ပဖြစ်ပါဘူး

ရွာဆရာပင့်ပြီး ဆေးတိုးမှ ဖြစ်မယ်’

‘နေပါ နှင့်မြှုပ်ယ်....နှင့်က

အင်္ဂ ဘယ်လောက်ရခဲ့လိုတဲ့တုံး’

‘အင်္ဂကတော့ ၄ ဘူး

လောက်ပေါ့တော်၊ ဒါပေဲ့ အပ်ကြီး

တို့မျိုးစင်ဘက်လျှော့ဝင်ခဲ့တာ၊ အပ်ကြီး

က နေားခ ကြိုထုတ်ပေးလိုက်တယ်’

‘နေပါဟာ..ရွာကဆရာ အိမ်

ပင့်လည်း အနည်းဆုံး ၅ ထောင်လေး

ကြိုးတိုးတင်ဘက်လျှော့ဝင်ခဲ့တာ၊ အပ်ကြီး

က နေားခ ကြိုထုတ်ပေးလိုက်တယ်’

‘အေးဟာ ဒါဆိုလည်း ဆရာ

သာပင့်လိုက်တော့ ’

‘သားရေ’

‘ဗျာ အမေ’

‘မီးမွေး ရေနေ့းအိုးတည်ထား

နှင့်.... အမေ ဆရာသားပုံးမှုံးမယ်’

လူ ဆရာပိုက်ကျိုးပြုပါယ် လူ

ကရွေ့ပန်ဒီဂါး ဖြတ်ဝေါရာခြင်း

ပြို့ရာမှာမနေ တော်ရာမှာမနေ

မိမိမှာ ကျောင်းမြို့မြို့ အိမ်ထောင်ကျြိုး အလုပ် စင်သည့်အခါန်တွင်ပင် သားကြီးမွေးခဲ့ပါသည်။ သရက် မြို့နယ်တွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်ပြီး တစ်နှစ်ခန့်ကြာသော အခါ မင်းတုန်းမြို့နယ်သို့ပြောင်းရွှေတာဝန်ထမ်းဆောင် ရပါသည်။ မင်းတုန်းမြို့လေးမှာ ရရှင်ရှုံးမအောက်ခြေ ပုံသိမ်းမှုရှုံးမှု ၅-မိုင်ခန့် ရှိုးမဘက်သို့ဝင်ရ၍ အေးချမ်းပြီး ဒေသခံများမှာစကားသံပံ့ပံ့လေးပြီး အလွန်ရှိုးသား သူများဖြစ်ကြပါသည်။ ထိုမြို့လေးတွင် အေးသည့်နှင့် သားပါအတူလိုက်နေပြီး သားကြီးမှာ မြို့ခံများနှင့်တစ်မြို့လုံးနည်းပါးရင်းနှီးနေကြပြီး ကိုယ့်ကတိပြကဲသို့ ငောက်ပါသည်။

ထိုသို့ မိသားစုလိုက်နေထိုင်ရင်း အသားကျေနေစဉ် မှာပင် ကျွန်တော်ထို့သူငယ်ချင်းအားလုံး တစ်ရာသိနေခဲ့၊ သီတင်းကျွတ်ရင် ပြန်ပေါ်မည်ဟုသောစကားကြောင့် သီတင်းကျွတ်ပြီးပြောင်းရွှေရန် စောင့်ဆိုင်းနေသော်လည်း ပြန်ပေါ်သဖြင့် မကွေးတိုင်းမင်းကြီးမှ မင်းတုန်းမြို့သို့ ပြောင်းရွှေပေးခဲ့ပြီး ရုံးချုပ်သို့ အတည်ပြုချက်တင်ပြစဉ် အတည်ပြုခဲ့သူ ကိုးခရှင်စိမ်းလန်း စိပြည်ရေး၊ မင်းတုန်းမြို့မှ ရရှင်ပြည်နယ် ဘူးသီးတောင်မြို့သို့ ပြောင်းရွှေရန်အမိန့်ထွက်လာပါသည်။ မိမိနှင့် မိသားစုများသည် ပြည်မတွင်မွေးဖားသူများ ဖြစ်ပြီး ပြည်နယ်အတွေ့အကြုံမရှိသဖြင့်

ပြည်နယ်သွားရမည်ကို စီးရိမ်ကြပါသည်။ ရရှင်ပြည်နယ် ဆိတ် ပင်လယ်တွေ ကျွန်းတွေဖြစ်သဖြင့် သဘာဝမတူညီ သောနေရာပြောင်းရွှေရသဖြင့်အလွန်စီးရိမ်နေကြပါသည်။
ပြောင်းရွှေရန်စိစဉ်ခြင်း

မင်းတုန်းမြို့တွင် တော်အုပ်ကြီး အင်အားမပြည့်သဖြင့် ဆက်လက်ထားပေးရန် အထက်အဆင့်ဆင့်မှ တင်ပြပေးခဲ့သော်လည်းမရခဲ့ပါ။ သို့ပါ၍ ပြောင်းရွှေရန်ပြင်ဆင်ရပါတော့သည်။ အေးသည့်နှင့်သားကြီးအား ယောက္ခမများထံ ယာယိပြန်လည်အပ်နှံရပါတော့သည်။ မိမိမှာလည်းနယ်သစ် ပယ်သစ် ပင်လယ်တွေကျွန်းတွေ မြစ်တွေ၊ ချောင်းတွေ ဖြတ်သန်းသွားလာရမည်ဖြစ်သဖြင့် မိသားစုချိန်ထားခဲ့ရမည်ဖြစ်ပါသည်။

ခရီးစတင်ထွက်ခွာခြင်း

မြေပြန်သားတစ်ယောက် ပင်လယ်သို့ခရီးစတင်ထွက်ခွာရန်ပြင်ဆင်ရပါတော့သည်။ သွားလာရန်ခရီးစဉ်အတွက် မြန်မာပြည်မြေပုံကြည့်ရခြင်း၊ ကားလမ်း၊ ရထားလမ်း၊ သဘော့လမ်းများစုစမ်းရခြင်း ဆောင်ရွက်ရပါသည်။ ထိုစဉ်က မြန်မာပြည် ပိုင်အကွာအဝေးပြီးမြေပုံများ ယဉ်လိုင်းလမ်းညွှန်များ မရှိသေးပါ။ မင်းတုန်းမှ ပြည်ကိုပင် မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူး၏ နိုင်နာကားတစ်စီးသာ ပြေးဆွဲပေးနေချိန်ဖြစ်ပါသည်။ ပစ္စည်းများစုဆောင်းသိမ်းဆည်းပြီးလိုင်းကားဖြင့် မင်းတုန်းမှပြည့် ထိုမှတ်ဆင့် တောင်ကုတ်မြို့သို့ အနောက်ရှိုးမ ဘီအယ်ကားကြီးများဖြင့် ကုန်အပြည့်လူအနည်းငယ်ဖြင့် မိုင်-၁၀၀ ခရီးကို J - ည အိပ်မျှသွားရပါသည်။ လိုင်းကားပေါ်သို့ သေတ္တာ၊ ၁ လုံးတင်ပြီး ယောက်ပအငယ်ဆုံးအား အဖော်ခေါ်ကာ ခရီးထွက်ခဲ့ရာ မင်းတုန်းကိုကြီးမှ ဆက်သွယ်ပေးသောတောင်ကုတ်ကိုကြီးအိမ်ရှာပြီးတည်းရပါသည်။ ကိုကြီးမိသားစုများမှာ နေးတွေး

လိုက်လဲစွာကြီးဆိုခဲ့သဖြင့် အထူးပင်ကျေးဇူးတင်ရှိအပ်ပါသည်။ အခုတော့ အဖိုးကောအမွားပါ မရှိကြတော့ပါ။ တောင်ကုတ်လမ်းတစ်လျှောက် ရရှိင်ရှိးမကို ဖြတ်ကျော် ရင်းအမြဲးမြဲးတော်ကြီးများ၊ ခရိုင်ဝါးတော်ကြီးများကိုလည်း ပြင်ခဲ့ရပါသည်။ မိုးထိမြင့်တဲ့တောင်တွေ ချောက်တွေကို ကျောက်ကြမ်းလမ်းပေါ်မှာ တအီအိအန်ဆောင်ပေးပါသော အနောက်ရှိးမ ဘီအယ်ကားကြီးနှင့် ယဉ်မောင်းတို့အား လည်း အန္တရာယ်ကင်းစွာ နို့ဆောင်ပေးသဖြင့် ကျေးဇူးတင်ရပါသည်။

ပင်လယ်ခရီး စတင်ခြင်း

ထိုစဉ်က တောင်ကုတ်မြို့မှစစ်တွေမြို့သို့ တစ်ပတ် လျှင်သဘော ၂-ရက် တန်လံ့နေ့၊ သောကြာနေ့များ တွင် ထွက်ပါသည်။ အောင်တွေနှင့် အောင်မာယ် အမည် ဖြင့် တစ်ထပ်ရေယာဦးများဖြစ်ပါသည်။ တောင်ကုတ် ဆိပ်ကမ်းမှ ဒီရေကျသောအချိန် ညုပိုင်းသု-နာရီခန့်တွင် တောင်ကုတ်ချောင်းမှစတင်၍ ပင်လယ်ပြင်သို့ ထွက်ခွာပါသည်။ ထိုစဉ်က သဘောခန္ဓုးမှာ လူတစ်ဦးလျှင်၃၀-ကျပ်ခန့်သာပေးရပြီး တောင်ကုတ်မှ ကိုကိုကြီး စိစဉ်ပေးသော သဘောဖြင့် ယောက်ဖန်းအတူလိုက်ပါခဲ့ပါသည်။ သဘောတစ်စီးလုံး လူရာကျော်ခန့်ပါမည်ထင်ပါသည်။ နေရာတစ်နေရာရရှိရန် ခရီးသည်များစွာတိုးရပါသည်။ မိမိတို့အနေဖြင့် သဘောဝိုင်းလိုက်အတွင်း ကုန်ထည့်သော အပေါက်ပေါ်တွင် နေရာရရှိခဲ့ပါသည်။ သဘောပေါ်တွင် လူကြီး၊ ခလေး၊ ယောက်ဌားကြီး၊ ယောက်ဌားလေး၊ မိန်းမကြီး၊ မိန်းမလေး၊ မိန်းကလေးငယ် ခြေချစရာမရှိအောင် များပြားလှပါသည်။ စတွေ့စတွင်မရင်းနှင့်ကြသော်လည်း သဘောပေါ် ရက်ကြာသောအပါ ဆွဲမျိုးများကဲ့သို့ ခင်မင်သွားကြပါသည်။

သဘောကြီးများမှာ တရွေ့ရွှေဖြင့် လိုင်းလုံးကြီးများကိုထိုးခွဲလျက် ဝန်ဆောင်မှု စတင်ပေးနေပါသည်။ တောင်ကုတ်ချောင်းမှ ပင်လယ်၊ ထိုမှ ပင်လယ်အပ်ပေါ်ကလိပ်တော်အကျော် မိုးလင်းပါပြီ။ အိပ်ယာမှ နှီးနှီးခြင်း ထက်ညှိလိုက်ရာ ကမ်းရှုံးတန်းမတွေ့ရာ ပင်လယ်ပြားပြားကြီးသာတွေ့ရသဖြင့် မကြည့်ရဲတော့ဘဲ ပြန်အိပ်နေလိုက်ပါသည်။ ပြစ်ရင်သေမှာပဲကွာဟု စိတ်ဆုံးဖြတ်ပြီး ပြန်အိပ်နေလိုက်ပါတော့သည်။ သဘောမှာရပ်နားခြင်းမရှိဘဲတလှုပ်လှုပ်သွားနေပါသည်။ သဘောပေါ်မှာပင် မနက်စာ၊ နေလယ်စာ ရောင်းပေးပါသည်။ ညုပိုင်းတွင် ပင်လယ်ရေပြင်နှင့် တစ်ညီတည်းနီးပါးရှိသော ကျောက်ဖြူမြို့

တစ်ညီတာရပ်နားရပါမည်။ ထိုစဉ်က သဘောဆိုက်လည်း တည်းဆိုခန်း၊ ထမင်းဆိုင်များမှ အတင်းအဓမ္မ မခေါ်ကြဘဲ သဘောဆိပ်တွင် စားစရာသောက်စရာ ရရှိင်သံပဲဖြင့် ဆိုင်ထဲမှ ကူးကြော်ရွာဖြင့် ရောင်းချကြပါသည်။ ပင်လယ်စာ များမှာ လက်ရာအထူးကောင်းမွန်လတ်ဆတ်ပြီး ရွှေးလည်း သက်သာပါသည်။ ညစာစားသောက်ကြပြီး သဘောပေါ်မှာပင် တစ်ညီတာအိပ်စက်နားကြပါသည်။

ကွဲပဲနဲ့ကိုဖြတ်ကျော်ခြင်း

နံနက်မိုးလင်းသည်နှင့်တစ်ပြိုင်တည်း သဘောမှာ ဥသ္သဆဲလျက် ဆက်လက်ထွက်ခွာရန်ပြင်ဆင်ပါတော့သည်။ ကျောက်ဖြူမြို့မှ ၂-နာရီနီးပါးခန့် မောင်းနှင့်ပြီး သောအပါ နံမည်ကြီး ကွဲပဲနဲ့ အရပ် ပေါ်နောင်တော်ကြီး နောင်တော်လေးနေရာသို့ စတင်ဖြတ်ကျော်ပါတော့သည်။ ဤပို့သက်လျက် တရွေ့ရွှေသွားနေရာမှ သဘောသည် ဘယ်/ညာ ယိမ်းထိုးလာပါတော့သည်။ မှတ်သားထားသလောက်ဆိုပါက ဘယ်/ညာ ၁၆-ကြိမ်ခန့် ယိမ်းထိုးပါသည်။ သဘောနောက်ပန်ကာသည် ရေနှင့်လွှာတ်၍ လေထဲတွင်မြည်သံကြားရပါသည်။ သဘောပေါ်ပါသူဗျားလုံး ကြောက်ပြီး အော်သူကအော်၊ လိုင်းမှုပြီး အန်သူကအော် ဖြစ်နေပါသည်။ စစ်တွေ့-တောင်ကုတ်ရေလမ်းပေါ်ရှိနာမည်ကြီး ကွဲပဲနဲ့ကို ဖြတ်ကျော်ခုတ်မောင်းနေခြင်းဖြစ်ပါသည်။ မှတ်သားထားသလောက် တစ်နာရီခွဲခန့်ကြားအောင်ဖြတ်သန်းရပါသည်။ (စကားချုပ်-ထိုနေရာသည် ကုလားတန်မြှင့် ပင်လယ်ထဲဝင်သော ပင်လယ်ဝဖြစ်ပါသည်။ လိုင်းအလွန်ကြမ်းပြီး သဘောများ ရာသီဥတုအခြေအနေကြည့်ဖြတ်သန်းရသောနေရာဖြစ်ပါသည်။) သဘောသားများ အတွေ့အကြံရှိသူများ ပြောစကားအာရုံ သဘောသည် လိုင်းကို ဦးတိုက်သွားရပါက မကြောက်ရဘဲ ဘေးဘက်ကတွန်းသောလိုင်းမှာအန္တရာယ်ရှိကြောင်း၊ အထူးသတိထားမောင်းနှင့်ရကြောင်း ကျွမ်းကျင်သူများ ပြောစကားမှတ်သားရပါသည်။ ကွဲပဲနဲ့မှာ ဘေးလိုင်းဖြစ်ပြီး ကမ်းနားနှင့် မန်းမဝေး လိုင်းအလွန်ကြမ်းသံဖြင့်သာမြည်မဟုတ်ပါ။ သရဏာဂုဏ်သားရသောနေရာဖြစ်ပါသည်။ ငှုံးမှုကျော်လွန်ပြီးနောက် ညနေပိုင်းတွင် မြေပုံမြို့သို့ရောက်ရှိပြီး အေသာအစားအတာများစားရင်း သဘောပေါ်မှာပင် ဒုတိယည်အိပ်ရပ်နားကြပါသည်။

ဥက္ကန် နတ်နှင့် ဆင်ကလေး စောင်ထန်းမောင်

မောင်မြို့ဗျာ (သစ်တောပညာ)

စာရေးသူသည် သစ်တော်ဦးစီးဌာနတွင် ၁၉၈၄ ခုနှစ်မှ ၁၉၉၃ ခုနှစ်အထိ တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့ပါသည်။ ၁၉၈၇ ခုနှစ်တွင် ကျောက်တံ့ခါးမြို့နယ် သစ်တော်ဦးစီးဌာနပြု ကျွန်းစိုက်ခင်း(၄၀၀)ကော တည်ထောင်ရန် တာဝန်ပေးအပ်ခဲ့ပါသည်။ ကျောက်တံ့ခါးမြို့နယ် သစ်တော်ဦးစီးဌာနတွင် ဌာနပိုင်ဆင်(၂)ကောင်ရှိရာ ဆင်များကို သူငယ်ချင်းဖြစ်သူ ဦးဝင်းဇော်မှ အုပ်ချုပ်စီမံခန့်ခွဲပါသည်။ ၁၉၈၇ ခုနှစ် ရှုလိုင်လ(၂)ရက်နေ့တွင် စာရေးသူ၏ စိုက်ကွက်သို့ စခန်းစား ရိုက္ခာဆန်(၂)အိပ် တင်ဆောင်လျက် ဆင်ဦးစီးအား ဆင်ကလေး တောင်ထန်းမောင်နှင့်အတူ စောင့်ပေးခဲ့ပါသည်။ ဆင်ကလေး တောင်ထန်းမောင်သည် အသက်(၁၅)နှစ်ရှိပြီး ဝန်တင်ဆင်အဖြစ် ဌာနမှုသုံး ခွင့်ပြုထားပါသည်။

ဆင်ကလေးသည် လိမ္မာယဉ်ကျေးမြှို့ လွန်ခဲ့သည်(၂)နှစ်က ဌာန၏အလျှေလွှာတွင်ရာတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်ဟုသိပါသည်။ စာရေးသူတို့စခန်းသို့ မကြာခဏလာရောက်ရာတွင်လည်း ဆင်ဦးစီးသည် ထိုင်ရာမှ လှမ်းခေါ်ပါက လာရောက်ပြီး ခိုင်းစေရာလုပ်ပေးတတ်သည်ကို တွေ့ကြခဲ့ဖူးပါသည်။

ဆင်ကလေးနှင့် ဆင်ဦးစီးသည် စာရေးသူ၏ စခန်းသို့ ထိုနေ့က မွန်းတည်(၁၂) နာရီတွင် ရောက်ရှိလာပါသည်။ စခန်းရှိ တပည့်ဖြစ်သူမှာ တောင်ယာတဲ့တစ်ခုသို့ ဟင်းစားသွားယူနေသည့်အချင်ဖြစ်၍ ဆန်အိတ်များအား ဆင်ဦးစီးကိုယ်တိုင်ချပြီး ပြန်ခဲ့ဖိုးအချင် ထမင်းအိုးပျက်ဆူနေ၍ စာရေးသူမှ ဆင်ဦးစီးအား ထမင်းအိုးငဲ့၍ နှုပ်ပေးရန်ပြောပြီး ဆင်ဦးစီးမှ ထမင်းအိုးငဲ့၍ နှုပ်နေစဉ်တွင် ဆင်ကလေး တောင်ထန်းမောင်မှာ နားချိတ်အား နှုံးမောင်းဖွင့်ဖြတ်နေသည်ကို ဆင်ဦးစီး မောင်ကျော်တွေ့မှ လှမ်းမြင်၍ သတိထားကြည့်နေစဉ် နားချိတ်ဖြတ်ပြီး ဂုဏ်ခနဲစခန်းတဲ့အနီး သစ်ပင်ချည်တိုင်မှ ရုတ်တရက်တွက်ပြေးသွားရာ စာရေးသူမှုလည်း အုံအားသင့်ပြီး ဆင်ကလေးတွက်ပြေးသွားပြီး လိုက်တော့ ဟုပြောလိုက်ပါသည်။

ဆင်ဦးစီးမောင်ကျော်တွေ့ဗျားလည်း ချက်ခြင်း ထပ်းဆင်ကလေးနောက်သို့ အပြီးလိုက်သွားပြီး (၁)နာရီ ခန့် အကြာတွင် ပြန်ရောက်လာခဲ့ပြီး ဆင်ကလေးနဲ့ မျက်ခြည်ပြတ်သွားပြီး လိုက်မမိတော့ကြား ပြောပြုပါသည်။

သို့ဖြစ်၍ ဆင်ဦးစီးမောင်ကျော်တွေ့ဗျားနှင့်အတူ သူငယ်ချင်းကိုဝင်းဖော်ထံသွားရောက်၍ ဆင်ကလေးတောင်ထန်းမောင် တွက်ပြေးသွားသည့်ဖြစ်စဉ်အား ပြောပြီး သူငယ်ချင်း(၂)ယောက် ဆင်ကလေးရှာဖွေရေး အတွက်စီစဉ်ကြပါသည်။

စာရေးသူမှ မြန်မာ့သစ်လုပ်ငန်း ပဲခူးမြောက် သစ်ထုတ်ရေးဒေသမှ အကိုကြီး ဦးအောင်သန်းနှင့်သွားရောက်တွေ့ခုပြီး ဆင်ကလေးတောင်ထန်းမောင် တွက်ပြေးသွား၍ သစ်ထုတ်ရေးတွင် ဆင်နှင့်ပတ်သက်၍ အတွေ့အကြံရှိသူများရှိပါက ကူညီပေးပါရန် ပြောပြခဲ့ရာ ဆင်ဖမ်းကျမ်းကျင်သူ ပုဂ္ဂလိကအဖွဲ့ဖြင့် ချိတ်ဆက်စေလေ့ရှိပါသည်။

စောင့်ပေးသည့်အဖွဲ့မှ ခေါင်းဆောင်ဖြစ်သွားနှင့် ဆွေးနွေးပြီး ဖြစ်စဉ်ကိုပြောပြခဲ့ရာ ခေါင်းဆောင်ဖြစ်သွားဆရာတို့ ဦးတေနနတ်တင်ပါသလား ဟုမေးရာ မတင်ပါကြား ပြောပြုပါသည်။ ခေါင်းဆောင်ဖြစ်သွားမှ ဆင်ရှိလှုပ် ဦးတေနနတ်တင်ရမည်ဖြစ်၍ စီစဉ်ဆောင်ရွက်ပေးမည်ဖြစ်ကြားပြောပြ၍ လိုအပ်သည့် အုန်း ငှက်ပျော်စသည့်ပစ္စည်းများ ဝယ်ပေးခဲ့ပါသည်။

ဥက္ကန် နတ်တင်ပြီး မကြာမြို့ခေါင်းဆောင်ဖြစ်သွားမှ

ତାରେ: କୁଅା: ଶଦ୍ଦିଗଲେଃଆ: ୧ ରୂପେତାନ୍ତ ରଙ୍ଗମୁ(୭)
ରଙ୍ଗଭ୍ରାଗନ୍ତକୁଟୁଂ ତଠନ୍ତେତ୍ରୀଭବନ୍ତ ପ୍ରତିପି: (୧୯) ରଙ୍ଗ
ଭ୍ରାଗନ୍ତକୁଟୁଂ ଶଦ୍ଦିଗଲେଃଆ: ପ୍ରକଳନ୍ତପଣଃହିରଣ୍ଣ
ମନ୍ତପ୍ରତିକ୍ରିଦିନଃଭ୍ରାପ୍ରପିତାନ୍ତ॥

ဥတေနနတ်နှင့်ပတ်သက်၍လည်း ဥတေနနတ်သည် ဗုဒ္ဓဘာသာစလေ့ထံးတမ်းဆိုင်ရာ မိရိုးပလာယုံကြည်မှုအရ ဆင်နှင့်ပတ်သက်သူများမှ ဆင်များကိုနိုင်နှင့်ဖွံ့ဖြိုးပါသော နတ်တင်ပါးအဖြစ် ယုံကြည်သက်ဝင်ကြေကြောင်း၊ ထိုသွေဆင်များကို နိုင်နှင့်ဖွံ့ဖြိုးပါသော ထိုပ်ပဲကိုင်စေခိုင်နှင့်သော ဥတေနနတ်မင်းအား ဆင်ဖော်သူ၊ ဆင်ထိန်းသူ၊ ဆင်နှင့်ပတ်သက်နေရသူများမှ ဆင်နှင့်ပတ်သက်သည့် တန်ခိုးကြီးမားသောနတ်မင်းအဖြစ် ယနေ့တိုင် ကိုးကွယ်ပူဇော်ပသလျက်ရှိသောကြောင့် ဒီစခန်းမှုလည်း ဥတေနနတ်စင်ထားရှိရန် မှာကြားပါသည်။

ဆင်ကလေးအားရှာဖွေရန် ဆင်ကလေးထွက်ပြု
သွားသည့်နေ့တွင် ဆင်ရှာဖွေရေးအဖွဲ့ (၂)ဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းခဲ့ပါ
သည်။ အဖွဲ့(၁)တွင် သူငယ်ချင်းဖြစ်သူ ဦးဝင်းဖော်
ခေါင်းဆောင်ပြီး နောက်တစ်ရက်မှစ၍ စိုက်ခင်းမှ ညောင်
လေးပင်မြှုပ်သို့ထွက်ခွာပြီး ညောင်လေးပင်မှနိုင်းမြှုပ်သို့
ဆက်လက်ထွက်ခွာခဲ့ပါသည်။ စိုက်ဦးမြှုပ်တွင် ရိက္ခာများ
ဝယ်ယူခြင်း၊ အခြားလိုအပ်သောပစ္စည်းဝယ်ယူခြင်းနှင့်
လိုက်ပါမည့်သူများစုစုည်း၍ စိုက်ဦးမြှုပ်သိုင်းဒါးချောင်း
အတိုင်းဆန်တက်ကာ ဘိုင်းဒါးကြိုးပိုင်းသို့ ဆက်လက်
ထွက်ခွာသွားခဲ့ပါသည်။

ଠାରେ:ବୁଝିଦ୍ ଈଣଫଳି:ଗୁପ୍ତି:ଗୁର୍ଜନିଲିଠି
ଦୟାଆପ୍ତେମ ଧିଗ୍ନିଏଣି:ଶ୍ରୀରା ଶ୍ରୀଯିତ୍ରିକ୍ରିୟାଧିନିଃମ ହିନ୍ଦିନି:ତିନିକ୍ରିୟା
ଧିନି:ଯନ୍ତ୍ରି ପରିମାଣିକିତାଲଭି:ଆର୍ଥିନିଃ ଈଣପ୍ରେରଣାଗର୍ଭିଃ (୧)ରାଗ
ଭ୍ରାନ୍ତିକଣ୍ଠମୁଦ୍ରିତାର୍ଥିନିଃତାର୍ଥିନିଃତାର୍ଥିନିଃତାର୍ଥିନିଃ (୨)ରାଗ
ଭ୍ରାନ୍ତିକଣ୍ଠମୁଦ୍ରିତାର୍ଥିନିଃତାର୍ଥିନିଃତାର୍ଥିନିଃତାର୍ଥିନିଃ (୩)ରାଗ
ଭ୍ରାନ୍ତିକଣ୍ଠମୁଦ୍ରିତାର୍ଥିନିଃତାର୍ଥିନିଃତାର୍ଥିନିଃତାର୍ଥିନିଃ (୪)ରାଗ
ଭ୍ରାନ୍ତିକଣ୍ଠମୁଦ୍ରିତାର୍ଥିନିଃତାର୍ଥିନିଃତାର୍ଥିନିଃତାର୍ଥିନିଃ

ଦିନେ ଫେରାଯିଲ୍ ତୋହାହାନ୍ତିମୁଖୀଙ୍କରୀତାଃ ଯାହାକୁ
ଫେରାପ୍ରେତିଲ୍ ଆଟୁଗର ଆଧୁଯାତ୍ମିକାଃ ରକ୍ଷଣାକୁଣ୍ଡ ହାନିକ
ଲେଖାମୁଖୀ ତୋହାହାନ୍ତିମୁଖୀଙ୍କରୀତିମୁଖୀ ପେରିଦିନେ କ୍ରୂଦ୍ଧିତାଃ ତୋହାହାନ୍ତିମୁଖୀ
ଆକ୍ରମେଣିକୁଣ୍ଡିତାଃ ଯାହାକୁଣ୍ଡିତାଃ ରକ୍ଷଣାକୁଣ୍ଡିତାଃ ତୋହାହାନ୍ତିମୁଖୀଙ୍କରୀତିମୁଖୀ
ଆକ୍ରମେଣିକୁଣ୍ଡିତାଃ ଯାହାକୁଣ୍ଡିତାଃ ରକ୍ଷଣାକୁଣ୍ଡିତାଃ ତୋହାହାନ୍ତିମୁଖୀଙ୍କରୀତିମୁଖୀ
ଆକ୍ରମେଣିକୁଣ୍ଡିତାଃ ଯାହାକୁଣ୍ଡିତାଃ ରକ୍ଷଣାକୁଣ୍ଡିତାଃ ତୋହାହାନ୍ତିମୁଖୀଙ୍କରୀତିମୁଖୀ
ଆକ୍ରମେଣିକୁଣ୍ଡିତାଃ ଯାହାକୁଣ୍ଡିତାଃ ରକ୍ଷଣାକୁଣ୍ଡିତାଃ ତୋହାହାନ୍ତିମୁଖୀଙ୍କରୀତିମୁଖୀ

(၆)ရက်မြောက်နှင့်တွင် ဆင်ဖမ်းကျွမ်းကျင်သူများ
နှင့် ဆင်ရှာဖွေရေးအဖွဲ့များ တော်ဆင်များရှိသည့်နေရာသို့
စတင်ချုပ်းကပ်ခဲ့ပါသည်။ အလွန်သတိထားချုပ်းကပ်ရ

သည်ဖြစ်၍ တစ်ဖွဲ့တွင် ဆင်ဖမ်းကျင်သူ(၂)ပြီးပါပြီး
တစ်ဖွဲ့တွင် ဆင်ဖမ်းကျင်သူ(၁)ပြီး ပါရှိအောင်ပြန်
လည်ဖွဲ့စည်းခဲ့ရပါသည်။

သစ်တော်ဦးစီးဌာနရှိ စာရေးသူတို့ ဝန်ထမ်းအား
လုံးမှာ ဆင်ဖမ်းအတွေ့အကြံ၊ တောဆင်အတွေ့အကြံမရှိ
ခြင်းတို့ကြော်ပြုခြင်း အန္တရာယ်မကျေဟောကြော်စေရေး ထိနိုင်
မှုမရှိစေရေး ဆင်ကလေးပြန်လည်ရရှိရေး အထူးစွဲစား
ဆောင်ရွက်ကြပါသည်။

(၇) ရက်မြောက်နေ့တွင် ဆင်ဖမ်းကျမ်းကျင်သူ
ခေါင်းဆောင်ပါဝင်သောအဖွဲ့မှ ဆင်ကလေး တောင်ထန်း
မောင်နှင့် တောဆင်(၂၂)ကောင် တွဲနေသည်ကို နံနက်(၁၀)
နာရီတွင် တိုက်ဆိုင်အံ့သွာ တွေ့ရှိခဲ့ပါသည်။

သို့ရာတွင် တောဆင်(၁၂)ကောင်ခန့်ရှိနေပြီး
ဖျောက်အိုးများထပ်ပဲလိုအပ်၍ ဝန်ထမ်း(၂၂)ဦးအား ဒိုက်ညီး
မြှေ့သို့(၃)ရက်မြောက်နေ့တွင် စေလွှတ်ခဲ့ရာ (၁၀)ရက်မြောက်
နေ့တွင်ရောက်ရှိလာပါသည်။ (၁၁)ရက်မြောက်နေ့နှင့် (၁၂)
ရက်မြောက်နေ့များတွင် ဖျောက်အိုးများဖောက်၍လည်း
ကောင်း၊ ဝါးလုံးများမီးရှိ၍လည်းကောင်း ဆင်ကလေး
အား တောဆင်များအနီးမှခွဲထုတ်ရန် နည်းမျိုးစုံကြီးစား၍
စွန့်စားဆောင်ရွက်ခဲ့ရပါသည်။ (၁၃)ရက်မြောက်နေ့တွင်
ထပ်ပဲကြီးစားခဲ့ရာ ဉာဏ်ပိုင်းတွင် တောဆင်(၂၂)ကောင်
သည် ဆင်ကလေးအနီးမှ ခွဲခွာသွားခဲ့သော်လည်း ဆင်
ကလေးအနီးမလှမ်းမကမ်းမှာပင် ရှိနေခဲ့၍လည်းကောင်း၊ ဉာဏ်
ညာမောင်ဘက်သို့ရောက်ရှိလာ၍လည်းကောင်း ဖမ်းဆီး
ရန်အခက်အခဲ၍ရှိ၍ အနီးပတ်ဝန်းကျင်တွင် အလုပ်ကျေ
ကင်းခြောင်ကြည့် ဉာဏ်ပိုင်းရပါသည်။

(၁၄)ရက်မြောက်နှင့်တွင် နံနက်တော့မှစတင်၍
၌ဆင်ကလေးအနီးသို့ ဆင်ဖမ်းကျမ်းကျင့်သူခေါင်းဆောင်
မှ ဦးဆောင်၌ချဉ်းကပ်ခဲ့ပါသည်။ ညုပိုင်းတွင် ခေါင်းဆောင်
မှ မနက်တော့တွင် ဆင်ကလေးအနီးသို့ ချဉ်းကပ် ဖမ်း
ဆီးမည်ဖြစ်သော်လည်း တော့ဆင်(၂)ကောင်မှာ ဆင်က
လေးအနီးတွင်ရှိနေ၍ အထူးသတိထားရန် တော့ဆင်(၂)
ကောင်အား တစ်စွဲမှုပြောက်လှန်၍ အန္တရာယ်မရှိ ထွက်ခွာ
သွားသည်နှင့် အနီးကပ်ဝင်ရောက်ဖမ်းဆီးမည်ဖြစ်ကြောင်း
ကြိုတင် အသိပေးထားပါသည်။

သိဖြစ်၍ တောဆင်(၂)ကောင် ထွက်ချိသွားသည့်
နှင့်တစ်ပြိုင်နက် ဆင်ဖမ်းကျမ်းကျင့်သူပေါင်းဆောင်မှ
အမှားအယွင်းပရှိ သေချာတိကျွော ဆင်ကလေး တောင်
ထန်းမောင်အား နံနက်(၁၀)နာရီတွင် ပိုင်နိုင်စွာ လက်ရ^၅
ဖမ်းဆောင်ခဲ့ပါသည်။

ဆင်ဖမ်းကျေမ်းကျင်သူခေါင်းဆောင် ဥက္ကနနှစ်

တင်စဉ် ပြောပြခဲ့သည့်အတိုင်း (၁၄)ရက်မြောက်နေ့တွင် ဆင်ကလေးတောင်ထန်းမောင်အား ပြန်လည်ဖမ်းဆီးရ ရှုခဲ့ပြီး ရဲနဲယ်ကြိုးရိုင်းရှိ စိုက်ခင်းစခန်းသို့ အောင်မြင်စွာ ခေါ်ဆောင်နိုင်ခဲ့ပါသည်။

ထိုအချိန်မှစ၍ ဆင်နှင့်ပတ်သက်ဆက်နှုန်းသူများ လက်ခံယုံကြည်သည့် ဥတေနနတ်အား ဗုဒ္ဓဘာသာဓရလေ့ ထုံးတမ်းဆိုင်ရာ မိရိုးပလာနတ်ယုံကြည်မှုနှင့်အညီ အလွန် သက်ဝင်စွာ လက်ခံယုံကြည်ခဲ့ပါသည်။

မြန်မာ့သုစ္တလုပ်ငန်း သစ်ထုတ်စေရေးဌာနတွင် တာဝန် ထမ်းဆောင်ခဲ့ရစဉ် ဝန်ထမ်းဘဝတစ်လျောက်၌ လည်း စာရေးသူနှင့်အတူ တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့ရသည့် ဝန်ထမ်းများအား ဆင်ကလေး တောင်ထန်းမောင်နှင့် ဦးတေနနတ် အကြောင်း ကိုယ်တွေ့မှတ်တမ်းကိုပြန်လည် ဖောက်သည် ချုံ မိမိ၏ယုံကြည်သက်ဝင်မှုအား ပြောပြခဲ့ပါသည်။

သို့ဖြစ်ပါ၍ စာရေးသူ တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့ရ သည့်ပြည်နယ်တိုင်းဒေသကြီးနှင့် သစ်ထုတ်ရေးဒေသများ တွင်ရှိသော ဆင်ပိုင်းများ၊ ဆင်ထိန်းသိမ်းတောင့်ရောက်ရေး စန်းများတွင် ဥတေနနတ်အားအလေးအမြတ်ထားရှိ ရေးစဉ်ဆောင်ရွက်ပေးခဲ့ပါသည်။ ထို့အပြင် ဆင်နှင့် ဆင်ပိုင်းတို့အား တာဝန်ယူဆောင်ရွက်ရသည့်ဝန်ထမ်းများကို လည်း ဥတေနနတ်နှင့်ပတ်သက်၍ ဘဝဖြစ်စဉ် ဥတေနနတ်မင်းကျော်တန်ခိုးအစွမ်းထက်မှု၊ ဆင်များကို နိုင်နင်းစွာအပ်ချုပ်နိုင်မှု၊ ယနေ့တိုင် ဆင်ဖမ်းသူ ဆင်ထိန်းသိမ်းက ဆင်နှင့်ပတ်သက်သည့် တန်ခိုးကြီးနှင့်ပတ်သက်မှုများ အပြစ် ယုံကြည်သက်ဝင်ကြသည်ကို ဦးလှေင်၏ ဓမ္မပဒေဝဏ္ဏတော်များပါ ဥတေနနတ်မင်းကျော်သမိုင်းအကြောင်းအရာများအား ရှင်းလင်းပြောပြခဲ့ပါသည်။

စာရေးသူ၏ဘဝမှတ်တမ်းတွင် စွဲထင်ကျိုးရှိစေ ခဲ့သောဆင်ကလေးတောင်ထန်းမောင်နှင့် ဥတေနနတ်မင်းအကြောင်း ကိုယ်တွေ့ဖြစ်ခဲ့ပါအား မျှဝေရေးသား တင်ပြလိုက်ရပါသည်။

စာမျက်နှာ (၂၂) မှ အဆက် ➤

စစ်တွေ့ဖြို့သို့ ဆက်လက်ထွက်ခွာခြင်း

နံနက်မိုးလင်းသည်နှင့် သဘောကြီးမှာ ဆက်လက်ထွက်ခွာပါတော့သည်။ မြေပုံမှ ပေါက်တော့၊ ထိုမှ ပေါက်တော့ဝါတို့ကိုကျော်ဖြတ်လျက် စစ်တွေ့ဖြို့နှင့်အနီးမှ ဆတ်ကျခြောင်းအတွင်းသို့ ညနေ င-နာရီလောက်တွင် ရောက်ရှိပါတော့သည်။ စစ်တွေ့ဆိပ်ကမ်းတွင် လာကြိုသူ၊ ပစ္စည်းသယ်သူ၊ တည်းခိုရန်နေရာရှာသူများဖြင့် စည်ကား နေပါသည်။

သဘောကြီးနားပြီ

မိမိတို့ခရိုးသွားများအား ကြုံးတမ်းခက်ထန် လှသောပင်လယ်ပြင်ပေါ်တွင် ခက်ခဲစွာဖြတ်ကျော်သယ်ဆောင်ခဲ့ပြီး အန္တရာယ်ရှိသောက္ခာပနီကဲသို့နေရာများကို ကျော်ဖြတ်ဝန်ဆောင်မှုပေးခဲ့သောသဘောကြီးမှာ အင်အားကြီးသောရန်သူများကိုအောင်မြင်ခဲ့သော စစ်သူကြီးကဲသို့ ပိတ်အပြုံးကြီးဖြင့် ဆတ်ကျခြောင်းအတွင်း အောင်မြင်ခန့်သူးစွာအနားယူနေသည်ကိုဖြင့်ရပါတော့သည်။

ခရီးသည်အားလုံးသည်လည်း ကြောက်လန္တတွားလမ်းလျောက်သင်ရင်း အန္တရာယ်ကင်းစွာ မိခင်ရင်ခွင့်သို့ ဝါးဝင်မိသော ကလေးငယ် ကဲသို့ အားရှုပ်းသာပိတ်အပြုံးများဖြင့် စစ်တွေ့ဖြို့တွင်ရောက်ရှိရပ်နားပါတော့သည်။ မိမိတို့လည်း စစ်တွေ့ဖြို့ရိုရာမင်းဆိုင်တွင် နှစ်ညာတာတည်းနိုးခဲ့ပါသည်။ နောက်နေ့တွင် စစ်တွေ့ဖြို့မှ ဘူးသီးတောင်ဖြို့မှုတစ်ဆင့် ဘူးသီးတောင်ဖြို့သို့ ညနေပိုင်းတွင်ရောက်ရှိရပါတော့သည်။ လိုက်ပို့သောယောက်ဖောင်မှုများ အလွန်ကြောက်ရွှေ့ခဲ့ပြီး အဖေအမေနှင့်မတွေ့ရာ့နေတော့မည်ဟုဆိုကာ နောက်တစ်နေ့တွင် ပြည်မသို့ ချက်ခြင်းပြန်သွားပါတော့သည်။

က္ခာပနီအား အောင်မြင်စွာဖြတ်ကျော်ခဲ့သော မြေပြန်သွား ကျွန်ုတ်တော်သည် ပင်လယ်တွင်နားခိုရင်းလုပ်ငန်းတာဝန်များ ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ရပါတော့သည်။

သစ်တော်ပြုနှုန်း၊ သုင့်ချိန်သုံး

ပြည်လုပ်ငန်းနှင့်တို့စိတ်ဝပ်။

ဝေါဒအသပ် ... ပြော့ဖျော်ရှင် အမှတ်တော်

အောင်ကျော်စိုး (ဇန)

တောတောင်ထဲနေ စိုက်ခင်းစိုက်ရည် ကာလတွေမှာ....

နတ္တလင်းမြို့နယ် သဖန်းတိုးခဲ့ကြုံးပိုင်း ရွှေးခေတ်ဘိုတဲ့ဟောင်း Forest Rest House နေရာနေခဲ့စဉ်က မမြင်ရတဲ့လောကသားတွေ စိုးတဝါးကြုံရာ

ကိုယ် ပြောင်းသွားပြီး နောက်လူတွေ ထင်ထင်ရှားရှားကြုံရတာ ရေးခဲ့ဖူးပါတယ်.... ဒီတခါကြုံရတာတော့ အဲဒီကနေ ချောက်မြို့နယ်ပြောင်းပြီး ကာကွယ်တော့ သစ်တောစခန်းမှာကြုံခဲ့ရတာလေးတွေပါ။

၁၉၉၃ January မှာ ချောက်မြို့ကို စတင်ရောက်ရှိ တာဝန်ထမ်းဆောင်ရပါတယ်။ ကျွန်တော်နဲ့တစ်ပြိုင်တည်း ရောက်လာတာ ၈၅ ကိုသိန်းရွေ့ပါ။ ဟိုတို့က FRI ထွက် တောအုပ်ကြီးဦးအောင်ပိုင်လည်း နောက်ထပ်ရောက်လာတယ်။ တောင်တွင်းကြီးသား လူရှိုးကြီးပါ။

နောက်တော့ ဆုံးပါးသွားရှားပြီ့ဖြစ်တဲ့ညီငယ် ၉၃ ကိုသိန်းဝင်းထပ်ရောက်လာပါတယ်။ ရောက်ရောက်ချင်း ကိုသိန်းရွေ့က စိုက်ခင်းတာဝန်၊ ကျွန်တော်ကို နယ်တာဝန်ပေးခဲ့ပါတယ်။ SO က အစ်ကို ဦးစိုးဝင်း ၧ၉ ဖြစ်ပါတယ်။ နယ်တာဝန်ဆိုတော့ အပူပိုင်းတော့ခြောက်လေးတွေသာရှိတဲ့ ချောက်မြို့နယ်က ထိုစဉ်က --- (က)မြို့နယ်ဖြစ်ပြီး အစိုက်က ရုံးထိုင်၊ မယကနဲ့အစည်းအဝေးတက်နဲ့ တွေးဗျားလာပ်တွေသာ လုပ်ရတာပါ။

ရော့ဖို့မပို့တစ်ယောက်အိမ်မှာ အပေါ်ထပ်အခန်းလားနေရပါတယ်။ ထိုစဉ်က အကုပ္ပါးစိုးဝင်းကလည်း ကိုး ခရှင်စိမိန်စိုးစ.... မင်းကန်တောင်စိမ်းလန်းစို့ပြည်ရေးဆိုတာလည်း ဝန်ကြီး চွေးပြေားလုပ်တဲ့ နာမည်ကြီးချိန်မို့ ရော့ခြောက်လာရင် ကျောက်ပန်းတော်နဲ့ ချောက်လမ်းခွဲလမ်းဆုံးရှိရှာမှုပဲ ပျီးဥယျာဉ်ဆောက် စခန်းချေနေထိုင်ပြီး ကျွန်တော်ကို မြို့နဲ့ရုံးလုပ်ငန်းလွှဲထားပါတော့တယ်။

ချောက်မှာ အိမ်လားနေစဉ် ရိုစားအဖြစ်ကြုံခဲ့ပါသေးတယ်။ ချောက်ဆိုတာ ကိုလိုနိုင်တော်ရော့ဖို့ထုတ်လုပ်မြို့ တော်မို့ ရော့ဝန်ထမ်းအိမ်ရာ လွှန်စွာပေါ်သောမြို့ဖြစ်ပြီး နေရာတွေပြန်ကျွဲတည်ရှုပါတယ်။

ကျွန်တော်လားနေတဲ့အိမ်က ထောင့်စွန်းခြုံဖြစ်ပြီး အဗြားအိမ်ဝင်းတွေထက် ခြိုက်ယူယ်ပါတယ်။ အိမ်တွေက သစ်သားအိမ် ထရဲ့ကာ သွေ့ပို့ဗုံးနှစ်ထပ်အိမ်တွေပါ။ ရော့ဝဝသုတ်ထားဆိုင်လို့ ကြောရည်ခံနိုင်ပည်တော့ရှုပါတယ်။ ကိုသိန်းရွေ့အပါအဝင်ကျွန်သူတွေက တောမှာ၊ ကိုယ်ပဲမြို့နေယောင်လည်ပျင်းစရာဆိုတော့ forester တို့အပန်းဖြေရာ ထုံးစုံဖြစ်သော ညာနေခင်းများကို ဝန်ထမ်းအဖော်ရှား တစ်ခါတလေလည်း တယောက်ထဲကျွဲ့ ဆိုင်ကနေ ညာ ဝနာရီလောက်ဆို ထွေထွေနဲ့ပြန် အိမ်လား အပေါ်ခန်းလေးတက်အိပ်နဲ့ ဖြတ်သန်းရပါတော့တယ်။

ပြဿနာက တစ်ရေးနှီးရင် ရေဆာ.... ကန်တော့ပါရဲ့.. အပေါ့စွန်း တစ်ကြိမ်တော့ပြုရတာပေါ့။ အိမ်အောက် ကိုဆင်းရင် အိမ်ကိုကျော်ပြီး နောက်ခိုင်လှမ်းလွှဲများရင် အိမ်သာရောက်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဘေးဖက်ခြုံစည်းရှုံးကို သွားရင် ကုလ္ပာပင်ကြီးအောက်....လူရှင်းပြီး ခြုံစည်းရှုံးဟိုဖက်မှာ လူမနောက်တဲ့အဆောက်အအိုတစ်ခုရှိပြီး လူရှင်းတော့ အဲဒီဖက်ပဲသွားပြီး ကိစ္စရှင်းလိုက်ရပါတယ်။

ဒီလိုနဲ့ စခန်းသွားပြီး တစ်လလောက်ကြားမှ သိလိုက်ရတာတစ်ခုကြောင့် ပြန်တွေးကြက်သီးထပ်ပါတယ်။ အဲဒီ ကတော့ အပေါ်မှာရေးတဲ့ ညာဖက် ကျွန်တော်အနီးက်သွားတဲ့အဆောက်အအိုရဲ့ ဟိုဖက်ခိုင်လှမ်းလွှဲများမှာ ဆေးရုံရှိပြီး (အိမ်ရှင်က ကျွန်တော်ကြားမှာစိုးလို့မပြောတာ) ကျွန်တော်က လူမနေားသီထားတဲ့ အဲဒီအဆောက်အအိုက ဆေးရုံရှင်စွဲရုံပါတဲ့များ။

ဘဝဲ့ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း - ချောက်မြို့မှာ

အိမ်ရှင်က ကျွန်တော်ကြားမှာစိုးလို့မပြောခဲ့တော့ မကြာက်မရှုံး ညာတိုင်းအပေါ့သွားခဲ့တဲ့ ခြုံတစ်ဖက်က အဆောက်အအိုက ရော့ဆေးရုံရဲ့ ရင်ခွဲရုံဖြစ်ကြောင်းသိလိုက်ရတဲ့အချိန်ကစပြီး သတ္တိခဲ့ကြီးကျွန်တော်ဟာ ညာ ဖက်ကိစ္စ အတွက် ရေသွှေ့သူးခွဲတွေဆောင်ထားလိုက်ရပါတော့တယ်။

ကျွန်တော်က နာနာဘာဝကိုအရမ်းကြောက်တတ်သူမဟုတ်ပေါ့ ကြောက်တော့ကြောက်ပါတယ်။ အိမ်အပေါ် ထပ်ကို အပြင်လေခါးကတာက်ရတာဖြစ်ပြီး အပေါ်မှာ အခန်း ၂ ခန်းရှုပါတယ်။ကျွန်ဗိုလ်ချုပ်ရုံးရင်းရန်းငါးထားပြီး ခြေရှင်းခန်းမှာ အသက် ၈၀ ကျော် သုတေသနမျိုးတော် အဖော်းတစ်ယောက်ကိုထားတာပါ။ အဲဒီအိမ်မှာ တစ်နှစ် ခွဲကျော်လောက်နေ့ ရုံးတက်ရာကနေ နောက်ပိုင်း ကျွန်တော် စိုက်ခင်းတာဝန်ပြောင်းလုပ်တော့ မြို့ပြန်ရင် အိပ်ဖို့ဆက် ငှားပါတယ်။ ကျွန်တော်အိမ်မှာမရှိ ကြာသွားတဲ့ကာလ တစ်ခုမှာ အဖော်းကဆုံးပါးသွားပါတယ်။ ကျွန်တော်က မသိပါဘူး။

မြို့ပြန်လာတဲ့အပါ ကိုယ့်အခန်းပြန်လာအိပ်ပေါ့။ ဟိုဖက်ခန်းက ချောက်ချောက်ချက်ချက် အသံကြားလည်း အဖော်းအိပ်မပျော်လို့ထင်ပေါ့.... အဖော်းလည်း မတွေ့ပိုပါဘူးပေါ့....သွားရင်းလာရင်း သုံးလလောက်ကြာ စကား ပိပ်လို့မေးကြည့်မှ ကျွန်တော်ခနီးသွားနေတုန်း ဆုံးပါးသွား ကြောင်းသိရပါတော့တယ်။

ဒီဖြစ်ရပ်တွေကို စဉ်းစားမိရင် ခြောက်ခြားမှုဟာ စိတ်ပေါ်မူတည်မှန်းလည်း သိသာပါတယ်။ ရင်ခွဲရုံးနား ည် ဖက်သွားတုန်းကော... အဖော်းဆုံးပါးပြီး သူ့ဘေးခန်း တစ်ယောက်တည်းအိပ်တုန်းကော.... ဘာမှ မသိခင် ဘာမှ လည်းမဖြစ် ကြောက်လည်း မကြောက်ခဲ့ပါဘူး.... ကံမြင့် ချိန်မြို့ မသိတာလည်း ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။ သိပြီးချိန်မှာတော့ စိတ်ထဲ သရိုးသရိုးဖြစ်တာအမှန်ပါပဲ။ နောက်တော့ဘေး ခန်းကို အိမ်ရှင်ခဲ့တဲ့လေး လာအိပ်လာနေပါတယ်။

နောက် သုံးလလောက်အကြာမှာတော့ အိမ်ကို ပြန်အပ်လိုက်ပြီး တော့မှာပဲနေဖြစ်ကာ မြို့တက် အိပ်ဖြစ် လျှင် တည်းခိုခန်းပဲ အိပ်ဖြစ်ပါတော့တယ်။ အိမ်ရှင်ဖို့မင်္ဂီး အမျိုးသမီးအန်တိက စေတနာကောင်းပါတယ်။ နောက် ပိုင်း ခင်မင်လာတော့ အဝတ်လျှော်ပေး ဟင်းချက်ပေးက အစ အတင်းလုပ်ပေးပြီး ကျွန်တော့အပေါ် လေးစားခင်မင် သူပါ။ ကျွန်တော်အိမ်ခန်းအုပ်ပြီးတော့ ကျွန်တော့လို့ အိမ်ငှားမျိုး နောက်ထပ်မရှိတော့ဘူးပြောပြီး အိမ်ငါး မတင် တော့ပါဘူး။ ရော်မိသားစုတွေအတွက် ဒါလေးက စားဝတ် နေရေးအထောက်အကူပြုပါ။ ကျွန်တော့ကို မကြောက် အောင် ပြောမပြုနေခဲ့တာတွေက သုတော် စေတနာသက် သက်သာဖြစ်ပါတယ်။

ချောက်မြို့နေစဉ် အမှတ်တရကြံ့ခဲ့တာလေး နောက်တစ်ခုက စာရေးဆရာ မင်းသိရှုရဲ့ ပထာဏဆုံး အိုး ဟောင်းနဲ့ တွေ့ဖူးခဲ့တာပါ။ ရင်းရင်းနှီးနှီးကိုရှုခဲ့တာပါ။ ဘာကြောင်းဆိုတော့ သူဖွင့်တဲ့စားသောက်ဆိုင်မှာ bill ဖွင့်

စားသုံးသူဖြစ်ခဲ့လိုပါပဲ.... ကျွန်တော်တို့ forester တွေဟာ ရောက်ရာအရပ်မှာ bill ဖွင့်စားသောက်ရလောက်အောင် စားသောက်ဆိုင်တွေနဲ့ ခင်မင်တတ်ကြပါတယ်။ ဒါမှ ဘိုင် ပြတ်နေလဲ မပူရ.... အရှုန်ရတုန်း ငွေစာရင်းတွက်ရှင်းနေ စရာလည်းမလိုတော့ဘူး။ စားသောက်ပြီးရင် ကဏာဟိ.... မှတ်လေလေလေ့.... လကုန်မှုပဲ ပေါင်းရှင်းလေသတည်းပေါ့။

ပထာဏတော့ ဆိုင်စုပေါ့.... နောက်တော့ သူဖွင့်တဲ့ဆိုင်ခန်းလေး အင်းအကျင်း အစားအသောက် ကောင်းတာတွေကြောင့် နောက်ပိုင်းညာနေခင်းတွေမှာ သူ့ဆိုင်ပိုင် ဖြစ်ပါတော့တယ်။ ခင်လာတော့ ပြောကြဆုံးကြရင်း သိလာရတာပါ။ တရုတ်ကပြား ခေတ်ဆန်ဆောရွှေ့ပေါ့။ ပါ။ သူ့မှာလည်း နောက်အိမ်ထောင်နဲ့သားသမီးတွေနဲ့ပါ။

အကုန်ဆိုင်မှာ ပိုင်းလုပ်ပိုင်းစားပါ။ တစ်ခါ တစ်ခါ တော့ မင်းသိခဲ့နဲ့ရွှေ့တဲ့သားအကြီး သူ့အမောလေတွေတတ်တတ်တဲ့ရပါတယ်။ ထူးခြားတာက သူ့အစ်ကိုဝိုင်းကွဲတွေက အကြောင်းတွေပါတယ်။ သူ့အမောက တရုတ်ယူ.... သူ့အဒေါ်က အကြောင်းတွေပါတယ်.... မသိသူတွေက တရုတ်နဲ့ အကြောင်းတွေပါတယ်။ တရုတ်နဲ့ အောင်နှမတတ်နေလို့ အဲသုကြ ကြောင်းပြောပြလေ့ရှုပါတယ်။

ဒီလို့မနက်တာကို တွဲဖက်တော့ခေါင်းအောင်ဇော် (ယခု တော့အုပ်ကြီး ရော်ချောင်း စိမ်းစိုး)ဆီစား.... ညာတာကို ဆိုင်တွေမှာပြီးနဲ့....ချောက်မြို့နေ ဘဝတစ်စိတ်တစ်ပိုင်းကို တစ်နှစ်ခွဲကျော်ကျော်ဖြတ်ခဲ့ရပါတယ်။ ထမင်းစားကောင်းအောင် ကြိုက်တဲ့ဟင်း ဦးစားပေးချက်ကျွေးတတ်တဲ့အောင်ဇော်မိန်းမ မဖော်ကိုလည်း သတိရကျွေးနှုံးတင်ပြီး ခုတိုင် ဓိသားစုသံယောဇုံမပြတ်ကြပါ။

ချောက်မှာနေစဉ် မြို့ရဲ့မည်ကြီး အေးစေတိကို လည်း ညာနေခင်းအချို့မှာ သွားရောက်ဖူးဖြစ်သလို နှစ်စဉ် ကျင်းပတဲ့ဆောင်းတွင်းကာလ အေးစေတိဘူးရားပွဲကလည်း ပျော်စရာတစ်ခုပါပဲ။

တောင်တွေ ဝန်းရုံနေတဲ့ ရောက်၊ မြေပြန်ထဲ မှာ တည်ထားတာမြို့ ရောက် ကနေ ချောက် အမောလေ့တွင်လာကြောင်းပြောကြပါတယ်။

ရော်မြေဖြစ်လို့ ဝန်ထပ်းတစ်ဝန်လောက်ရှိပြီး ထူးခြားတာက မြေလတ်ပေါ့ ရေ အရမ်းမရှုံးပါဘူး။ ရောဝတိမြတ်ကြီးဘေးမှာရှိပြီး ရေနဲ့ကြာနက ပိုက်ကြီးတွေနဲ့ စုပ်တင် သံကန်ကြီးတွေမှာ ကျောက်ချဉ်ထည့်သနဲ့ ပိုက်လိုင်းတွေနဲ့ရေပြန်ဖြန့်၊ စည်ပင်ရေဖြန်စနစ်လည်း သီးသန့်ရှုလိုပါပဲ။

နောက်တစ်ခုက နယ်မြို့ဖြစ်ပေါ့ အဲဒီကတည်းက မောင်တော်ယူပြီးဆွဲလပ်းကြောင်းတွေ ခေတ်ပိုပါ

တယ်။ ချောက်ကနေ ရန်ကုန်-မန္တလေး-မြင်းခြီး-တော်ကြီး စသဖြင့် တိုက်ရှိက်ကားတွေရှိပါတယ်။

‘မြဲ’ သုံးလုံးကားလိုင်းကတော့ မြို့ရှဲနာမည်ကြီး မန္တလေးကားလိုင်းပါ။ ဒီလိုနဲ့ တစ်နှစ်ခွဲကျော်ကာလ မြို့မှာကြောတော့ နေရတာပြီးငွေပြီး တော့မှာနေ စိုက်ခင်းပါ စိုက်ချင်ကြောင်း အစိုက် ဦးစီးဝင်းကိုပြောပြီး ၁၉၉၄ အောက်တိုဘာလလောက်က စပြီး ဆင်ကကာကွယ်တော့ ခေါ် တော့စခန်းနဲ့ ငွေးချို့တော့စခန်းနေဖို့ပြောင်းစဉ် တွေကြောရတဲ့ သဘာဝလွန်ဖြစ်ရပ်အချို့ကို ဆက်ရေးသွားပါမယ်။

တော့ဆင်း စိုက်ခင်းစဖို့ ပထမဆုံး ငွေးချို့စိုက်ခင်း စခန်းကို စပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ပါတယ်၊ အဲဒီနေရာက ငွေးချို့ရွှေ့လမ်းဆုံးကနေ ကျောက်ပန်းတောင်းဘက်အသွား မင်းကန်တောင်တန်းနဲ့ ငွေးချို့တောင်တန်းကြားက ကားလမ်းကြောင်းအလွန် လမ်းရဲ့ပြောက်ဘက်ကွက်လပ်ကို အစိုက်ဦးစီးဝင်းဖန်တီးသော ပျိုးညျှော်နဲ့စခန်းဖြစ်ပါတယ်။ လမ်းတောင်ဘက်မှာ ကန်အတွက် ဆည်ပိတ်လိုက်တာမို့ ရေထဲမှာ ထန်းပင်တွေပေါက်နေသလို ပုံပေါ်နေသော (အချို့ပြေားနိုင်များမှာ အလုပ်ဖော်ပြလေ့ရှိ) ရေကန်ကြီးရှုံးနေပါတယ်။ ကျော်ပိုန်းရှုံးကြုံတဲ့ ပန်းမြိုင်လယ်က ဥယျာဉ်များမှာ ပါသောရေကန်ထင်ပါရဲ့။

စခန်းမှာက တန်းလျားနှစ်လုံးရှိရာမှာ ခေါင်းရင်းဖက်အလုံးက ထိပ်ဆုံးခေါင်းရင်းခန်းကို သိန်းရွှေ့နေနှင့်ပြီး ဖြစ်တာမို့ အဲဒီအခန်းပဲ ကိုယ်က နေထိုက်ပါတယ်။ ၁၉၉၄ နှစ်စမှာ ကိုးခရိုင်စင်းလန်းစိပ်ည်ရေးစလုပ်တော့ မင်းကန်တောင်စိမ်းလန်းစိပ်ည်ရေးအထူးစီးပီးကိုနဲ့နွဲစတာမို့ ဦးစီးဝင်းက အခြေခံနေထိုင်ပြီး စခန်းနဲ့ ပျိုးညျှော်ဆောက်၊ ရေစက်တူး ပိုက်လိုင်းသွယ်တွေလုပ်ပြီး ၁၉၉၄ မိုးတွင်း စိုက်ခင်းစိုက်ပြီးချို့ ဖြစ်ပါတယ်။ ရှာ ၁၉၉၅ အတွက် ငွေးချို့တောင်တန်း ဆက်စီးစဉ်နေချိန်ဖြစ်ပြီး.. အဲဒီကို ဦးစီးဝင်းကိုယ်တိုင်းစီးဆောင်ရွက်မှုပြစ်ပါတယ်။

ကျွန်ုတော်ကတော့ အဲဒီကနေ ၅ မိုင်အကွာ်မှာ ၅၀၀ ကေ စိုက်ရှိတဲ့ ဆင်ကကာကွယ်တော့အတွင်းမှာ ၅၀၀ ကေ စိုက်

ခင်းသီးသန့်တာဝန်ယူဖို့ဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်ုတော်ရောက်တာ October လောက်ဖြစ်ပြီး November ကစပြီး အပင်စိုက်မဲ့နေရာ ပြေပြေပြင်(ကျင်းတူး) လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရမှာဖြစ်ပါတယ်။

အဲဒီအချိန်မှာ ၉၃ ဆင်း ကိုသန်းဝင်းကလည်း ရှိနေတော့... ဦးစီးဝင်းက ကျွန်ုတော်ဦးစီး ကေ ၅၀၀ စိုက်ဖို့စိတ်တာပါ။ ကိုသိန်းရွောက ကျွန်ုတော်နေခဲ့ရာ မြို့ပေါ်တက်ဖို့ဖြစ်ပါတယ်... အဲဒီမှာ ကျွန်ုတော်စဉ်းစားတာက ကိုသန်းဝင်းက ဆင်ကကာကွယ်တော့မှာ တစ်နှစ်နေပြီး လုပ်ငန်းအတွေ့အကြံ တစ်နှစ်ရဲပြီး ဖြစ်ပါတယ်။

ဒါကြောင့် ၅၀၀ ကေ ကျွန်ုတော်က ဦးစီးပြီး သူ့ကိုတွေဖက် ကျွန်ုတော်ဆိတ်ထား.. လုပ်မယ့်အစား... သူ လည်းလုပ်ချင်မှုပေါ့ အစိုက် ဦးစီးပြီး သူနဲ့ကျွန်ုတော် ၂၅၀ ကေစီပဲ သီးသန့်တာဝန်ပေးစာထုတ်ဖို့ အစိုက်ဦးစီးဝင်းကိုပြောတော့ လက်ခဲ့ပါတယ်။

အဲလိုစီးစဉ်တဲ့အတွက် ကိုသန်းဝင်းမှာ အုပ်ချုပ်မှု အတွေ့အကြံရသေလို ကိုယ်စိုင်လွှတ်လပ်ခွင့်ရှိလို တာဝန်ယူတာဝန်ခံရမှုပြစ်ပြီး၊ ကျွန်ုတော်မှုလည်း အလုပ်ငန်ထုတ်ဝန်ပိုး တစ်ဝက်လျှော့ကျေပါတယ်။ Forestry ညီအစ်ကိုချင်းစေတနာကို သူသိပါတယ်... ဒါကြောင့်လည်း ကိုသန်းဝင်းကိုသိန်းရွေ့တို့ဟာ တစ်သက်တာ သံယောဇ်ရှိ ညီအစ်ကိုများဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။

ထိနည်းလည်းကောင်း ခင်မင်းသံယောဇ်ရှိခဲ့ကြသော (၈၇ ဘင်းရဲ့ စကားနားပြောရရင် ရွှေညီအစ်ကိုများ)အကြောင်းကိုတော့ ဘဝတစ်လျှောက်တွေ့ခံလုပ်ကိုရိုးကြမှုပဲ ဖိအားတွေကြားက ပေတေရှိန်းကန်မှုတွေနဲ့ အတူ အသေးစိတ်ရေးပါတော့မယ်။

အတ်လမ်းစပဲ ဆင်ကကာကွယ်တော့စခန်းကို ၉၄ November လဆန်းမှာ စရောက်ပါပြီ။

ငွေးချို့-ချောက်လမ်း...

ငွေးချို့ကနေ ၅ မိုင်ခန့်အကွာ် ကားလမ်းရဲ့ အနောက်ဖက်တေားမှာရှိပါတယ်။ ကားလမ်းကနေ ၃ ဖာလုံးအထူး ဝင်သွားရပါတယ်။ ကြားထဲမှာ ခေါင်းလေး

အနီး သနီး တည်း နိုပစေးစသည်ဖြင့် အပူပိုင်းတောပါက် ပင်ယေလေးများရှိသလို... လူသွားလမ်းဘေး လုံးပတ် ၆ ပေကျော် လွန်ပင်ညာပင်ကြီးများလည်း ရှိပါတယ်။ ကွက်လပ်လိုတစ်ခုတွေလို့မေးတော့ အရင်က တန်းလွှား ဟောင်းနေရာဖြစ်ပြီး တဆွဲရှိတယ်လို့ ပါးစစ်ကား ပြော ကြပါတယ်။ ကွက်လပ်အလွန် တောလေးပြီးမှ လက်ရှိ စခန်းကွက်လပ်ကိုရောက်ပါတယ်။

စခန်းရဲနောက်ဘက်ကတော့ အပူပိုင်းတောာခြားက် သစ်ပင်တွေ ပျုံးဖောက်ရောက်နေပါတယ်... အဆောက်အအို ၃လုံးရှိပြီး...တောင်စွန်မှာ နဲ့နဲ့ယိုင်နေတဲ့ အိမ်အလယ်က ကိုသန်းဝင်းမိသားစုနေဖိမ်၊ ပြောက်စွန်ဖျားမှာတော့ ကိုသန်းဝင်းတွဲမယ့် တော့အပ်၊ တေားခေါင်းတွေစုနေကြ ပါတယ်။ ဒါနဲ့ပဲ ကျွန်တော်နဲ့တွဲဖော် တော့အပ်၊ တေားခေါင်း ဆရာတော် ဤ ဥယောက်... နဲ့နဲ့ယိုင်နေတဲ့ အိမ်ပေါ်ပဲတက် နေလိုက်ကြပါတယ်။ ကျွန်တော်က သွားလာကိစွဲရှိသေးလို့ ငွေးချိုကအန်းကိုလည်း ဆက်ယူထားခဲ့ပါတယ်။

ဒီလိုနဲ့ စိုက်ခင်း ၂၅၀ ကေစီ နေရာရွေးတော့ ကိုသန်းဝင်းအဲ့ခဲ့က ဆင်ကစခန်းပြောက်ဘက် ကပ်ရက် ကားလမ်းအနောက်ဘက်ဖြစ်ပြီး၊ ကျွန်တော်က စခန်းကနေ ပြောက်ဘက် ၄ ပိုင်ခန့်အကွာ ကားလမ်းအရှေ့ဘက် နေရာဖြစ်နေပါတယ်။ ဒါကြောင့် ကျင်းတူးလုပ်ငန်း ဝန်ထမ်းကြီးကြပ်နောင့်နေးမှုဖြစ်မှုစုံလို့ နဲ့ရာမှာ စခန်းတဲ့ ထိုး သံရောက်ချေနေခဲ့ပါသေးတယ်။ နေတဲ့နေရာက တိုက် တိုက်ဆိုင်ဆိုင် နံမည်ကြီးနေရာပါ... ကြာနိုက်ဆရာတော်ကားမောက်ပဲပြီး ပျုံးဖောက်ရောက်လာတော့ ကားမောက်ပဲလွန်တော်မူတဲ့ ကားလမ်းကွေ့နေရာနားလေးပါ။

အရင်က ၉ ၃ ၈၃ ထနောင်းပင်ကြီးရှိလို ထနောင်းသုံးခွေ့ကွေ့လိုပေါ်ပြီး... ဆရာတော်ကြောင့် အဲဒီနား ကြာနိုက်ကွေ့လို့ ပေါ်ကြပါတော့တယ်။ အဲဒီနေရာမှာ ၈၀ ကေ ကျင်းတူးရှိနဲ့ ယာစိုက်ထားသွားနဲ့ ပြဿနာ ရှိနိုင်လို့ ရုပ်တန်လိုက်ပြီး ကျွန်နေရာရှာတဲ့အခါ ဆင်က စခန်း၏ အနောက်ဘက် ၁ ပိုင်ခွဲခန့်အကွာကို ကျွန် ၁၇၀ ကေ ဆောင်ရွက်ရမှာဖို့ ကြာနိုက်ကွေ့မှာ ၁ လွှဲကျော် နေပြီး... အဲဒီကနေ ဆင်ကစခန်း အိမ်ယိုင်ယိုင်ကို ပြန် ပြောင်းကြပြန်ပါတယ်။

ဒီလိုနဲ့ March လမှာ ကျင်းတူး April မှာ ကျင်းဖို့ပြီး... မိုးရွာတာနဲ့ အပင်စိုက်ဖို့ အချိန်ရောက်လာ ပါတော့တယ်။ ဆင်ကတော့ထဲက ၁၇၀ ကေ အရောက် ပျုံးပင်တွေသယ်စို့ လူည်းလမ်းကြောင်းတွေကို ကားမောင်း ဖို့ပြင်ထားရပါတယ်... မိုးနည်းဒေသဖို့ ပထမမိုးမှာ သစ်ပင်

အပြီးစိုက်နိုင်မှ စိုက်ခင်းအောင်မြင်ပါတယ်။ ဆင်က ကာ ကွယ်တော့စခန်းမှာနေစဉ် ၃ ခုတွေကြံ့ရတာမှာ ပထမ ဆုံးဖြစ်ရပ်က မိုးဦးသစ်ပင်စိုက်ချိန်မှာ ကြံ့ခဲ့ရတာပါ... ပျိုးပင်ပျိုးထားတာက မင်းကန်တောင်ခြေ မင်းကန်နားက ပျိုးဥယျာဉ်... အဲဒီကနေ အပင်ကားပေါ်တင် ကတ္တရာ လမ်း ၅ ပိုင် ပြောလမ်း ၂မိုင်ခန့် အကျက်ထဲ ကားမောင်း ဝင်ရာမှာကြာတာက ပျိုးပင်ကားတင်ချိန်ပါ။ အရပ်သား ကားတွေငှားရတာဖြစ်ပြီး ပျိုးပင် ၆၀၀ လောက်ကို ပျိုး ဥယျာဉ်မှာတင်ချိန် J နာရီခဲ့ကျော်ကြာပါတယ်။

ပျိုးကား အကျက်ထဲရောက်ရင် နံနက် ၉၉၁ရီခဲ့ ၁၀ နာရီမ့် နေ့စာနဲ့အချိန်နဲ့တွန်းလုပ်ရတာ အလုပ်တွက် ပြောကိုက်ပါဘူး... ဒါကြောင့် ကျွန်တော်က ဌာနက ရေ ကားမောင်း ကိုတင်မြင့်ကို အပိုင်ကိုယ့်နားကပ်ထားရပါ တယ်။ သူကလည်း ကျွန်တော် ကျေးဇူးမကင်းတာတွေ ရှိတော့ မဲ့မဲ့လှပြုလုပ်ပေးပါတယ်... သစ်ပင်စိုက်ရက်မှာ သစ်ပင်သယ်မဲ့ပျိုးဥယျာဉ်နဲ့တဲ့အပေါ်က ကျွန်တော်ရေးတဲ့ ဂေါ်တွေခန်း တန်းလွှားအိမ်ခန်းရှေ့ကွဲပျုံးပြုမှုမှာ ကျွန်တော်နဲ့ ကိုတင်မြင့်သွားအိမ်... မနက် ၅ နာရီ သူကိုရှိုး မင်းကန် ပျိုးဥယျာဉ်ကို ရေကားနဲ့သွား... ပျိုးပင်ချက်ချင်းတင် ရေ ကားပေါ်သံဖော်နဲ့ဝှက်လုပ်ထားတာမို့ ပျိုးပင် ၁၅၀၀ ကျော်လောက်ဆန့်ပါတယ်။

အဲဒီနဲ့ တစ်ခေါက်ပြေးလိုက်ရင် အကျက်ထဲ မနက် ၅ နာရီလောက် ပျိုးပင်စရောက်... အလုပ်စန့်ပြီး နောက်က အရပ်သားကားနဲ့ ပျိုးပင်ထပ်ရောက်လာတော့ အလုပ်ဆက်သွားတာပေါ့။

ဒါနဲ့ ဆရာ တပည့်နှစ်ယောက် လူပ်ရှားကြတဲ့... နံနက်ခင်းတစ်ခုမှာ အထူးအဆန်းလေး ကြံ့ရတာပါ။

အပေါ်မှာ ကျွန်တော်ရေးတဲ့ စခန်းအဝင်မြောလမ်းလေးက ပြောက်ဘက်မှာရှိပြီး၊ တောင်ဖက်မှာ အထွက်လမ်းရှိပါတယ်။ အဲဒီထွက်လမ်းကနေ က်ပ်ရက် ၂ ဖာလုံးလောက်မှာ စိုက်ခင်းတဲ့ မြောလမ်းပါ။

အဲဒီနော် မင်းကန်ကနေ ပျိုးပင်သယ်လာပြီး ဆင်ကစခန်းထဲကို ယူစွာရာရှိလို့ ဝင်ယူပါတယ်... နောက်တော့ အထွက်လမ်းကနေ ကားလမ်းမပေါ်ပြန်အမောင်း ဟိုအပေါ်မှာရေးတဲ့ ကွက်လပ်နေရာ လမ်းဘေးကနေ ပို့မေးမတစ်ယောက်က ကားခဏ ရပ်ပို့လို့ အပြေးအလွှား အသံခံပ်စုံစုံနဲ့ အော်ပြီးတားလိုက်ပါတယ်... ကိုတင်မြင့် ကလည်း ကားကို ဘရိတ်အမြန်နှင့် ဝိုင်းခဲ့ရပါတယ်။

အကြောက် ဆီကိစ္စီးတစ်ပေက် ဆုံးတာက်တစ်ချွှမ်း အပိုင်း (၂) (၃၆) (ကတ်သိမ်းပိုင်း)

ဒီနေ့နေ့လယ်ကျောင်းဆင်းချိန်မှာတော့ ကျွန်တော်
တို့အဲ့ မြစ်ဆိပ်ဘက်ကို ခြေားမလှည့်ဖြစ်တော့ဘူး။
မလှည့်ဖြစ်ဆုံး မနောက အကြောက်လေးအကြောင်းနဲ့
ပတ်သက်ပြီး ကျွန်တော်တို့သုတယ်ချင်းတွေကြားမှာ ထင်
ကြားအမျိုးမျိုးနဲ့ ငြင်းခြင်နေခဲ့ကြလိုပါ။ နောက်ဆုံးတော့
မြင့်မောင် အကြော်ပေးချက်အတိုင်း ဘယ်သူ့ထင်မြင်ချက်က
ဂိုမှန်တယ်ဆုံးတာသိဖို့ ကွင်းဆင်း၊ လေ့လာကြမယ်လို့
သဘောတူညီချက် ရလိုက်ကြတယ်။

သုတယ်ချင်း စာရွက်ပေးမကတော့ အကြောက်
လို့မသုံးနှင့်ဖို့နဲ့ ခေါက်ထိုးလေးလို့သာ သုံးနှင့်သင့်ကြောင်း
အဆိုတင်လာတယ်။ ကျွန်တော်တို့ (၃)ယောက်ကတော့
သူ့ကို မထိတထိနဲ့ စက် နောက်ကြရယ်မောကြနဲ့ ချက်ခြင်း
သဘောမတူကြသေးဘူး။ အင်း....ခြင်းချက်ထားရင်တော့
သဘောတူပေးမယ်လို့ ညီကြတယ်။

ဘာခြင်းချက်လဲလို့ သူကမေးမေးတော့ ကျွန်တော်က
နှင့်ဆံပင် ပြန်ဖြောင့်ပြီးတဲ့နေ့ကျောင် နှင့်ပြောတဲ့ အဆိုကို
လက်ဆံပယ်ပေါ့။ သူကလည်း ခေသုမဟုတ်ဘူး။ ရတယ်
ငါ့ဆံပင်ကို ဖြေးသွားပြီး ပြန်ဖြောင့်ပယ် ငါ့ဆံပင်ဖြောင့်
ပြီးရင် နှင့်ဆံပင်လည်း ကတုံးတုံးရပယ် တဲ့။ ဘာမှတော့
ပဆိုင်လှဘူး။ ဒါပေမယ့်.... သူကိုလည်း အကြောက်
ဆံပင်နဲ့မြင်ရတာ အားနာတာကြောင့် ကျွန်တော် သဘော
တူလိုက်တယ်။ အေး....ရပါတယ် လို့။

ကွင်းဆင်းလေ့လာကြဖို့ အကြော်ပေးတဲ့ မြင့်မောင်
အကြောင်းပြောရှုံးမယ်။ ဒီကောင်က ကျွန်တော်တို့နဲ့
တစ်ရွာတည်းသား မဟုတ်ဘူး။ ဒါပေမယ့် အလယ်တန်း
ကျောင်းသားဘဝထဲက ကျွန်တော်တို့ ရွာမှာ ကျောင်းလာ
တက်လို့ သုတယ်ချင်းတွေဖြစ်သွားတာ။ သူက စိတ်ရင်း
ကောင်းတယ်။ လူမှုဆက်ဆံရေးကောင်းတယ်။ ကျောင်း
မှာတော့ ကျားကျား မမ သူ့ကို မခင်တဲ့သူ့မရှိဘူး။ လူက
ရွှေတော်နောက်နဲ့ ပျော်တတ်တယ်။ ဘယ်လောက်
တောင် စပ်စုတတ်၊ နောက်ပြောင်တတ်သလဲဆိုရင်...
ဆရာ၊ ဆရာမထဲမှာ လူပျိုးကြီး၊ အပျိုးကြီးပါရင်တောင်
ဖူးစာဖက်အောင် စွမ်းဆောင်နိုင်တဲ့သူ့။ လူတစ်ဖက်သားကို
ကူညီတတ်တယ်။ သတင်းအရင်းအမြစ်စုတယ်။ အတန်း
ထဲမှာ ဘယ်ကောင်လေးက ဘယ်ကောင်မလေးကို ကြိုက်
နေတယ်ဆုံးတာကအစာသိတယ်။ သူက ဘာသလည်းပြော
တတ်တော့ သစ်ရွှေက်လှပ်တာမြင်ရင်တောင် ရင်ချွှန်တတ်

တဲ့ ကျွန်တော်တို့တွေအတွက် သူက ဗဟိုသုတဟင်းလေး
အိုးကြီးဆိုလည်း ဟုတ်တယ်။

ဒေါင်... ဒေါင်... ဒေါင်...

နေ့လယ် ကျောင်းဆင်းခေါင်းလောင်းထိုးသံလေး
ကြားကြတာ သာယာလှပါဘီ။ ဒီနေ့တော့ မနောကတိုင်ပင်
ထားကြတဲ့ အကြောက်လေး ကွင်းဆင်းလေ့လာရေးခရီး
စကြေမယ်။ ဒီနေ့ အကြောက်ကြောင်းဆင်းလေ့လာရေး
ဖြစ်လာတာကလည်း မြင့်မောင်ကြောင့်ပဲ့။ အကြောက်
လေးတို့ အိမ်ကို သူသိတယ်တဲ့။ ကျောင်းရှုံးကလမ်းကနေ
တံတားကျော်ပြီး မြစ်ကမ်းနားအထိ တည့်တည့်သွားရင်
ရောက်တယ်။ ရွေးရောင်းတယ် စားစရာလှုသုံးကုန်ကအစ
ရော်ဆိတ်ရောင်းတယ်လို့ ဒီကောင်ပြောတာပဲ့။ သူ့လည်း
သိပ်ယုံလို့ရတာမဟုတ်ဘူးလေး။ ပြီးတော့ အကြောက်
ဆုံးတာကလည်း ခပ်လှမ်းလှမ်းများပါးအပေါ်ပါးကနေ
တစ်ချက်လေးပဲတွေလိုက်ရတာ။ သေသေချာချာမြင်လိုက်
ရတာလည်းမဟုတ်၊ သူ့နာမည်တောင် သိတာမဟုတ်ဘူး။
သူ့အိမ်ကိုလည်း ကျွန်တော်တို့ တစ်ခါမှ မရောက်ဖူးသလို
သွားဖို့လည်း မရဲ့ဘူး။ မြင့်မောင်ကတော့ ဘာမှမပူးနဲ့တဲ့။
သူနောက်ကသာလိုက်ခဲ့ခဲ့၏ သူ့ကြည့်ရှင်းမယ်တဲ့။

ဒီလိုနဲ့ ရွာထဲက အကြောက်တို့အိမ်ကို
ကျွန်တော်တို့အဲ့ ရောက်သွားကြတယ်။ ခြိုင်းကျွုံကျော်
မှာ သရက်ပင်၊ မာလကာပင်၊ ကုလိုပ်တွေ စိမ်းစိမ်းစို့နဲ့
ခြေတံရည် နှစ်ထပ်အိမ်လေးရှုံးမှာ အဖော်ဆွဲပြီး ရွေးဆိုင်ဖွင့်
ထားတယ်။ ရွေးဆိုင်ထဲမှာ ဟိုကြည့်ဒီကြည့်လုပ်နေကြ
တုန်းမှာ... အော်... ကျောင်းသားတွေထင်တယ်... ဘာလိုချင်
လိုလဲ ဆိုပြီး အိမ်ထဲကထွက်လာတာက အသက်(၄၀) ဝန်း
ကျင်လောက်ရှုံးတဲ့အော်တစ်ယောက်၊ ပျော်နှုံးမှာ သနပ်ခါး
လူးထားပြီး ဆံပင်ကို တစ်စံတို့သို့ဆံတုံးလို့။ မြင့်မောင်
အကြောက်လည်း မဟုတ်ဘူး... ကြည့်လုပ်ပြီးနောက် လို
သူ့ကို တို့တို့က် သတိပေးရတယ်။ ဒီကောင်က မျက်လုံး
ထောင့်ကပ်ပြီး ကျွန်တော်ကို ကြည့်လိုက်တယ်။ အသာ
နေ... ဆိုတဲ့အထာနဲ့။

ဟုတ်ကဲ့ဒေါ်လေး... ဒီဆိုင်မှာ ရေနံဆိုရောင်းလား
လိုပါ။ အမောက မှာလိုက်လို့ ဒီရွာမှာ ရွေးချို့လား မေး
ကြည့်ခဲ့ပါဆိုလိုပါ။ ရေတင်စက်အတွက် လိုချင်လိုလာ
စုံစမ်းတာပါ။ မြင့်မောင်က နှီးတယ်။ (စုံစမ်းတာကတော့

သေချာပါတယ် ကွန်တော်တို့ မျက်လုံး(၈)လုံးက တစ်အိမ်လုံးကို ပိုက်စိပ်ပိုက် ကြည့်နေကြတာကိုး။

သော်...ရပါတယ်ကွယ်။ ဆီကတော့သန့်တယ်... သဘောကျလေ။ ရွေးကတော့ သူများထက် ပိုမယူပါဘူး၊ ငုက်ပျောဖူးပါလင်း တစ်ပုလင်းမှ ၃ ကျပ်ထပါ ငါတူရယ်။ ဘာနဲ့ထည့်မလဲ...ကျောင်းဆင်းမှလာယူမှာလား၊ တစ်ခါတည်း ယူသွားမလား...ဆိုတော့ ကွန်တော်တို့ ဒေါင်းနာမ်း ကြီးသွားကြတယ်။ ဟုတ်တယ်လေ လက်ထဲမှာ ငွေ တစ်ကျပ်တောင် ပြည့်အောင်ပါတာမှ မဟုတ်တာ။ အဲဒီ အချိန်မှာပဲ ဒေါ်လေးရေး... ဒီမှာ ရွေးကျောင်းတွေ ပါလာခဲ့ပြီ ဆိုတဲ့အသံနဲ့အတူ အိမ်ခြေဝန်းအဝင်ကနေ လှမ်းအော်ရင်း အကြောက်လေး ကွန်တော်တို့ နောက်ကျောဘက် ရောက်လာတယ်။ တစ်ဆက်တည်း အော်... ရွေးဝယ် တွေကျနေတာလား လိုပြောရင်း ကွန်တော်တို့အဖွဲ့ကို မျက်လုံးတစ်ချက်ပေါ်ကြည့်ထိုက်တယ်။ လူမှုရေး အပြီး တစ်ချက်လည်း ပြီးပြသွားတယ်။ ရုတ်တရက်မို့ ကွန်တော်တို့အခြေပျက်သွားကြတယ်။ အရောင်ပြီးလေးတစ်ချက် လင်းလက်သွားတယ်၊ နောက် အိမ်ထပ်ကိုဝင်သွားတယ်။ အကြောက် ပြန်ရောက်လာတာက ပြင့်မောင်အတွက် အသက်ရှူးချောင်သွားစေတယ်။ ဟိုလေ ဒေါ်လေး... ခု မဝယ်သေးပါဘူး၊ လာစုံစမ်းရုပါ။ နောက်နေ့မှ အိမ်က မှာရင် လာဝယ်ပါမယ် ... ဆိုပြီး ကွန်တော်တို့အဖွဲ့ ယောင် လည်လည်နဲ့ လှည့်ပြန်ခဲ့ကြရတယ်။

နောက်နေ့တွေမှာတော့ ငင်ပေကြည့်နဲ့ စာဂျိုးက လိုက်မလာကြတော့ဘူး။ စာဂျိုးကတော့ ဒီစေနေ တန်ခိုးနဲ့ မြို့တက်မယ်တဲ့။ ကွန်တော်နဲ့ မြင့်မောင်ကတော့ အကြောက်လေးရဲ့ဆိုင်ကို ကျောင်းဖွင့်ရက်တွေမှာဆို တစ်ရက်ခြား နှစ်ရက်ခြားဆိုသလို ရောက်ဖြစ်ခဲ့ကြတယ်။ အလုပ်တစ်ခုလည်း ပိုခဲ့ကြပြီး ရော့ဆီကျွန်သည်တစ်ပိုင်း ဖြစ်ခဲ့ကြတယ်။ အကြောက်လေးနဲ့လည်း ငင်ခင်မင် မင်နဲ့ စကားတွေပြောဖြစ်ခဲ့ကြတယ်။

အကြောက်လေးနဲ့ခင်မင်မှ သူ့နာမည်ကို သိရတယ်။ လွှဲကြည့်ပြာ တဲ့။ အသက်က ကွန်တော်တို့ ထက် လေးငါးနှစ်လောက်ပိုကြီးတယ်။ အိမ်မှာတော့ သူ့ အော်အပါးကြီးနဲ့မြောင်လေးနဲ့အတူနေတယ်။ ကွန်တော်တို့ အစိုးးဆုံးတွေ့စဉ်ကရော သူတို့အိမ်ကို ပထမဆုံး လာစဉ်ကရော အကြောက်လေးကို ခေတ်ရှုံးပြီးတဲ့ အပြင်အဆင်တွေ့နဲ့ တွေ့ခဲ့ရပေမယ့် တကယ့်နေ့စဉ်ဘဝမှာ တော့ ရှုံးရှုံးအိမ်နေအဝတ်အစားနဲ့ သန်ခါးရေကျလေး လိမ်းပြီး ဆံပင်ကို သပ်သပ်ရပ်ရပ် စည်းနောင်ထားတာကို သာ တွေ့ရလွှုပါတယ်။

ဒီအိမ်ဆိုင်လေးကတော့ သူ့မိဘလက်ထက်က တည်းက ရှိနေခဲ့တာ။ မိဘတွေရှိစဉ်ကတော့ သူလည်း

ကွန်တော်တို့လိုပဲ ကျောင်းသူတစ်ယောက်ပေါ့။ မိဘတွေ မရှိတော့တဲ့နောက်ပိုင်း ကျောင်းကထွက်ခဲ့ပြီး အော် ဖြစ်သူနဲ့အတူ ရှုံးကန်ကြီးစားရင်း အမြတ်များများရတဲ့ ရော်လုပ်ငန်းကိုပါ တိုးပြီးလုပ်ကိုင်ခဲ့တာ။ သူပြောပြတာတွေ နားထိုက်ထောင်ရင်းနဲ့ ဒီလို့ ရော်လုပ်ငန်းလုပ်တာက မောင် ခိုမဟုတ်ဘူးလားလို့မေးမိတယ်။ သူက တစ်ချက်ရယ် လိုက်ပြီး.. ငါမောင်ရယ် မောင်ခိုဆိုလည်းမောင်ခိုပေါ့။ ဘယ် တတ်နိုင်ပါမလဲ။ လူတွေ မသုံးစွဲသင့်တဲ့ မူးယစ်ဆေးဝါး လိုပစ္စည်းကို သုံးစွဲခွင့်မပြုတာ။ ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားခွင့် မပြုတာက ဖြစ်ကိုဖြစ်ဖြစ်ရယ်လေ။ နေ့စဉ်ဘဝမှာ လူတွေ သုံးစွဲထိုက်တဲ့ပစ္စည်း မောင်ခိုဖြစ်တာတော့ မကောင်းဘူး ပေါ့။ သမဝါယမဆိုင်ကထုတ်ပေးတဲ့ဆန်ကို မစားနိုင်တဲ့ သူတွေအတွက် မောင်ခိုဆန်ဆိုတာရှိရတာပါပဲ။ နောက်ပြီး သမဝါယမဆိုင်ကပေးတဲ့ဆန်က အိမ်စားဖို့အတွက်လောက် ငြေပေမယ့် သာရေး နာရေးနဲ့ လူဗြိတ်နှင့်ဖို့အတွက် ခွဲတမ်း မှုပါတာ။ မောင်လေးကို ရှင်ပြီးပေးချင်လွန်းလို့ စုထား တဲ့ငွေလေးနဲ့ချွော့နှင့်သာက်တက်ပါပဲ။ ရေးချို့ချို့ ဆန်များ များရအောင်ဆိုပြီး စက်လေ့နဲ့ဆန်တာက်ဝယ်ကြတာ..... လိုပြောနေရင်းနဲ့ ဆက်မပြောနိုင်တော့ဘဲ အကြောက်လေးရဲ့မျက်ရည်တွေပဲလို့...။

စကားတွေပြောဖြစ်ကြရင်းနဲ့ အကြောက်လေး ရဲ့ဘဝဖြတ်သန်းမှုတွေကို တစ်ပိုင်းတစ်စံသိခဲ့ရတယ်။ အိမ် မှာနေရင် သန်ခါးအေးသားနဲ့ ဆံပင်လေး သပ်သပ်ရင် ရပ်ထုံးလို့။ ပူလောင်တဲ့အလှနဲ့ လွှဲဖူးသူလည်းတွေ့ဆုံး မထင် ရက်စရာ။ သူလည်း ကွန်တော်တို့လို့ အေးအေးချမ်းချမ်း ပျော်ပျော်ခွင့် နေချင်ခဲ့မှာပါပဲ။ ကျောင်းတက်ချင်ခဲ့ မှာပါပဲ။ ရောဝတီမြိုင်ထပ်မှာ ရေနဲ့လိုက်ရှာချင်မယ် မထင် ပါဘူး။ သူပြောတဲ့ ဒေသနတစ်ခုရှိတယ်။ ‘တစ်ချို့တွေက ဘဝကို ဖြတ်သန်းကြတာ...’ တစ်ချို့တွေက ဘဝကို ပုံဖော်ဆောက်ကြတာ... တစ်ချို့တွေက ဘဝကို ရှုံးကန်ကြရတာ... ပါတို့လိုပေါ့... ’လို့ ကြောက်ကဲ့ကဲ့ ဆွေးဆွေးမြော့မြော့ပြီးတွားရှာတယ်။

စကားစပြတ်လို့ ကွန်တော်ပြန်မယ်လုပ်တော့မှ အကြောက်လေးက ကွန်တော်ဒေါင်းကိုကြည့်ပြီး ငါမောင်က ဘာဖြစ်လို့ ကတုံးကြီးနဲ့ ဖြစ်နေတာလဲ၊ ကိုရင် ဝတ်ထားလို့လေး လို့မေးတယ်။ သူ့အမေးကို ကွန်တော် မဖြေရဲ့ဘူး။ ပြီးတယ်ဆိုရုံးလေးပဲ ပြီးပြောမိတယ်။ စာဂျိုး ရဲ့အကြောက် ဆံပင်လေးတွေ ပြန်ပြောင့်လိုက်လို့ ကွန်တော်ဒေါင်းပေါ်ကဆံပင်တွေ ကတုံးတုံးလိုက်ရတာကို သာ သူသိသွားလွှုင်ဖြင့်.....။

(ခရာဂိ-ခရာဂိ ရန်များသီသီ၊ ရည်ညွှန်းရေးသားပါသည်။)

An Old Forester Looks Back. Sixteen - Teak-Bearing Forest Types in Myanmar

By

U Sein Thet, B.Sc (For), M.Sc (ANU), MIFA.

Director (Retired), Ex-Chairman, FREDA.

Myanmar a country of some 676,577 square kilometers, is situated between 92°10' and 101°10' east longitude and between 9°58' and 28°29' north latitude. For the most part, Myanmar is a tropical country, with her climate varies greatly and striking differences in topography and climate have powerful influences on soil development and Teak growth, in Myanmar.

Topographically, Myanmar can be divided into four north-south geomorphic belts. These are:-

- a) the Shan Plateau and Taninthayi. Ranges or Eastern Highlands, deeply dissected areas which have an average elevation of about 1000 meters above sea level;
- b) the Central Lowlands, which includes the valleys of the Ayeyarwaddy, Chindwin and the Sittaung rivers, separated by the Pegu Yoma range in the south;
- c) the Western mountains composed of the Kachin Hills & Chin Hills in the north and the Rakhaing Yoma range further south which averages 1250 to 2000 meters in elevation; and
- d) the Rakhaing Coast, a narrow alluvial strip between the Rakhaing Yomas and the Bay of Bengal in the south and broad flood plains of several rivers in the north.

Myanmar climate is sharply divided into a wet period (June-October) and a dry period (November-May). Furthermore, her topography has a significant influence on her climate, particularly rainfall. The north-south orientation of the mountain ranges and plateau presents a barrier to the southwest monsoon in summer and the northeast monsoon in the winter. The resulting oval shaped rain shadow region, some 250 kilometers long, is

centered near the ancient city of Pagan. The annual rainfall of this region varies from about 500 mm near the center to 850 mm at Mandalay on the northern edge of the dry zone. Rainfall averages about 1000 to 2000 mm in the Shan Plateau, 3000 mm in the delta, and more than 5000 mm in the exposed coastal regions. Freezing temperatures are experienced in the higher mountains and plateau, with snow in the high mountains of the extreme north during winter months.

In addition to topography and climate, a third primary influence on the development and properties of Myanmar soils is geology, or the nature and age of the parent rock. The Eastern Shan-Tanintharyi Highland is constituted of very old (Precambrian, Paleozoic and Mesozoic) rock, formed partly in mobile belts and partly on unstable shelves. The Central Lowlands and Rakhaing Coastal Lowlands contains almost exclusively Cenozoic sedimentary rock. The Western Rakhaing Range was a mobile fold belt which has undergone rather intensive movements as manifested by large-scale westward over-thrusting. The Range contains undifferentiated late Mesozoic early tertiary flysch-type strata.

Approximately 73.6% (498,621 square kilometers) of the soils of Myanmar can be classed as forest soils (i.e., soils supporting some type of forest cover). They blanket all areas of the country, with the notable exceptions of some the Dry Zone and the alluvial agricultural soils of the Central Lowlands. The forest soils include such diverse materials as coastal beach sands and swamps along the Rakhaing and Tanintharyi coasts and deltas of their rivers; lateritic soils found mostly on low hills between the western edge of the Kayin-Shan hills and the Sittaung river; land bordering the alluvial soils

of the Thanlwin delta; the cinnamon, red-brown, and yellow-brown dry forest soils of the Dry Zone; a complex of alpic soils of the far north; and an important group of soils supporting the vast Mixed Deciduous Forests, which is teak bearing forest.

The Mixed Deciduous forests are the most important and the most intensively managed forests of Myanmar. They occupy some 39% of the total forest lands and occur in almost every section of the country except the extreme north and osme delta and dry areas. The forests are divided into the Lower and Upper Mixed Deciduous forests, but the Lower Mixed Deciduous, which occurs on float or gently sloping alluvial and clayey soils, occupies a relatively minor part of the total area. The lower type is characterized by a scarcity or absence of bamboo, but it often has good growth of Xylia dolabriformis, Terminalia tomentoas, Anogeissus acuminata, and Homalium tomentosum. Teak (Tectonagrandis) is found in this type of forest and are of large size, but generally of poorer shape than found on the upper slopes.

The Upper Mixed Deciduous forests are almost equally divided between the moist and dry subtypes, but the most upper mixed deciduous forests contain the finest teak, with which Xylia dolabriformis is usually associated. In addition to teak and Xylia dolabriformis other important species are Dipterocarpus alatus, Gmelina arborea, Eugenia grandis, Terminalia tomentosa, Salmalia insignis, Lannea grandis, Pterocarpus macrocarpus and Milletia pendula. Along with the tree species are found an understory of bamboos (Bambusa polymorpha and Cephalostachyum pergracile in lower Myanmar with Dendrocalamus hamiltonia and / or D. membranaceus occurring with or replacing the former species in upper Myanmar). Melocanna bambusoides is sometimes found in pure stands over wide stretches of the Rakhaing Yoma, preventing natural regeneration of most tree species.

The Dry Upper Mixed Deciduous Forest contains most of the important tree species found in the moist sub-type, but their growth is generally not so good. In addition to Tectona, Xylia, Pterocarpus,

and several Terminalia species found in the moist forest. The presence of Adina cordifolia, Pentacme siamensis, Shorea oblongifolia and Dipterocarpus tuberculatus are common in the dry sub-type. This formation is influenced more by soil than is the Moist Upper Deciduous Forest, and there is a striking difference between teak growth on Tertiary sandstones and that on ancient gneisses, schists and limestone. The dry teak forest has a lower rainfall limit of about 1000 mm, but the upper limit is very dependent on the nature of the soil. On poor sandy soil, it may be found growing with as much as 2000 mm of rainfall, but on loamy and more fertile soils it may be replaced by Moist Upper Deciduous Forest at 1250 to 1500 mm.

Teak is a light demander at all ages. Although teak is normally absent in the evergreen forest, it could be found on the fringe of the Moist Deciduous Forests merging into the Evergreen. Growth of seedlings and saplings under shade of bamboo or other trees are slower than open light and are very sensitive to frost and drought; but young teak seedlings have a wonderful power of recovery from damage by fire. The growth of teak in MUMD and DUMD is of excellent quality both as regards height (100 feet to 120 feet or more) and the actual tonnage of timber per acre, compared with forests in neighbouring countries. In LMD forest, teak which is the predominants may reach a height of nearly 180 feet, on the flat plains above flood level. Teak growing in this LMD forest often exhibits a good deal of fluting at the base. Unlike MUMD and LMD; some area of the upper moist deciduous forest (dry teak forest) is characteristic of hilly sites and low-lying dry sites which give the height of teak between 50 feet to 75 feet.

Teak is one of the most important commercial hardwood species indigenous to four South and South-East Asian Countries (India, Myanmar, Thailand and Laos) and for Myanmar, it is the most valuable species bringing glory and wealth to its inhabitant. Myanmar has about 16.52 million hectares of natural teak forests.

တစ်ကိုယ်ရေလိုအပ်ချက်အတွက် အဝတ်အထည် ရှိရသည်။ သာမန်အနိမ့်ဆုံး ဖဖြစ်ပနေ ရှိကို ရှိရမည်။ အိပ်ရာအခင်းအကျင်း တောင်၊ ခြင်ထောင်၊ ခေါင်းအုံး စသည်လည်းလိုသည်။ နေထိုင်ရာ အမိုးအကာ အဆောက် အအုံတစ်ခုခုလည်းလိုသည်။ နှိပြီးသော အသုံးအဆောင် ပရီဘောဂတ္ထု သင့်တင့်လျောက်ပတ်စွာသော သက်တမ်း ပြည်ပြည့်ဝိုင်း အသုံးချိန်အောင်၊ အရည်အသွေးကျဆင်းမှု တို့ တတ်နိုင်သမျှနေးကွားသွားအောင်၊ အကျိုးရှိရှိ အသုံး တည့်အောင်လည်း ပြည်ပိုးသိမ်းမှုတို့ လိုအပ်သည်။ အကျိုးအဝတ်အထည်တို့ကို ချေးညှုံကင်းသန့်စင်အောင် လျော်ဖွံ့ဖြိုးရသည်။ သပ်ရပ်စေအောင် မီးပူတိုက်ရသည်။ စနစ်တကျဝေါ်ဆင်၊ စနစ်တကျထိန်းသိမ်းမှ ဝတ်ဆင်သူ အတွက်လည်း တင့်တယ်စေမည်။ အနှံ့ပစ္စည်းသည်လည်း သက်တမ်းရည်မည်။

မိုးရေလဲပြန်လာပြီးသော ထိုး၊ မိုးကာအကျိုးတို့ကို ဖြန့်ထားခြောက်သွေ့စေပြီးမှ စနစ်တကျ ခေါက်သိမ်းစေ အပ်သည်။ ချွဲထန်းလာရသော တော်းပိန်းကို ဆေးကြာသန့်စင်ပြီး၊ နေလှု့န်း ခြောက်သွေ့စေပြီး စနစ်တကျ သိမ်းဆည်းအပ်သည်။ စ်အဖွင့်အပိတ်ခက်ခဲပြီး အံလွှဲနေ တတ်သော လက်ကိုင်အိတ်ကို ဖို့ပြင်ဆရာဒ္ဓပြု၍ ပြင်ဆင်ခြင်း၊ သို့မဟုတ် စ်အသစ်လဲလှယ်တပ်ဆင်ခြင်းပြုလုပ် အပ်သည်။ မိမိအသုံးပြုစီးနှင့်နေသောစက်ဘီး၏ ဖရီးရိုးလ် (bike freewheel) ကို ပင်နယံအစွယ်အသွားတွေ ခွါးနှင့်လွှဲပြု၍ အသစ်လဲလှယ်တပ်ဆင်ဖို့လိုသည်။ သားရေ ထိုင်ခံကို မိုးရေစိတ္တဲ့ ပျက်စီးလွယ်မည်ဖြစ်၍ ပလတ်စတ်ကူရှင်အစွမ်းလေးတပ်ထားသင့်သည်။ ဖုန်သုတ်သန့်ရှင်း

ခြောင်းတို့လည်းလုပ်ရမည်။ မော်တော်ဆိုင်ကယ်ကို အင် ဂျင်ဗိုင်လဲရမည့်အခြေအနေမှာ မပျက်မကွက်လဲလှယ်ပေး ရမည်။ မော်တော်ကားကို အင်ဂျင်ဗိုင်းစစ်ဆေးပြုပြင်သကဲ့သို့ပင် အောက်ပိုင်း(vehicle suspension) ကိုလည်း မဖြစ် မနေစစ်ဆေးပြုပြင်မှုများလုပ်ရမည်။ အားလုံးအားလုံးသော လူ့အသုံးအဆောင်တို့သည် ပြည်ပိုးထိန်းသိမ်းမှ လိုအပ်သည်။

ကျောက်ခေတ်လူသားတို့သည်လည်း ငါးတို့၏ ကျောက်လက်နက်ပစ္စည်းများကို အသွား ထက်မြှက်အောင် သွေးခြင်း၊ လက်ကိုင်ရိုး နိုင်ခံအောင်စည်းနောင်ခြင်း၊ နေထိုင်ရာကျောက်ရှုကို သားရဲတို့ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်နိုင်ခြင်း မရှိအောင် အရံအတားများပြုလုပ်ပြင်ဆင်ထိန်းသိမ်းခြင်း တို့ပြုလုပ်ခဲ့ကြမည်ဟု ယုံကြည်ရပေသည်။ လူ့အသုံးအ ဆောင်များကို ပြည်ပိုးထိန်းသိမ်းမှုလုပ်ဆောင်ခြင်း၊ အသစ် အသစ်သော လူ့အသုံးအဆောင်များကို တိတွင်ဖန်တီးမှု ပြုလုပ်ခဲ့ကြခြင်းတို့ကြောင့် ခေတ်ကာလပြောင်းလဲလာ သည်နှင့်အမျှ လူမှုဘဝပုံစံတို့သည်လည်း ပြောင်းလဲလာခဲ့ကြပေသည်။ ကိုယ်တွေဖြစ်သည့် အတွေ့အကြွေတို့အပေါ် သင်ခန်းစာရုံပြီး ရှေ့မျှော်တွေ့ဆဖန်တီးမှုများဖြင့် ဦးဆောင်နိုင်သူ ဆရာအဆုံးတို့လည်း ပေါ်ထွန်းခဲ့ကြပေသည်။ ခေတ်အဆက်ဆက်တွင် သင်ကြားပြုသပေးသူ ဆရာတို့ရှိခဲ့ကြသလို၊ သင်ယူလေလာခဲ့ကြသည့် တပည့် အပေါင်းများစွာတို့လည်းရှိခဲ့ကြပါသည်။ အာစရိယ ဂုဏာ အနေအထားဖြစ်ပါသည်။ သို့သော ဆရာထက်ပိုတော်သော တပည့်များ ပေါ်ထွန်းခဲ့ကြလို့သာ တဖြည့်ဖြည့်ပြောင်းလဲ တိုးတက်သောလူမှုဘဝတို့ ဖြစ်တည်လာရခြင်းဖြစ်သည်။

ကျောက်ခေတ်မှသည် ယခု ကွန်ပျူးတာခေတ်၊ ဥက္ကလာရည် တုနည်းပညာခေတ်အထိ တိုင်လာခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ရှေ့ဆက်ရှုံးလည်း ဆရာတာတွေထက် ပိုပိုတော်သော ပိုပို ထူးခွာနှင့်သောတပည်များ ပေါ်ထွန်းလာပြီး ကွန်ပိုင်တို့၏ ကမ္မာကြီးသည်လည်း နည်းပညာပိုင်းများ အံ့မခန်းသည့် ဆန်းပြားမှာစုစုပါ ခေတ်အာဖုံးတို့ကို ရောက်ရှိဖြတ်သန်း နောက်ပေါ်သာဖြစ်ပေသည်။

သင်ကြားမှု သင်ယူနှုန်းတွင် ပေးဝေသူနှင့် လက်ခံရယူသူဟျှော် သာမန်အဆင့်မျိုး ရိုးရိုးဖြစ်စဉ် မဟုတ်ကြပေ။ ထိုကဲ့သို့ ရိုးရိုးအဆင့်ဖြင့်သာသွားနေပါက ခေတ်သည် လည်း တိုးတက်လာမည် မဟုတ်ပေ။ နောက်မဆုံးသော် မှ ရှေ့ကိုတော့တိုးလာမည်မဟုတ်။ ဆရာထက် တပည့် လက်စောင်း ထက်ဂိုထက်ရပေမည်။ ဆရာကိုမဖို့သော တပည့်တွေချည်းသာမွေးထုတ်နေပါက ကျောက်ခေတ်သို့ နောက်ကြားပြန်သွားပေလိမ့်မည်။ ဆရာထက် တော်သောတပည့်တွေဖြစ်ရမည်။ မိဘထက် ပိုမိုအောင်မြင်သော သားသမီးတွေဖြစ်ကြဖို့လိုပါသည်။ အားလုံးတော့လည်း ရှိခိုင် မည်မဟုတ်ပါ။ စုနိုင်ပြုးဆိုတာတော့ နေရာတကာမှာ အနည်းနှင့်အများရှိတတ်ကြခြင့်မျိုး နားလည်ပေးရပေမည်။ ယော်ယူအများစုကို ရှေ့သို့ လမ်းကြားထဲရောက်အောင် ပိုမိုနိုင်ဖို့လိုပါသည်။

ရုပ်ဝါယူပစ္စည်းတွေကို ပြပြင်ထိန်းသိမ်းဖို့လိုအပ်သလို လူသားအရင်းအမြတ်တွေ၏ အရည်အချင်းတွေကို လည်းပြပြင်ထိန်းသိမ်းဖို့လိုအပ်ပါသည်။ အသုံးမပြု ချောင်ထိုးထား၍ သံချွေးတက်ပြီး တုံးသွားသည့်စားတွေ မဖြစ်စေရပါ။ ငြင်းအပြင်အသုံးများ၍ အသွားလိပ်သော အသွားပွဲသော ဉာဏ်ထေးပေရေသော ဓားများလည်း ဖြစ်မနေရအောင် သွေး၍လည်းကောင်း၊ ပန်းပဲမှာသွေး၍လည်းကောင်း လိုအပ်ပါက ဆီသုတေသနမျိုးပြီး သေသပ်သောဓားအိမ်တွင် ထည့်သွင်းသိမ်းဆည်းခြင်းသည်လည်းကောင်း လုပ်ရပါမည်။ သွားနေသောကားသည် တာယာပါးမည်ဖြစ်ပါသည်။ ကျောက်ချွှန်စိုး၊ သံစုံ၍ သီးပေါက်နှင့်သတို့ မောင်းနှင့်သွားသည်နှင့်အမျှ ဘေးအန္တရာယ်တစ်ခုခု သည်လည်း ကြားတွေရှိခိုင်သွေးရာရှိခိုင်နှုန်းများလာမည်ဖြစ်သည်။ အန္တရာယ်ဖြစ်တန်စွမ်းတွေ တတ်နိုင်သလောက်လျှော့ချိန်ဖို့ လူ၊ ယာဉ်၊ လမ်းတို့ကို ပြပြင်ထိန်းသိမ်းမှုများလုပ်ကြရပေမည်။ လူသားအရင်းအမြတ်တို့ကို ကာယပိုင်းရော၊ စိတ္တပိုင်းရော၊ ပညာအပိုင်းရော ပြပြင်ထိန်းသိမ်းမြှင့်တင်ကြဖို့လိုပါသည်။

ရှိပြီးပစ္စည်း၊ ရှိပြီးအရင်းအမြတ်များတို့ကို ရှိရင်း

အရည်အချင်းမှလေ့ကျမသွားအောင်၊ သက်တမ်းရှည်ကြာ အသုံးပြနိုင်အောင် ပြပြင်ထိန်းသိမ်းရသကဲ့သို့ အသိဖြစ်တည်လာလတ္ထာပစ္စည်းများ၊ အရင်းအမြတ်များ တိုးပွားလာအောင်လည်း ဖန်တီးခြင်းနှင့်တိုးတက်ပြု့မှုးလာအောင် ပြုစုံပျိုးထောင်ခြင်းတို့ လိုအပ်ပါသည်။ သစ်တော်ရှိယာတစ်ခုဖြစ်လာဖို့ သစ်စွေ့မှုစတင်ပြီး အလျှောက်ဖောက်ကာ ပျိုးပင်ငယ်တွေဖြစ်လာစေရသည်။ ပျိုးပင်ငယ်တွေကို ပျိုးဥယျာဉ်မှာပြုစုံပျိုးထောင်ပြီး သင့်လော်သော အရွယ်တွင် မြေပြင်ကွင်းမှာချိန်က်ရသည်။ မြေပြင်ကွင်းကိုလည်း သင့်လော်သောအခြေအနေပျိုးဖြစ်အောင် ပြပြင်ရှင်းလင်းပြင်ဆင်ထားရသည်။ စိုက်ပြီးပျိုးပင်ငယ်များ ရှင်သနကြီးထွားလာစေရန် လိုအပ်သောပြုစုံပျိုးထောင်မှုများ ဆက်လက်လုပ်ဆောင်ရသည်။ အပင်များ အပ်ဆိုင်းရှင်သန လာချိန်တစ်လျှောက်မှာလည်း ရာသီဥတုဘေး၊ ပိုးမွှားဘေး၊ မသမာရန်ပြုလှုအစုစုတို့၏ဘေးမှာ ကာကွယ်ရင်းပြပြင်ထိန်းသိမ်းမှုများကို လုပ်ဆောင်ပေးရသည်။

ကွန်ပိုင်တို့၏ခန္ဓာကိုယ်များသည် ပိုဘက်ပြုစုံပျိုးထောင်မှု၊ အနှစ်နှစ်ဗုံးဝင် ဆရာရှင်တို့၏ ပြုစုံပျိုးထောင်မှု၊ အမိနိုင်ငံတော်၏ အခွင့်အလမ်းပေးပြုစုံပျိုးထောင်မှုတို့ ဖြင့်တိုးတက်ကြီးမြင်လာခဲ့ကြရပေသည်။ ဘဝသက်တမ်းအတွင်း ကြားတွေကြရသော စွဲနှစ်စားမှုဆန်သည့်အဖြစ်အပျက်များစွာတို့ကြား ထိရှုပွဲနှင့်ပဲ့မှုများလည်း ရှိခဲ့ကြပေသည်။ ပြပြင်ထိန်းသိမ်းမှုများဖြင့် အတတ်နိုင်ဆုံး အကောင်းဆုံးရှင်သနရပ်တည်နှင့်အောင်၊ လူ့လောကကို အကျိုးပြုခိုင်အောင်ကြီးစားကြရပေသည်။ ကွန်ပိုင်တို့၏လွှာ သည်ရှိသောအခါသည်လည်း မကြာမတင်မီ ရောက်ရှိလာပေတော့မည်။ ပိုမိုတိုးတက်ပြီး ထူးခွာနှင့်သော အသစ်လူသား၊ အရင်းအမြတ်များ ဖြစ်ထွန်းပေါ်ပေါက်လာစေရေး ပြုစုံပျိုးထောင်မှုများကို စဉ်ဆောင်ရပ်အပြည့်ဆုံး လုပ်ဆောင်သွားကြရမည်ဖြစ်ကြောင်း တို့က်တွေနှင့်နှီးဆောင်ပါရ။

နေဂျက်ကျော်မှုအဆင်

ရန်ကုန်တက္ကသိလ်၊ အင်းယားလမ်း၊ အင်းယားအမျိုးသမီးဆောင် အရှေ့ရှိ ကုံကော်ပင်များသည် ခုတိယ ကမ္ဘာစစ်ကြီး ဖြစ်စီက သစ်တော်ပို့ကျောင်းသားများ စိုက်ပျိုးသွားသည့်အပင်များ ဖြစ်ပါသည်။

ငြင်းအပင်သည် အမြဲစိမ်းလန်းသော်လည်း အလွန် ကြီးခဲသည့်အပင်မျိုးဖြစ်သည်။ ကုံကော်ပင်များ သဘာဝ အလျောက်ပေါက်ရောက်ကြသည် မူရင်းဒေသ၏ ရာသီ ဥတုမှာ အရိပ်အာဝါသတွင် အမြင့်ဆုံးအပူချိန်မှာ ၉၅ ° မှ ၁၀၃ ° ဒီဂရီဖာရင်ဟိုက်နှင့် အနိမ့်ဆုံးအပူချိန်မှာ အရိပ် အာဝါသအောက်၌ ၄၀ ° - ၆၀ ° ဒီဂရီဖာရင်ဟိုက် အထိ ဖြစ်ပြီး နှစ်စဉ် ရွာသွန်းသည့် ပိုးရေချိန်မှာ ၈၀ မှ ၂၀၀ လက်မကျော်အထိဖြစ်သည်။

ပုံသဏ္ဌာန်

ကုံကော်ပင်သည် လုပ်သော အပင်ကြီးမျိုးဖြစ်ပြီး အမြဲစိမ်းလန်းသည့်အပင်မျိုးဖြစ်သည်။ အရွယ်ရောက် သည့်အပင်ကြီးများသည် အမြင့်ပေ ၈၀ မှ ၉၀ အထိ မြင့်၍ ပင်စည်မှာ ရင်စွဲလုံးပတ် ၈ - ၁၀ ပေ အထိ ကြီးတတ်သည်။ အရွက်များသည် သိပ်သည့်စိမ်းစွဲ ပြောင် လက်နေပြီး ရွက်အုပ်များမှာ ကတော့ပုံသဏ္ဌာန် ဖြစ်သည်။ အခေါက်များမှာ ပါးပြီး နိုည်းရောင်ရှိသည်။

အရွက်နှုန်းတွက်ချိန်တွင် အရွက်နှုန်းသည် အနိရောင် သို့မဟုတ် ပန်းရောင်ဖြစ်ပြီး အရွက်များ ကြီးရင်သွားသည့်အခါ အစိမ်းရောင်သို့ ပြောင်းလဲသွားသည်။ အရွက်များမှာ ရှည်များများပုံသဏ္ဌာန်ရှိ၍ အရွက်၏ အောက်မျက်နှာပြင်မှာ ငွေရောင်ကဲ့သို့အရောင်ရှိသည်။ အရွက်ဟောင်းများသည် အေးမြေသည့်ဆောင်းရာသီတွင် ကြွေကျပြီး ဆောင်းရာသီကုန်ဆုံးခါနီးအချိန်တွင် ပန်းရောင်

ရှိသောရွက်နှုန်း ထွက်လာကြသည်။

အချင်းပါးခန့်အရွယ်ရှိသော အလွန် ရန် မွေးကြိုင်သည့်ကုံကော်ပန်းများသည် ဖေဖော်ဝါရီလမှ ပြီးလအတွင်း ထွက်ပေါ်လာကြသည်။ အဝါရောင် ဝတ်ဆံ များပတ်လည်တွင် ဖြူဖွေးသောပွင့်ဖတ်များ ဝန်းရုံလျက် ရှိသည့် ကုံကော်ပန်းများသည် များသောအားဖြင့် တန်ချိုးလ တွင်ဝေဝေဆာဆာဖွင့်ကြသည်။ အပွင့်များသည် တစ် ပွင့်တည်း သို့မဟုတ် ရုပ်းပွင့်ကြသည်။

ကုံကော်ပန်းများကို မြန်မာအမျိုးသမီးတို့ အလွန် ကြိုက်နှစ်သက်ပြီး မြတ်နီးလှစွာပန်ဆင်လေ့ရှိကြသည်။ ကုံကော်ပန်းများကို ဝတ်ရည်စုံပျော်ရန် ပျားကောင်များ အလွန်ကြိုက်နှစ်သက်ကြသည်။ ကုံကော်သီးများမှာ ရည် များများဖြစ်ပြီး အခွဲများမှာ သစ်သားကဲ့သို့မှာသည်။ အသီးများမှာ တစ်လက်မမှတစ်လက်မခဲ့အထိ ရှည်သည်။ ကုံကော်သီးများတွင် အငောက်ငောက် လေးစွဲအထိ ပါရီ တတ်သည်။ အငောက်များ ၀.၈ မှ ၁.၁ လက်မ အထိ ရည်ပြီး ချောမှတ်၍ အညီရောင်ရှိသည်။

အလေးချိန်တစ်ပေါင်လျှင် အငောက်ပါး ၁၅၀ မှ ၂၀၀ အထိပါရီတတ်သည်။ အငောက်ဆုံးကြိုတ်လျှင် ဆီ တတ်မျိုးကိုရရှိပြီး ငြင်းဆီကို ဆပ်ပြာချက်လုပ်ရာ၌ အသုံး ပြနိုင်သည်။

အငောက်များတွင် အဆီများပါရီခြင်းကြောင့် ပါက်ရောက်မှုအားမှုလည်း အချိန်အနည်းငယ်အတွင်း ကျေဆင်းသွားတတ်သည်။ အသက် ၁၅ မှုပါ နှစ် အကြားရှိ ကုံကော်ပင်များသည် အောင်လုံးသောအသီးများကို ဆီ တတ်ကြသဖြင့် သစ်စွဲများကိုစုံဆောင်းလိုလျှင် ငြင်းအပင်များထက် အသက်ကြီးရှင်သောအပင်များမှ အငောက်များကိုသာ စုံဆောင်းသင့်ပါသည်။

ကုံကော်ပင်များသည် ရိုင်ခံပင်များဖြစ်ကြပြီး အေးသည့် ဆီနှင့်ခဲသည့် ဒဏ်ကိုလည်း ခံနိုင်ရည် ရှိကြသည်။ ကုံကော်ပင်များ ပါက်ရောက်သည့်သစ်တော်များမှာ အမြှုတ်ပို့နေသည့်အတွက် တော်မီးလောင်လေ့မရှိကြပေ။ ကုံကော်ပင်များသည် နှစ်စဉ်အသီးအမြာက်အမြားသီးလေ့ရှိဖြင့် အပင်ကြီးများအောက်တွင် အပင်ငယ်များ အများအပြားပါက်ရောက်နေသည်ကို တွေ့ပြုရသည်။

ကုံကော်ပင်များသည် ငယ်ရွယ်စဉ်အပါ နေပါရီနှင့် နေရောင်ခြည်ကို မကြိုက်နှစ်သက်ကြပေ။ အရိပ်အောက်၌သာ ကောင်းစွာပါက်ရောက်လေ့ရှိကြသည်။ နှစ်စဉ်အသီးများသီးသော်လည်း အချိန်အနှစ်များတွင် အသီးအမြာက်အမြားပို့ရှုံးသီးသောနှစ်လည်းရှိပါသည်။ ကုံကော်

ပင်များသည် အလွန်အကြီးနေ့သည့်အပင်မျိုးဖြစ်ပြီး စမ်းသပ်တိုင်းတာချက်အရ အသက်၂၄ နှစ်တွင် ရင်စိုလုံးပတ်၂ ပေသာ ကြီးထွားကြောင်း သိရှိရသည်။

သစ်သား

ကုံကော် သစ်ခွဲသား၏ အရောင်သည် နိုယ်ညွှန် အရောင်ရှိ၍ အလွန်မာကျေလေးလုံးပြီး ကြာရည်စွာလည်း အသုံးခံပါသည်။ ကန်အားလည်း အလွန်ကောင်းပါသည်။ သစ်လုံးအစိကို မပြောက်မိခွဲစိတ်လျှင် လွယ်ကြသော်လည်း ခြောက်သွေ့သွားသည့်အပါ ဖြတ်တောက်ခွဲစိတ် လုပ်ကိုင်ရန် အလွန်ခက်ခဲပါသည်။ သစ်ကြောများလည်း အလွန် ယုက်ပြီးခေါ်မွေ့ခြင်းလည်း မရှိကြပေး။ ကုံကော်သားသည် မာ၍ အလွန်ကြာရည်စွာအသုံးခံသဖြင့် တံတားများ၊ မီးရထားဒေသားတုံးများ၊ ရေတွင်းဘောင်း၊ သေနတ်ဒင်၊ နေအီမ်အဆောက်အအုံများ၊ လျည်းဝင်ရှိး၊ လျည်းထမ်းပိုး၊ လျည်းပုံတောင်း စသည်တို့အတွက် အသုံးပြုကြသည်။

ကုံကော်ပင်များသည် အီနိုးယနိုင်ငံ အာသံပြည်နယ်တွင် သစ်အတွက် အမိက အသုံးပြုကြသည့် သစ်မျိုးဖြစ်ပြီး အပြောက်အမြား သုံးခွဲကြသော်လည်း ဖြန်မာနိုင်ငံတွင်မူကား အခြားအဖိုးတန်သောသစ်မျိုးကောင်းများ ရရှိနိုင်သဖြင့် များစွာအသုံးပြုကြပေး။ အဖိုးတန်ပရီဘောကများပြုလုပ်ရန်အတွက် အသုံးမပြုခြင်းမှာလည်း ကုံကော်သားသည် ခြောက်သွေ့သွားသည့်အပါ အလွန် မာကျေပြီး ကိုင်တွယ်လုပ်ကိုင်ရန် ခက်ခဲခြင်းကြောင့်ပင် ဖြစ်သည်။ ကုံကော်သားသည် အလွန်ကြာရည်စွာအသုံးခံပြီး သစ်သားအခြောက်သည် တစ်ကုပါပေလျှင် အလေးချိန် ၆၁ ပေါင်းစီးသည်။

ကျွန်းသစ်၏ဂုဏ်သတ္တိများကို ၁၀၀ စီထား၍ နှုန်းယဉ်လျှင် ကုံကော်သစ်သည် အလေးချိန် ၁၃၉၁ ရက်မအဖြစ် နိုင်ခဲ့အား ၁၄၀၊ ရက်မအဖြစ် တောင့်ခဲ့အား ၁၄၅၊ တိုင်/ကျားကန်အဖြစ် ခံနိုင်အား ၁၅၀၊ ထုန်ကိုခံနိုင်အား ၁၆၀၊ လျောပြတ်အား ၁၄၅၊ မာရည် ၈၇ နှင့် ပုံးတည်မြှုံး ၅၅ ဖြစ်သည်။

စာမျက်နှာ (၄၀) မှုအဆက်

Most teak forests are found in Sagaing, Mandalay, Magwe, Bago Regions and Shan, Kayah, Kachin States. Teak is by far the major component of export item contributing to the national economy. Therefore, teak management especially silvicultural and soil management of natural teak bearing forests are major emphasis made for the forestry in Myanmar. Myanmar initiated formation of teak plantation as early as 1856 on a small scale using *taungya* method. Large-scale planting began in 1980. In addition to the normal teak plantation scheme, a Special Teak Plantation Programme has been launched since 1998. Forming teak plantations at an extensive scale takes place in various localities where climatic conditions, edaphic factors and topography are varied. In some cases, site conditions selected for planting might not be suitable for teak growth, resulting in slow growth, twisted bole forms and outbreak of pest and diseases. Soil and water erosion may also occur when planted site is severely destroyed and lack of soil cover under teak canopy. In forested area where the density of teak is high, be it natural teak forest or plantation, the process of laterization becomes evident after some years. Depletion of soil nutrients is another aspect of the effect of teak on soil. Teak, as a site demanding species should be planted on good fertile soil with good drainage. On level ground of the "Ponzoes" teak may be planted mixed with other soil improving commercial species such as (Pyinkado and Paddock) with underplanting of nitrogen fixing fuelwood species as (ipil ipil) under teak. Teak does not improve the soil and it would be silviculturally desirable to introduce an understorey artificially where natural underwood of bamboos and other woody species and under growth does not make its appearance. This would also prevent soil erosion under pure teak and maintain some form of soil fertility.

++++++

ပွဲမြေး ဆွဲစု သတ္တရိတ်မြေး (၁၂)

ချမှုံး (၅)

ဝန်ထမ်းများဘဝကလည်း ‘ထားရာနေ၊ စေရာသွား’ ဆိုတော့ တာဝန်ကျရာနေရာတွေ သွားရတာချည်ပါပဲ။ ဒါကြောင့်လည်း ဝန်ထမ်းအချင်းချင်းတွေကြပြီဆိုလျှင် ‘ကိစ္စမံရာပါပဲကွာ’ လို့ ပြောကြလေရဲ။ သို့ပေမဲ့လည်း အုပ်ချုပ်သွားရုံးကကြည့်ပြန်တော့ ‘ဘဲအုပ်က တစ်ရာ နှစ်ရာ မဖေဒါကတစ်ပင်တည်း’ ဆိုသလို ‘လူ့အလို နတ်မလိုက်နိုင်ပါ’ ဆင်များ။ ထားရာနေ စေရာသွား ဘဝကတော့ နောင်တစ်ခိန်ကြလျှင် အတွေ့အကြုံဆိုတာတွေဖြစ်လာတာပါပဲ။ ဆရာဝန်လုပ်ချင်တယ် အင်ဂျင်နိယာလုပ်ချင်တယ်ဆိုတဲ့မောင်များဟာလည်း သစ်တောပညာပဲ သင်ခွင့်ရရင် သစ်တောသမားတွေဟေ့လို့ ကြွေးကြော်ကြလေရဲ။ ဒါအထူး ကျွန်ုတ်တို့လည်း ယောင်တိယောင်ချာနဲ့ ပါဝင်ခဲ့ပါတယ်။

သစ်တောသမားလိုပြောရရင် ရေးသစ်တောသမားကြီးတွေကို ကျွန်ုတ်အာနေနဲ့ အလွန်သဘောကျလေရဲ။ လွှတ်လပ်ရေးမတိုင်ခင်က သစ်တောသမားကြီးတွေကို ကျွန်ုတ်တို့မဖို့သော်လည်း ၁၉၆၆၊ ၁၉၇၇ ခုနှစ်က သစ်တောပညာဘွဲ့ရခဲ့တဲ့ ကျွန်ုတ်တို့ရဲ့ ဆရာများကိုတော့တွေ့ကြခဲ့ရပါတယ်။ ဆရာကြီးများအာနေနဲ့ ပညာအပြည့်စုံမှုရှိသလို အကျင့်စာရိတ္ထကောင်းမွန်ခြင်း၊ ဝန်ထမ်းများအပေါ် ရင်ဝယ်သားကဲ့သို့ အုပ်ချုပ်ခြင်း၊ တာဝန်ယူတာဝန်ခံခြင်း၊ ဝန်ထမ်းများ ပြဿနာတစ်ခုတရ ဖြစ်ပါက ရေးမှု မားမားမတ်မတ်ရပ်တည်ပေးသလို လုပ်ငန်းခွင် အတွေ့အကြုံများလည်း ပြည့်စုံကောင်းမွန်လုပ်ပါတယ်။

ထို့ခေါ် ထိုအခါများကတော့ ဆရာသမားများဟာ မိမိတို့ သစ်တော်များအလုပ်များကိုသာ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ရပြီး ဆက်စင် ဌာနများနှင့် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ရသည့်အလုပ်များ ရှားပါးလုပ်ပါတယ်။

သစ်တောဝန်အဆင့်ဆိုလျှင်တောင် တော့ တောင်ထဲ Operation လုပ်ငန်းများ ကြီးကြုံဖို့ လန်းချို့ သွားလာလုပ်ကိုင် ရပါတယ်။

ဆရာများဟာ လုပ်ငန်းခွင်စင်က တည်းက သစ်တောဝန်ထောက်(Extra Assistant Conservator)အဆင့်က စတင်ဝင်ရောက်ရတာဆိုတော့အရာရှိစိတ် အပြည့်အဝနှင့် စတင်ရတာ ဖြစ်ပါတယ်။ စစ်ပြီးခေတ်မှာ သစ်တော်များအတွက် သစ်တောပညာဘွဲ့ရရှိပြီး အစောင်ရောက်ခဲ့ကြ သည်အရာရှိများသည် အသက် (၃၀) နှစ် ဝန်းကျင်တွင် သစ်တောဝန်(DFO) ဖြစ်ခြင်း၊ အချို့တစ်ဦးတလေသည် အသက် (၃၅)နှစ်နှင့် သစ်တောမင်းကြီး (Conservator) များဖြစ်ကြလေရဲ။ နေရတဲ့ အစိမ်း၊ အစိမ်းရကာချိုးမြှင့်တဲ့လစာစရိတ်များ ကလည်း လုံလောက်ဆိုတော့ အစိမ်းရ အရာရှိမင်းများဟာ ပျိုတိုင်းကြိုက်တဲ့ နှင့်ဆိုခိုင်ပေါ်ခင်များ။ ထိုစဉ်ကတော့ သူဇ္ဈာယ်သားသမီးများပင် ဝန်ထမ်းလုပ်ချင်ကြတဲ့ခေတ်ကိုးခင်များ။

ပညာရေးပိုင်းက ကြည့်ရင်လည်း (၁၉၆၅) ခုနှစ်ဆင်း သစ်တောပညာဘွဲ့ရ ဆရာများအထိ တက္ကသိုလ်တက်စဉ်ကာလအတွင်း (၂) လခန့် အိန္ဒိယနိုင်းဆို ကွင်းဆင်းသွားရပါတယ်။ မြန်မာနိုင်းက ဆရာများကို အိန္ဒိယက သစ်တောဝန်များ ပင်ပညာရပ်နှင့်ပတ်သက်၍ အထူး သဘောကျို့ပါတယ်။ ဆရားသိန်းဟန်ကို အိန္ဒိယ သစ်တောဝန်က “Where did you get the Master Degree” ဟု မေးမြန်းသည့် အပေါ်ဆရာက “I got the Master Drgree from Pegu Yoma” လို့ ပြန်ဖြေလိုက်ကြောင်း မှတ်သားသိရှိရပါတယ် ခင်များ။ ထိုစဉ်က အိန္ဒိယသစ်တောဝန်များ ဟာ မြန်မာပြည်တို့ဟာရောက်ဖို့ အလုပ်လုပ်ချင်ကြကောင်း သိရှိမှတ်သားရပါတယ်။ မြန်မာပြည်မှာ လာတာဝန်ထမ်းဆောင်

ပါက လုပ်ခလစာ(၂)ဆန့် ပိုမိုရရှိ ကြောင်းသိရှိရပါတယ်။ ဒေါက်ယူ ပြည်ကို ကျောင်းသားဘဝလေ့လာ ရေးသီးသွားရောက်ခဲ့တဲ့ ဆရာ များရဲ့ပြောကြားချက်အရ ထိုစဉ် က အိန္ဒိယသစ်တောများအတွင်း သစ်ရွက်ပြောများကို ကောက်ယူစု

ဆောင်းရှုမရကြောင်း nutrient cycle ပျက်စီးသွားမှာကို စိုးရိမ်သဖြင့်ဖြစ်ကြောင်း၊ ဆင်းရဲသော အိန္ဒိယနှင့်သား များသည် သစ်ရွက်နှင့်နွားချေးခြောက်များအား ရောနောက် ပြားချုပ်အခြောက်ခံပြီး လောင်စာရအောင်ပြုလုပ်၍ ချက်ပြုတဲ့ အသုံးပြုသည်ဟု သိရှိမှတ်သားရပါသည်။

ကျွန်တော်တို့ အလုပ်ဝင်စ တော့အုပ်ကြီးပေါက်စ ဘဝမှာ ရှေးတော့အုပ်များနဲ့ ကြံ့ခံ့ဖူးပါရဲ့။ အများအား ဖြင့် ရှေးတော့အုပ် (untrained) တွေဟာ သင်တန်းတွေ မရှိသလို အတန်းပညာအားဖြင့်လည်း နည်းကြပါတယ်။ တစ်ချို့ဆို ဘုန်းကြီးကျောင်းထွက်တွေတောင်ပါပါတယ်။ သူတို့ဆိုက ရှေးဖြစ်ဟောင်းအောက်မေ့ဖွယ်တွေကြားရပါတယ်။ ရှေးသစ်တော့ဝန်(ဘိုကပြား)တွေဟာ လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရာမှာ တိကျေတဲ့အကြောင်း၊ ချောင်းတိမ်တိမ် လေးဖြတ်တာတောင် သူတို့က တော့ခေါင်းများကို ကျော်းမီးရှုဖြတ်ကြောင်း၊ တစ်ခါတရုံးသစ်တော့ဝန်ကတော် ဘို့မ ကြီးများကိုပါ ကျော်း၍ ဖြတ်ရကြောင်း၊ ထိုစဉ်က နယ်စီး တော့အုပ်ကြီးများသည် မြို့နယ်တစ်ခုလုံးကို စီမံအုပ်ချုပ် ရသူများဖြစ်ကြောင်း၊ ဘိနယ်တော့ခေါင်းများသည်ပင် မြို့နယ်တစ်ကိုပင် အပိုင်စားရကြောင်း၊ တစ်ရွာနှင့်တစ်ရွာအကျိုးအပြောင်းသွားလျှင်ပင် ရွာသူကြီးများက လုည်း များစီပံ့ပေးရကြောင်း၊ ငင်းတို့သည် အခွန်အခကောက်ခံ ရေးကိုဆောင်ရွက်ရကြောင်း၊ တစ်ချို့တော့ခေါင်းများသည် တစ်ရွာတစ်ကျိုးဆောက်ကြကြောင်း၊ ကျေးရွာများတွင် ပိုမို သုံးအတွက် လက်ခွဲလွှဲစင်လေးများသာရှိရကြောင်း၊ ယခု အချိန်ကဲ့သို့ တရားမဝင်သစ်စက်များတည်ထောင်ခြင်း၊ တရားမဝင်သစ်များ ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားခြင်းများ မရှိ ကြောင်းကို လွှမ်းမောဖွယ်နားထောင်ခဲ့ရပါသည်။

ကျွန်တော်တို့ ဦးစီးအရာရှိဖြစ်ချိန် (လွန်ခဲ့သော နှစ် ၂၀)မှာ သစ်တော်ဦးစီးရဲ့ချုပ်၊ ရန်ကုန်မှာရှိတဲ့ စီမံ ကိန်းနှင့်စာရင်းအင်းဌာန တာဝန်ထမ်းဆောင်ရတော့ ရှေးသစ်တော့ဝန် (DFO) တွေရဲ့ Working Plan တွေကို ဖတ်ရပါတယ်။ တစ်ချို့စာအုပ်တွေဟာ လက်နှိပ်စက်နဲ့ ရှုက်ထားသလို တစ်ချို့ကလည်း လက်ရေးဖြင့် ရေးထား

ကြလေရဲ့။ အစိုက်အကြောင်းကတော့ သူတို့အုပ်ချုပ်ရတဲ့ ခရိုင်အတွင်းမှာရှိတဲ့ အကြောင်းအချက်တွေရယ်၊ တော့ ဆင်းတန်းက တွေကြံ့ခဲ့ရတာတွေကိုပေါင်းစပ်ပြီး ရေးထား တာဖြစ်ပါတယ်။ ယခင်ကတော့ သစ်မာပင်ထောင်ရှုကို၊ ကွန်းသင်းသတ်ခြင်းလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်တဲ့အခါမှာ ချိန်ပင် စာရင်းပါ ကောက်ရတာဆိုတော့ နှစ်စဉ်တော့ထွက် (Annual Allowable Cut) တွက်ချက်တာတွေဟာ ခန့်မှန်း တာထက် မှန်ကန်လှပါတယ်။ ယခုနောက်ပိုင်းမှာတော့ Inventory Data တွေပေါ်မှာ အခြေခံပြီး တွက်ချက်ရတာ ဆိုတော့ နှစ်စဉ်တော့ထွက် (Annual Allowable Cut) တွေဟာ အမှန်စာရင်းလောက် တိကျေမှုမရှိတာပါဘဲ။ Sampling Design တွေနဲ့ ကောက်ယူတွက်ချက်ရတဲ့ အ တွက်လည်း ဖြစ်ပါတယ်။ ၂၀၁၀ ခုနှစ်မှာ Management Plan ပြန်လည်ရေးဆွဲရေးအတွက် ကသာခရိုင်၊ တောင်င့်ခရိုင်၊ သာယာဝတီခရိုင်အပါအဝင် အစိုက်ကျေတဲ့ ခရိုင်ကြီး (၈) ခုက လက်ထောက်ညွှန်ကြားရေးမှုးတွေကို ဦးစီးရဲ့ချုပ်ကိုဖြစ်ပါတယ်။ ထိုစဉ်က ကသာမြို့နယ် ဦးစီး အရာရှိက ဦးသာခင် (၈၅ ဆင်း ညွှန်မှုးပြို့မှုး)၊ ထိုးချိုင့်မြို့နယ် ဦးစီးအရာရှိက ဦးခင်လိုင် (၇၅ ဆင်း လက်ထောက် ညွှန်မှုးပြို့မှုး)၊ ပန်းမောက်မြို့နယ် ဦးစီးအရာရှိက ဦးမြို့နိုင်းနိုင်း (၉၁ ဆင်း ယခု လက်ထောက် ညွှန်မှုးပြို့မှုး)၊ အင်းတော်မြို့နယ် ဦးစီးအရာရှိက ဦးကျော်စွန်း (၇၃ ဆင်း ဒုတိယ ညွှန်မှုးပြို့မှုး)၊ ဝန်းသို့မြို့နယ် ဦးစီးအရာရှိက ဦးစီးမြို့နိုင်းနိုင်း (၈၆ ဆင်း လက်ထောက် ညွှန်မှုးပြို့မှုး)၊ ကောလင်းမြို့နယ် ဦးစီးအရာရှိက ကျွန်တော်နှင့် ပင်လယ်ဘူးမြို့နယ် ဦးစီးအရာရှိက ဦးစောဂျင်မြို့နယ်ဘတ်စံလပ်နဲ့ (၉၃ ဆင်း ယခု လက်ထောက် ညွှန်မှုးပြို့မှုး) မြစ်ကြီးနားခရိုင်)တဲ့ ဖြစ်ပါတယ်။

ကျွန်တော်တို့ လက်ထောက်ညွှန်ကြားရေးမှုးက အစိုက်ဦးကျော်ဇား (၈၄ ဆင်း ဒုတိယအတွင်းဝန်းပြို့မှုး) ဖြစ်ပြီး အစိုက်ဦးကျော်ဇားရေးကတော့ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းကို ကွားကျင်းပိုင်နိုင်သူလို့ အများကအသိအမှတ်ပြုကြပါတယ်။ ရုံးချုပ်သွားမီး ကျွန်တော်တို့က အစိုက်ဦးကျော်ဇား အကြံ့ပြုပါတယ်။

တောထမ္မာ လူအဝင်အတွက်များတဲ့နေရာတွေမှာ ကလေးနဲ့ အဖိုးကြီးတွေပဲရှိတော့တယ်။ သဘောကတော့ အပင်ကြီးတွေနဲ့ အပင်အငယ်တွေပဲရှိပြီး အပင်အလတ်တွေမရှိတဲ့သဘောပါ။ အနာဂတ်ပျိုးဆက်ပင်တွေ အတွက်၊ နှစ်စဉ်တောထွက်အတွက် စိတ်မအေးစရာ ဖြစ်ပါတယ်။ အစ်ကိုအားရင် တောထလိုက်ပြပါမယ်ဆိုပြီး ခံစားလာကာ ကြိုးစိုးထဲကို ဖော်တော်ဆိုင်ကယ်နဲ့ခေါ်ပြီး ပြသခဲ့ပါတယ်။

အစည်းအဝေးမှာတော့ အစ်ကို ဦးကျော်ရောက Management Plan ရေးဆွဲရေးအတွက် တောအခြေအနေ working circle နဲ့ Data တွေ မလတ်ဆတ်တော့တဲ့အခြေအနေတွေကို အမှန်အတိုင်းတင်ပြလိုက်တော့ တစ်ချို့အရာရှိကြီးများကသဘောကျော်ပြီး ဗြာနထဲမှာရှိတဲ့ တစ်ချို့အရာရှိကြီးများကတော့ သဘောမကျော်ကြောင်း ကျွန်တော်တို့ကို ပြန်ပြောပြပါတယ်။

ရှေးက သစ်တောအရာရှိကြီးတွေဟာ Professional Pride ကိုတန်ဖိုးထားကြပါတယ်။ ဝန်ကြီးဗြာနက ကျွန်းထဲတဲ့ တာကို Girth Limit ၅ ပေ ၆ လက်မကနေ ၆ ပေ ၆လက်မ လျှော့ချတာကို သဘောမတူလို ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်ကနေ ပိမိသဘောနဲ့အနားယူသွားတာကို ရတ်ယူဖွယ်ကြားသိရအဲဖေါ်ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့အလုပ်ငင်စမှာပဲ ဗြာနမှာရှိတဲ့ လူကြီးတွေက တိုက်တော့ ပင်စင်သွားတော့မယ်။ နောင်သစ်တောဗြာနရဲ့တာဝန်တွေဟာ မင်းတို့ တာဝန်တွေပဲလို ပြောခဲ့ကြလေရဲ့။

ကျွန်တော်တို့ကလည်း ရှေးလူကြီးတွေပြောခဲ့သလိုပဲ ဆက်ပြောရမလား။ ဘာလိုလဲဆိုတော့ ကျွန်တော်တို့ ကိုယ်တိုင်ပင် ဗြာနက ပင်စင်ယူဖို့အချိန် နီးကပ်လာပြီဆိုတော့။ ရေရှည်သစ်တောဗြားတည်ပြုဖို့ ကျွန်တော်တို့ လက်ရှိ ကျင့်သုံးနေတဲ့ Myanmar Selection System ရဲ့အားသာမှ အားနည်းမှုတွေကို ပြန်လည်သုံးသပ်ပြီး ထိုစနစ်ကိုပဲ ဆက်လက်ကျင့်သုံးမလား၊ သို့တည်းမဟုတ် စနစ်အချိုးမျိုးပါတဲ့ သစ်တော်မဲ့အုပ်ချုပ်မှုစနစ် ကိုပဲ ပြောင်းလဲကျင့်သုံး ရမည်လား၊ ယခုလက်ရှိ ခေတ်စားနေတဲ့ လူထုအခြေပြု သစ်တော်မဲ့အုပ်ချုပ်ခြင်း ကို ကျင့်သုံးရမည်လားဆိုတာကို စဉ်းစားသုံးသပ်တင်ပြအင်ပါသည်။

ပုဂ္ဂိုလ်

ကိုယ်ပြီးနှင့် (ပြောင်)

မြို့လပါဒီ

ထက်ကောင်းကင် ဝလာ တရာ့က

ချွာမလို မည်း။

သာမောရရုံး

ဝန် တော် အစုံစုံ အလှကဲရော့မယ်

မှတ်သုံး ကျွဲ့ ၁

ချမှုပေည့်ချမှုပေးကျား စာမျက်နှာ

ကျွန်တော်ပုံပြင်လေးတစ်ပုဒ် ပြောပြုမလိုပါ။
ကျွန်တော်က တစ်ခါတလေစကားပြောရင် ဖုံတိ
ပတ်စလေးနဲ့ပြောတတ်တယ်။

ကျွန်တော်သူငယ်ချင်းအချို့ ညီငယ်တစ်ချို့ (ညီ
ဆိုပေမယ့် AD ဖြစ်နေတော့ ညီ AD ပေါ့များ) သူတို့
လည်း ကြားဖူးကြတယ်။

ကျွန်တော်ဘယ်ကကြားဖူးတာလည်းတော့ မမေး
နဲ့တော့။

မမှတ်မိတော့တာ... သူများပြောတာလား စာဖတ်
တာလားကို မသဲကဲ့တော့ဘူး.... မည်သို့ဆိုစေ မူရင်းအ
ကြောင်းအရာဖန်တီးသူကို ခရက်ဒစ်ပေးပါတယ်။

အကြောင်းအရာကတော့ရှိုးရှိုးလေးပါ။

အလုပ်ကိစ္စတုရုကို ပြဿနာတုရုကို တွေ့ကြုံတဲ့
အခါ အင်း...နောက်ဆိုဒီလိုမဖြစ်အောင် ကြိုးစားရမှာ
ပါလား ဒီလိုတွေးကြတာပဲမဟုတ်လား။ ဥပမားများ...

ကျွန်တော်တို့ ဝန်ထမ်းတစ်ချို့များ... (တစ်ချို့ပါ
လူတိုင်းမဆိုလိုပါဘူး)

နိုင်ငံခြားသွားဖို့ရွေးခံရရော...

ကြိုးတင်ပြင်ဆင်မှုကလည်းမရှိ အင်းလိပ်စာက
လည်း အမြဲသုံးနေတာမဟုတ်ဆိုတော့ နိုင်ငံခြားတော့
ရောက်သွားပါရဲ့ အိုးနှင့်ခွက်နှင့်ပေါ့။

အဲဒီမှာ အတွေးပေါ်လာတာ အင်း... ပြန်ရောက်
ရင်တော့ အင်းလိပ်စာလေးတော့ လုပ်ပိုးမှပါလို တွေးကြ
တာပဲ မဟုတ်လား။

ပြန်ရောက်တော့ရော...?

နောက်တရုပျား...

ကျွန်တော်တို့ မမဝဝလှလှများ အကြောင်းတစ်ခုခု
ကြောင့် မှန်ရှုရောက် ကိုယ့်ကိုယ့်ကြည့်ပြီး.... အင်း
ဝါအတော် ဝင်နပါလား.... ဒီတစ်ခါ အားကစားလေး
လုပ်ပြီး ဝတ်ချီးမှပါ ဒီလိုတွေးကြတာပဲမဟုတ်လား။
နောက်တော့ရော....?

ပုံပြင်လိုဆိုပေမယ့် စကားဥပမာပေးတယ်ဆို ပို
မှန်မှာပေါ့။

တစ်ခါကပေါ့များ....

ပဲခူးရှိုးမတစ်နေရာက တောင်ယာတဲ့လေးမှာ
ပေါ့.... တောင်ယာတဲ့ဆိုတော့ သိကြမှာပေါ့.... ဘေးပတ်
ပတ်လည်မှာ စပါခင်းတို့ ဝါခင်းတို့ကြားမှာ ဝါးနဲ့ ဆောက်
ထားတဲ့အိမ်ပေါ့များ....

အဲဒီမှာ ဖထီးတို့လင်မယားနေကြသည်ပေါ့။ သား
ထောက်သမီးခံမရှိတာလား။ အရွယ်ရလို အိမ်ခွဲနေလား
တော့မသို့။ လောလောဆယ်တော့ နှစ်ယောက်တည်းပေါ့များ။

ရို့မအပေါ်က တောထဲမှာနေကြတာဆိုတော့လည်း
နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာ သိပ်တော့မဖွံ့ဖြိုးဘူးပေါ့များ။ ဥပမာ
solar ပါးအိမ်လောက်တော့ရှိမပေါ့။

စားဝတ်နေရေးအတွက် ရှိန်းကန်နေရတော့ ရုပ်
ဝါဗုပ်းလည်း ကရုမစိုက်အားဘူးပေါ့။

အဲဒီမှာစကားစပ်လိုပြုပောရင်း.... အိမ်ရဲ ချက်ရေး
ပြတ်ရေးအစစာဝန်ယူရတာတော့... အမိုးဆိုတဲ့ သူ့
နှိုးပေါ့များ။

ထင်းခွေ ရေခံပေးလည်းသူပဲ လုပ်ရရှာပါတယ်။

လက်လုပ်လက်စားလုပ်ရတာခြင်းအတူတူ သူ
က ပိုလုပ်ရတဲ့သဘောပေါ့များ။

ပေါင်းခုတ်မြေက်နှတ်လုပ်ပြီးလို အိမ်အပြန်....

ထင်းတို့ ထင်းပိုင်း ဝါးတို့ ဝါးပိုင်းလေးတွေ ခေါင်း
ပေါ်ချက်လို အိမ်ပြန်ရတာပေါ့။

ဒါမှုလည်း ညာနေစာချက်ဖို့ ပါးလေးဖို့ အခါးရေအိုး
လေး မိုးဖိုးပေါ်တင်လို ပိုးလုပ်ရင်း ရှိုးမရဲ့ဆောင်းကို အန်တု
နိုင်မှာလေး။

ပုံ့စုံတို့က မနှစ်ဆောင်းက ဝယ်ထားတဲ့အနေးအကျိုး
ဆိုတာတွေကလည်း တကယ်အေးရင် အားကိုးမရချင်။

ဒါကြောင့်မိုးဖိုးလေးပဲအားကိုးရတာ။

နောင်းလား.... နောင်းကတော့ပြဿနာမရှိ။

သဘာဝကပေးတဲ့ နေရာင်ခြည်ရှိတယ်လေ။
ကိုယ့်သီကအပူတောင် သူ့ဆီပြန်ပေးလို့ရသေး။

ဒီနှစ်ဆောင်းကပဲ ပိုအေးတာလား။
အင်း... အမိုးမရှိထိုပဲ ပိုအေးတာလားပဲ။
(မှတ်ချက်...အမိုးဆိုသည်မှာ ဒါမ်အမိုးကိုဆိုခြင်း
မဟုတ်ပါ)

ဘာလိုလိုနဲ့ အိမ်သူ... အမျိုးတွေရှိတဲ့ ရွာပြန်
သွားတာ ၅ ရက်တောင်ရှိသွားပြီပဲ။

အင်း... ချက်ဖို့ပြုတ်ဖို့လုပ်ပြီးမှပါ။
အော်...

မူပြန်ပါပြီ... မီးဖို့ရှေ့ရောက်မှ သတိက ရတတ်
ပြန်ပေါ့... ခါတိုင်း ဒိုက်သုကလပ်နေကြဆိုတော့ ... ကိုယ့်
အလုပ်လိုပတွေးမိတာလည်းပါမှာပေါ့။

ထင်းက ခွဲ မလာမိပြန်ဘူး။

ထုံးစံအတိုင်း ထရံက ဝါးလေးတွေချိုး... ထမင်း
တစ်လုံးတော့ တည်းမှပါပေါ့။

အင်း... ထမင်းတစ်နှစ်တော့ပြီးပြန်ပေါ့။

မနက်တော့အိမ်ရှင်မပြန်ရောက်လောက်ရဲ့။

ဖတီးတစ်ယောက် ရောက်တတ်ရာရာတွေးရင်း...
တစ်ညာတာကုန်ဆုံးဖို့ ကြိုးစားရှုံးမှပါလား။

ရှိုးမဆောင်းကလည်း အေးတာအမှန်။

ဒါကလည်း ခြုံစရာရှိလို ချမ်းတာပါ။

ခြုံစရာမရှိတဲ့ ဖတီးတို့အဖို့ မချမ်းဘူးဟေ့ လို့
ကြွေးကြော်တာပေါ့။

ဒီနေ့မှ ထင်းကလည်း မထမ်းခဲ့ရာ။

ချမ်းတာကလည်း လွှန်လွှန်ကျူးကျူး။

အင်း...မနက်ဖြန်တော့ စောစောလေးထပြီး...
မဖြစ်မနေ ထင်းထမ်းပြီးမှပါ။ ဒါမှာအိမ်သူ့ပြန်လာလည်း
အဆင်သင့်မှာပေါ့။

ဖတီးတစ်ယောက် ဒီလိုတွေးတာပေါ့။

ဒီလိုနဲ့ မနက်ပိုးသောက် အလင်းရောက်လို့
နေရာင်လည်းထွက်လာပြီး အနေးစာတ်လေးရလို ချမ်း
တာလည်းပျောက်သွားရေား...

ဖတီးတစ်ယောက် ထင်းထမ်းမယ့်အကြံ ဘယ်
ရောက်သွားသည်မသိ။

အို...ချမ်းမှမချမ်းတော့တာ ထင်းမထမ်းတော့ပါ
ဘူးကွာဆိုပြီး ... ဆင်ခြေအတွေးနဲ့ ကိုယ့်ကိုကိုယ် ညာ့မိ
သလား။

ညာ့မိသလား... ဖတီးတစ်ယောက်မဝေခဲ့တတ်
ပေမယ့်...

သေချာတာကတော့ ထင်းထမ်းမ မချမ်းမှာ...
မထမ်းရင် ချမ်းမှာ အမှန်ပါ။

ချမ်းလည်းချမ်းဘူး... ထမ်းလည်းထမ်းဘူး ဆိုရင်
တော့... ကိုင်း... ကျွန်တော်လို့လည်း ချမ်းလည်းချမ်းဘူး
ထမ်းလည်းထမ်းဘူးလုပ်ခဲ့ကြတာ...ဒီအချယ်ရောက်ခဲ့ကြပါ့...

ဒီလိုပဲဆင်ခြေတွေနဲ့ ဘဝဆောင်းသွေးကို ချမ်း
ချမ်းစီးစီး ဖြတ်မလား။

ဘဝအတွက်လိုအပ်တဲ့ ထင်းကို ထမ်းပိုးစုဆောင်း
ပြီး နွေးနွေးတွေးတွေးဖြတ်မလား။
ရွှေ့ချယ်ရမှာ လူကြီးမင်းကိုယ်တိုင်ပါ...

ကာတွန်းကဗျာ

သက္ကဇာရပေါ်က ဖုန်မန်တိုင်းတွေဟာ
သမ္မဒရာကိုဖြတ်ပြီး ခြေဆန်လေ့ရှိတယ်။

သစ်တောတွေ ခများ
ပြေးစရာမြေ
မရှိတော့ဘူး။

မိမိအိမ်လေး
အရိပ်ရဲ အေးမြေစိုး
သစ်ပင်နိုက်ပါ။

သဘာဝကို ကယ်တင်ရှင်ရင်
သစ်ပင်တွေကို ကယ်တင်ရမယ်။

ကုသေပဇ္ဈ

ဘင်္ဂလာမည်

Sri Lankan ironwood, Indian rose
chest nut, Cobra's saffron.

သီပ္ပာမည် Mesua ferrea L.

ပူးရင်: Calophylaceae

ပူးစိုး Mesua

ပူးစိုးတို့ ferrea တို့ဖြစ်ကြသည်။

ငှါးပျိုးစွာင် ပါဝင်သော သစ်ပျိုးများမှ ---

၁။ ပုန်းည်းပင် Alexandrian laurel,
Calophyllum inophyllum

၂။ သရီပင် Poon tree,
Calophyllum kunstleri.

၃။ တောင်သပ်ပင် *Garcinia cowa*.

၄။ တော်မြင်းကွက် *Garcinia heteranda*.

၅။ မက်ပင်ပင် *Garcinia paniculata*.

၆။ ပရိုဝင်းပင် *Garcinia speciosa*.

၇။ မင်္ဂလာပင် *Garcinia xanthochymus*.
သည်တို့ဖြစ်ကြသည်။

ပေါက်ရောက်ခြင်း

ကုသေပင်များသည် ကျော်ပြည်နယ်၊ မြစ်ကြီးနားခရိုင်ဒေါ် တန်သာရိတိုင်းရှိ အမြစ်မီးပန်းသည့်သစ်တော်များတွင် သဘောဝာတိုင်း
အကောက်ပေါက်ရောက်ကြသည်။ ငှါးအပင်များသည် အရိုင်အဝါသကောင်းခြင်း၊ ပင်စည်ကျပ်ဖြောင်တန်းခြင်း၊ ရှုံးမွှေးကြိုင်သည့်
ပန်းများပွင့်ခြင်းတို့ကြောင့် ပြန်စာနိုင် အနဲ့အပြား၍ စိုက်ပျိုးထားကြသည်။ နှစ်ပွင့်တော်မူပုံသွေ့သော အရိုင်များဖြင့် ပြတ်စွာဘုရားရှင်
သည် ကုသေပင်ရင်၌ ပွင့်တော်မူပုံဟန်ဟန်ခြင်းကြောင့် အချို့က ကုသေပင်များကို အစွမ်းအမြတ်ထားကြ ဘုရားဝင်း၊ ဘုန်းကြီး
ကျောင်းဝင်းအတွင်း၌ စိုက်ပျိုးကျောင်းကြသည်။

ဦးဟူတ်ပင်

